

WEST-VLAANDEREN WERKT

onze ondernemingen voorbereiden voor een globale markt
vakantiespreiding het hotelwezen aan de Belgische kust en te Brugge
werkloosheid in West-Vlaanderen
de groenteverwerkende industrie

WES

3.1995 • 37e Jaargang • Tweemaandelijks uitgave • Verschijnt niet in juli en augustus

BELGIE, TELEGATEWAY VAN EUROOPA

NETWERKEN BOUWEN IS ONS VAK!

Commerciële Dienst Brugge
Rijselstraat 1
8200 BRUGGE-2 ST.-MICHIELS

Tel.: (050) 40.04.25
Fax: (050) 39.37.99

BELGACOM

Commerciële Dienst Kortrijk
Wolvenstraat 23
8500 KORTRIJK

Tel.: (056) 24.85.88
Fax: (056) 20.04.27

Westvlaams
Economisch
Studiebureau vzw
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
Telefoon: 050/35.84.42
Telefax: 050/36.31.86
Postrekening: 000-0125243-16
BTW: 408.382.668

Abonnement 1995:
595 fr. (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening:
000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Groeninghe, Kortrijk
Foto Kaft
Dienst toerisme, De Panne

118
Redactioneel
Vakantiespreiding opnieuw aan de orde

120
K. Vinck
Onze ondernemingen voorbereiden voor een globale markt

126
P. Boerjan
De ontwikkeling van het hotelwezen
aan de Belgische Kust en te Brugge

135
T. Vergeynst
De werkloosheid in West-Vlaanderen: recente evoluties

143
G. Vulsteke
De Belgische groenteverwerkende industrie

150
Tabel: Totale bevolking in de Westvlaamse gemeenten
naar leeftijd op 1/1/95

153
Kort genoteerd

157
Spektrum
Infovergadering GOM / Delokatie / Researchpark / Bekaert /
Herdersbrug / Pidy / Beleidsnota GOM / Bedrijvencentrum
Brugge / Investeringsmogelijkheden China / Interkommunales /
Desimpel / Wevelgemse luchthaven / Gist-Brocades /
Barco / Terca / Groepsstand Vlaamse GOM's /
Milieukontaktdagen / Materiaaltechnologie / WOF / Leiedal /
Charter 99 / Imog / Dadipark / Zelfstudiepakket Vlaanderen-
Nord - Pas-de-Calais / Natuurpatrimonium / Stadsbos Kortrijk /
Walraversijde / Provinciaal huis gehandicapten

166
Agenda

173
Technologietransfer

178
Op de leestafel

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid
van de auteur

Beschermkomitee
Baron P. van Outryve
d'Ydewalle,
Ere-gouverneur,
Ere-voorzitter WES
De heren H. Smislaert (†),
P. Monballyu (†) en
H. De fauw (†),
Ere-voorzitters
Raad van Beheer WES
Prof. Dr. O. Vanneste,
Gouverneur,
Voorzitter WES
De heren G. Defreyne,
J. Durnez, G. Naeyaert,
F. Peuteman,
Mevrouw M.C. Van der
Stichele-De Jaegere,
de heer W. Vens
Leden van de
Bestendige Deputatie

Redaktiekomitee
De heren L. Bockstaele (†),
A. Calus, P. Claerhout
G. Declercq,
P. Delafontaine,
P. Kerckaert,
P. Meurrens, J. Pattyn,
J. Theys,
P. Van den Avenne,
N. Vanhove

Redaktiesekretaris
B. De Proost

Redaktiesekretariaat en
publiciteitsvoorwaarden
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Verantwoordelijke uitgever
N. Vanhove,
Krakkestraat 3,
8200 St.-Andries (Brugge)

Vakantiespreiding opnieuw aan de orde

Gedurende de jongste maanden werd in ons land opnieuw aandacht besteed aan de vakantiespreiding. De aanleiding is gedeeltelijk toevallig. De Vlaamse en de Waalse gemeenschappen hadden op een verschillend tijdstip de paasvakantie gepland.

Dit leidde tot een in wezen ongewilde spreiding van de paasvakanties. Bepaalde deelsektoren van de toeristische wereld hebben dit toegejuicht, anderen hadden bezwaren. Al bij al schreeuwden de tegenstanders iets harder dan de voorstanders. Er moet worden toegegeven dat vakantiespreiding in wezen slechts zinvol is wanneer de volle capaciteitsbezetting wordt benaderd. Dit is niet het geval in de paasperiode tenzij voor de betere logiesakkommodaties.

De titel 'De vakantiespreiding opnieuw aan de orde' heeft echter een veel fundamenteelere achtergrond. Niettegenstaande de sterke groei van de tweede vakanties en de korte vakanties blijft de concentratie van de vakanties in de tijd gesteld. 65 % van de Belgen starten hun hoofdvakantie in juli of augustus. Tien jaar geleden (1985) lag dit aandeel op 69%. Wanneer we de hoofd- en nevenvakanties samen nemen liggen de aandelen in juli en augustus op 53% in 1994 en 61% in 1985.

Omwille van de concentratie in de tijd en de hiermee gepaard gaande verkeersellende, heeft de Europese Commissie haar groeiende bezorgdheid uitgedrukt over de te sterke concentratie van de vakanties. Dit kwam duidelijk tot uiting op het kongres van de Europese Commissie te Düsseldorf eind vorig jaar, georganiseerd door de toerisme-eenheid van het Direktoraat-Generaal XXIII gewijd aan de 'staggering of holidays'.

Op dit kongres werd niet enkel het goed werkend Duits systeem uiteengezet; er werden tevens oplossingen besproken. Een belangrijke konklusie van dit kongres was ongetwijfeld de noodzaak dat elk land in de eerste plaats voor eigen deur moet vegen en een eigen systeem moet uitwerken, waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van de eigen toeristische gebieden.

Ook in de schoot van de Raad van Bestuur van het Vlaams Kommissariaat-Generaal voor Toerisme (VCGT) wint het idee van de vakantiespreiding aan betekenis. Het is trouwens opgenomen in een zevenpuntenprogramma dat het VCGT aan het formatieberaad heeft overgemaakt.

Spreiding van de zomervakanties is eveneens één van de tien topics van het actieprogramma dat door de Raad van Bestuur van de GOM-West-Vlaanderen aan de formateurs en partijvoorzitters werd overgemaakt.

Laten we nog eens kort het waarom van de vakantiespreiding in herinnering brengen.

Volgende uiteenlopende redenen kunnen worden aangehaald.

In de eerste plaats is de vakantieganger zelf het slachtoffer van de huidige concentratie. De toerist krijgt tijdens het hoogseizoen waar ook in Europa een minder goed produkt (verkeerskongestie, overbezetting, slechte service enz.) voor een hogere prijs.

De concentratie is ook niet-sociaal. De jongere gezinnen met relatief lage inkomens en hogere gezinslasten zijn gebonden aan de periode juli-augustus of de weken met de hoogseizoenprijzen.

Een derde argument voor vakantiespreiding houdt verband met de hoge uitgaven voor de publieke sektor. Pieken leiden altijd tot een inefficiënt gebruik van de noodzakelijke infrastructuur. Dit geldt zeker voor wegen, autosnelwegen en spoorwegen doch ook voor de infrastructuur op het lokale vlak zoals rijkswacht, politiediensten, medische uitrusting, gemeentelijk onthaal, brandweer enz.

Een betere spreiding van de vakanties heeft ook belangrijke ecologische voordelen. Door de hoge bezetting komen tal van toeristische bezienswaardigheden en natuurlijke attracties onder druk te staan. Het draagvermogen wordt overschreden waardoor in vele gevallen onherstelbare schade wordt toegebracht. Door de spreiding zou de groei van de toeristische vraag in de 'shoulder-periodes' worden opgevangen waardoor er ook veel minder behoefte zou zijn aan additionele capaciteit. Hierdoor zou de druk op de duinen afnemen.

Het vijfde argument ten voordele van de vakantiespreiding belangt direkt de toeristische sektor aan. Een betere spreiding leidt tot een betere benutting van het toeristisch patrimonium, met andere woorden een hogere bezettingsgraad. Ook dit is noodzakelijk. De bezetting van de hotels, appartementen en menig andere vorm van logies ligt te laag en is uit micro- en macro-ekonomisch oogpunt niet goed te keuren.

Velen verwachten eveneens een zekere positieve invloed van de vakantie-spreiding op de werkgelegenheid. In een periode met hoge werkloosheid bij de laaggeschoolden is deze faktor niet te verwaarlozen.

Een goed spreidingsvoorstel moet de oorzaken van de concentratie wegnemen. Het klimaat is een gegeven. Niettemin laat het klimaat toe in ons land het toeristisch seizoen te laten aanvangen op 10 juni en uit te lopen tot 10 september.

Binnen deze termijn moet een oplossing worden gevonden voor de schoolverlofregeling en de bedrijfsverlofregeling. Dit is in ons land perfekt mogelijk. Het volstaat België in te delen in twee taalzones, Noord en Zuid. Voor de ene zone zou de zomervakantie starten op 10 juni tot 10 augustus en voor de tweede zone van 10 juli tot 10 september. Door het zomertijd hebben de beide periodes een vrij gelijke waarde. Ruim twintig jaar terug verdedigde het WES dit voorstel. Het behoudt zijn aktualiteit. Dit alles vergt slechts minimale inspanningen en aanpassingen van het onderwijs en het bedrijfsleven.

Het boven geformuleerde WES-voorstel is niet gebaseerd op communautaire overwegingen, doch berust op drie grondgedachten:

- (a) Primo, moet men vermijden dat kinderen van eenzelfde gezin onder twee verschillende vakantiezones ressorteren. De kans tot de geringste overlapping is enkel te vinden in een zonering volgens taalregime.*
- (b) Secundo, moet men vermijden dat de werkende leden van het gezin in een andere vakantiezone vallen dan de schoolgaande kinderen. De voorgestelde indeling Noord-Zuid biedt de garantie om de problemen tot een strikt minimum te herleiden.*
- (c) Tertio, deze indeling verzekert een goede spreiding van de binnenlandse toeristische vraag - veruit de belangrijkste vraag - over het verlengde hoogseizoen in de kustzone en in de Ardennen.*

Rekening houdend met het groeiritme van het aantal vakanties, groeiritme dat nog zal doorgaan, is het van belang voor onze bevolking dat in de komende maanden een passende oplossing wordt gevonden voor het probleem van de vakantiespreiding. Het alternatief is een vakantiechaos met alle nadelige gevolgen en onderbenutting van een dure infrastructuur zowel van publieke als private sektor.

Laten we hopen dat het Europees initiatief de Vlaamse en Waalse Executieven zal aanzetten om in overleg tot een ware spreiding te komen naar het Duits model en dit in het belang van zowel vrager als aanbieder in de toeristische sektor.

ONZE ONDERNEMINGEN VOORBEREIDEN VOOR EEN GLOBALE MARKT¹

ir. K. Vinck

Gedelegeerd bestuurder Union Minière

Mijnheer de Gouverneur,
Mijnheer de Ambassadeur,
Geachte leden van de Bestendige
Deputatie en van het Parlement,
Dames en Heren,

Het is voor mij een eer om vandaag hier te zijn. Maar ik moet U ook eerlijk zeggen dat het een plezier en een genoegen is. Want de mooiste jaren die ik in mijn professionele leven heb gekend, zijn diegene die ik heb doorgebracht in West-Vlaanderen. En dat is te danken aan de kwaliteiten die ik hier heb weten te appreciëren en die ook vernoemd geweest zijn door de heer Gouverneur, namelijk het hard werken en het koppig volharden van de Westvlamingen. En dat zijn belangrijke elementen van succes die ik vervolgens in mijn uiteenzetting zal aantonen.

Bij een bezoek aan Boston had ik de gelegenheid een toespraak te aanhoren van de President van Tsjechië, de heer Havel. In zijn betoog stelde hij dat de globalizatiecultuur waarover men spreekt, of de globalizatie waarover men het heeft, slechts een vernis is. Want daaronder liggen nog zoveel afzonderlijke kulturen en tradities, zoveel afzonderlijke waarden en houdingen, die slechts langzaam kunnen veranderen, en die zeker niet het tempo kunnen volgen van de globalizatiecultuur die sterk beïnvloed is door gesofistikeerde technologie, onder andere door telekommunikatie.

De tegenstelling tussen het vernis van de globalizatie en de tradities en kulturen, kan leiden tot uitbarstingen. En voor hem waren de zwaarste en ook de moeilijkste uitbarstingen op dit vlak de gebeurtenissen in Bosnië en in Ruanda. De heer Havel zegt op het einde van zijn toespraak: men kan pessimist zijn en niet geloven in de toekomst en denken dat er toch niets

meer aan te doen is, maar men kan ook optimist zijn en hopen dat er uit de tegenstelling toch nog iets goeds komt. En zonder het gevaar te lopen een utopist te zijn heeft hij die voorwaarden aangehaald die aanzetten tot hoop. Ten eerste is dat de zin voor verantwoordelijkheid, vooral vanwege diegenen die politieke, economische en sociale verantwoordelijkheid dragen en ten tweede een kode van respect voor de samenwerking tussen de volkeren. Dezelfde voorwaarden gelden ook voor een land of een regio. Als ik vandaag wil spreken over competitiviteit,

is voor mij uit den boze. En ik zal dat illustreren met enkele zeer eenvoudige cijfers.

De industrie blijft nog altijd de exportkampioen van ons land want 80 % van de export bestaat uit produkten van de industrie. De industrie ontwikkelt ook de technologieën voor morgen: 93 % van de research- en ontwikkelingsuitgaven worden door de industrie opgebracht. De produktiviteit in de industrie stijgt veel sneller en veel hoger dan de produktiviteit in de diensten. In de laatste 20 jaar is de produktiviteit in de industrie met 300 % ge-

'Wil je een bedrijf leiden, dan zijn er drie elementen belangrijk. Je moet over de juiste visie beschikken en deze ook mededelen aan je medewerkers. Je moet over een strategie beschikken om naar de doelstellingen toe te werken. Maar je hebt ook een vehikel, een instrument nodig om die strategie te realiseren. Dit vehikel is voor mij Integrale Kwaliteitszorg omdat dit een methode is die het bedrijf in een spiraal van continue verbetering brengt.'

dan heb ik zeer lang nagedacht over wat de heer Havel in Boston heeft gezegd. Voor mij is competitief zijn meer dan winstgevend zijn, meer dan een onderneming overlevend houden. Voor mij betekent competitiviteit ook investeringen en ook tewerkstellingen. Om dat te illustreren zou ik graag eerst enkele makro-economische beschouwingen maken.

Als eerste beschouwing, en ik ben zeer tevreden dat de heer Vanhove dat reeds heeft aangehaald, zou ik een *pleidooi* willen houden voor onze industrie. We moeten absoluut blijven vechten voor onze industriële activiteiten. Beweren dat de industrie in ons land op termijn afgeschreven is, en dat we onverbiddelijk naar een dienstenekono-

stegen tegenover slechts 130 % in de dienstensektor.

Mocht de produktiviteit in de industrie aan hetzelfde ritme als de diensten gestegen zijn, dan zou de welvaart van onze bevolking vandaag praktisch twee keer lager staan dan degene die wij vandaag kennen. Een eveneens belangrijk feit, waarom ik denk dat we moeten blijven vechten voor onze industriële activiteiten, is dat de industrie een faktor is van sociale harmonie, om-

¹ Toespraak gehouden door de heer K. Vinck tijdens de Algemene Informatievergadering van de GOM - West-Vlaanderen op maandag 12 juni 1995 in het Provinciaal Hof te Brugge.

dat het brutoloon van de werknemer in de industrie ongeveer gemiddeld 26 % hoger ligt dan in de diensten.

Deze zeer summierse gegevens moeten ons overtuigen dat de industriële activiteiten zeer belangrijk en fundamenteel zijn, zowel voor onze welvaart als voor onze socio-ekonomische activiteiten, en dat de industrie ook een belangrijke bijdrage moet leveren aan de oplossing van de fundamentele problemen waarmee wij vandaag worden geconfronteerd.

Een tweede makro-ekonomische beschouwing is het concept van de ekonomische groei. Men zegt altijd dat, mochten wij voortdurend groei kunnen genereren dan zouden onze problemen grotendeels opgelost zijn. In zekere mate is dat juist. Maar studies uit Amerika en uit Europa hebben aangetoond dat de ekonomische groei niet alleen afhangt van die twee klassieke factoren die iedereen, die enkele jaren geleden aan de universiteit ekonomie heeft gestudeerd, wel zal geleerd hebben: namelijk *de kost en beschikbaarheid van kapitaal* en *de kost en beschikbaarheid van arbeid*. En dat het evenwicht tussen die twee factoren moest behouden zijn om een bepaalde ekonomische groei te kunnen verwezenlijken. Wel de laatste studies uit Amerika, hebben aange- toond dat dit niet voldoende is en dat we er eigenlijk een derde faktor moeten bijhalen en dat is *de technologische vooruitgang*. De technologische vooruitgang heeft twee componenten: aan de ene kant is er de intensiteit en de kwaliteit van research en ontwikkeling en aan de andere kant is er de intensiteit en de kwaliteit van het onderwijs en het opleidingssysteem. Er is statistisch aangetoond dat als die twee componenten van technologische vooruitgang niet in aanmerking worden genomen, dat wij dan niet de ekonomische groei kunnen verklaren die bepaalde landen hebben gekend.

Men kan dus door de aanpak van deze drie factoren eigenlijk verstaan waarom Japan bijvoorbeeld zo sterk is. Japan heeft kapitaal aan een zeer lage kost. Japan heeft loonkosten gehad die zeer hoog waren en dat was een negatieve faktor. Maar Japan had een zeer grote intensiteit en kwaliteit van research en ook een zeer grote intensiteit en kwaliteit van opleidingssystemen. Dat zijn de basisfactoren die Japan zo sterk hebben gemaakt.

Waarom komt Amerika vandaag uit het dal? Amerika heeft kapitaal aan

een aanvaardbare kost. Amerika heeft loonkosten die veel lager liggen dan de onze, omdat hun sociaal systeem veel flexibeler is. Amerika heeft ook, laat ons zeggen de laatste 10 tot 12 jaar, zeer grote inspanningen gedaan op het niveau van research en op het vlak van opleiding, die zich hebben vertaald in grotere produktiviteiten zoals wij die vandaag in Europa spijtig genoeg nog niet kennen.

Dan kan men ook verstaan waarom wij in België met bepaalde structurele problemen zitten. Het kapitaal is er niet. Alles wordt opgeslorpt door de staatsschuld en door de loonkost die zeer hoog is. Voor research en ontwikkeling staan we veel lager dan wat er gemiddeld in onze buurlanden en ook in Amerika gebeurt. Wat betreft ons onderwijs- en opleidingssysteem, hoewel het budget hoog ligt, zijn we allemaal akkoord, ook de politici, dat het eigenlijk te versnipperd is en niet efficiënt wordt gebruikt. En dat zijn de fundamentele redenen waarom wij zoveel moeilijkheden hebben om de ekonomische groei te realiseren, dat zijn de fundamentele problemen waarmee onze gezagvoerders bezig zijn, opdat wij op termijn uit die structurele problemen zouden komen en terug de ekonomische groei zouden kunnen op gang brengen.

Ik heb met genoeg gezien dat dit ook de prioriteiten zijn van het regeringsprogramma van de toekomstige Vlaamse regering die op dit ogenblik door Minister President L. Van den Brande en de mogelijke partners zullen worden bediscussieerd.

Als wij dan meer specifiek over een problematiek willen spreken die daarmee gepaard gaat dan is dat de **tewerkstelling**. Hoe kunnen wij de tewerkstelling realiseren? Wat kunnen wij daaraan doen? Ik denk dat wij moeten uitgaan van *twee konstataties* die voor mij zeer belangrijk zijn om de hele situatie te verstaan, en dat is *ten eerste* dat wij moeten aanvaarden dat, de ondernemingen in ons land en ook in Vlaanderen, grotendeels *verwerkende ondernemingen* zijn en grotendeels halffabrieken maken, waar *het percentage van de loonkost in de totale kostenstructuur van het produkt, zeer hoog ligt*.

Rekening houdend met de makro-ekonomische factoren waarover ik het zojuist heb gehad, is dat een handicap. Het brengt ook mee dat in een situatie van crisis met geen groei of in een situ-

atie met zeer grote globale competitie, dat wij dan moeilijkheden hebben, dat er ondernemingen verdwijnen of dat de tewerkstelling in die ondernemingen vermindert. Rekening houdend met het feit van de structuur van onze industrie moeten wij ons ook verwachten aan vermindering van tewerkstelling in die verwerkende nijverheid. Het kan niet anders, indien wij willen competitief zijn. Het enige wat wij kunnen verwachten en hopen is, dat door het feit van een betere aanpak in functie van prioriteiten die ik daarjuist heb vermeld, er nieuwe activiteiten komen waar de karakteristieken van toegevoegde waarde hoger liggen, waar de loonkosten en het percentage van de loonkost in de kostenstructuur lager is, en waardoor we ons dus meer competitief kunnen gaan opstellen. Maar ik denk dat we moeten uitgaan van de fundamentele vaststelling dat in de ondernemingen, vooral dan in de verwerkende industrie, dat we daar in de komende jaren de tewerkstelling nog zullen zien verminderen.

Het tweede element waar wij ook onze aandacht aan moeten geven, en zeker als ondernemingsleiders mogen wij dat niet verwaarlozen, is *het feit dat de werkloosheid van de jongeren, een drama is*. Ik weet niet of U dikwijls met jonge mensen gesproken hebt die afgestudeerd zijn, maar als zij afgestudeerd zijn en geen werk vinden, dan komt dat dramatisch over. En dan zijn zij eerlijk gezegd bereid om voor een ander systeem te kiezen, omdat het systeem waarin zij leven geen hoop en geen toekomst geeft. En als U dat ondervindt op 20 of 25 jaar, dan bent U bereid om het huidige systeem op te geven, want U hebt toch niets te verliezen.

Ik denk dat wij het drama van de werkloosheid van de jongeren, als een prioriteit moeten bekijken in het kader van de oplossingen of in het kader van de maatregelen die wij zouden kunnen nemen voor de tewerkstelling.

En welke zijn de maatregelen voor tewerkstelling?

Wel ik denk dat wij een onderscheid moeten maken tussen de maatregelen op lange termijn en de maatregelen op korte termijn. Eén van de moeilijkheden in de discussies met onder andere de regering en de vakbonden is dat wij die twee altijd mengen, en we kunnen die niet mengen, omdat de ene vruchten zal afwerpen op lange termijn en de andere maar op zeer korte termijn oplossingen zal bieden.

Op *lange termijn* moeten wij klaar en duidelijk prioriteit geven aan de derde faktor die ik genoemd heb: *technologische vooruitgang*, dat is het *beleid inzake onderwijs en research*, en dit met de nodige overheidsfinanciering. Ik denk dat de overheidsfinanciering naar onze scholen en universiteiten moet gaan, omdat daar een belangrijk potentieel is voor de inspanningen die moeten gebeuren op het vlak van research. Het is onverantwoord, denk ik, dat de Belgische overheidsuitgaven voor research veel lager liggen dan de gene die wij hebben in onze buurlanden en dat het ook maar één derde is van wat de Amerikanen geven aan fundamentele research.

Onze uitgaven voor onderwijs kunnen vergeleken worden met wat uitgegeven wordt in de buurlanden, maar ik denk dat wij in het onderwijs ook meer efficiëntie moeten hebben en versnippering moeten tegengaan.

Waar wij ook aandacht aan moeten geven, is dat de inschrijving in de wetenschapsfakulteit en vooral in de Toegepaste Wetenschappen, de laatste twee jaar drastisch is verminderd. Men spreekt van verminderingen van 20 à 25 %. Ik denk dat dit ook een bedrei-

ging is en dat er absoluut maatregelen moeten worden genomen om interesse te kweken bij jonge mensen om terug naar die Toegepaste Wetenschappen te gaan, omdat dit een belangrijke faktor is, ook voor de economische groei.

Op *lange termijn* kunt U ook *de muntpolitiek* bekijken. En ik weet dat er ook veel is gesproken over: was het nu goed een koppeling te hebben met de Duitse Mark, of was het niet beter geweest de Belgische Frank te devalueren om ons beter competitief op te stellen in de exportmarkt?

Mijn persoonlijke mening is, dat in de omstandigheden waarin België zit, het goed was de koppeling aan de Duitse Mark vol te houden, omdat zonder een koppeling aan de Duitse Mark ten eerste onze politiciers zeer waarschijnlijk laksistisch zouden geweest zijn ten opzichte van maatregelen die ze moesten nemen om de situatie terug recht te trekken. Maar ten tweede, door het feit van de schuld had een devaluatie absoluut niets opgelost, omdat dit een invloed zou hebben gehad op de rentevoet en op de intresten, en daarmee de kost van de schuld zou zijn verhoogd, zodat wij dus nog meer hadden moeten betalen en nog meer

het budget van de staat hadden moeten belasten.

Als je in een situatie zit van devaluatie, spreekt men direkt van begeleidende maatregelen, om die situatie te kanaliseren in functie van de objectieven die men heeft in het kader van de muntpolitiek. Ik denk dat bij een koppeling aan de Duitse Mark, vooral in Belgische omstandigheden, er ook begeleidende maatregelen moeten zijn, zodanig dat over zijn geheel de economische activiteit verantwoord blijft en ook competitief blijft. Die begeleidende maatregelen zijn er gedeeltelijk gekomen door het globaal plan van Eerste Minister Dehaene, maar die zijn absoluut onvoldoende geweest, en het is daarom trouwens, in het kader van de Federale regering, dat in het programma dat nu besproken wordt, zeker een aantal bijkomende maatregelen moeten genomen worden, omdat wij anders klaar en duidelijk niet de objectieven halen. Dat waren een paar beschouwingen voor de lange termijn.

Op *korte termijn* en dat is ook vermeld door de heer Vanhove, denk ik dat de regering zal moeten ingrijpen om de zware loonkost en ik zeg niet het nettoloon, want dat is vergelijkbaar met wat er in de buurlanden wordt betaald, maar wel de *globale loonkost, inclusief de sociale lasten*, dat die moet worden verminderd. Ik kan U enkel gegevens verstrekken over de metaalverwerkende sektor. In die sektor is de globale loonkost ongeveer 15 % hoger in België dan in Nederland, en 23 % hoger dan in Frankrijk. En dat zijn onze buurlanden. Die vermindering van de globale loonkost moet er komen. Fabrimetal heeft eerst gesproken van 15 %, maar we hebben dat gereduceerd naar 12 %, rekening houdend met de maatregelen die de regering van Eerste Minister Dehaene al genomen had. We blijven daarbij. Ook het VEV heeft hetzelfde gevraagd, maar er zijn nog andere instanties die aandringen opdat de loonkost met tenminste 10 % zou verminderd worden.

En als wij dat willen realiseren dan kunt U zich afvragen hoe dat wij dat gaan realiseren.

Wel mijn opinie daarover is, dat wij moeten afstappen van het feit dat de faktor arbeid de hele sociale zekerheid draagt. Dat kunnen wij niet blijven dragen.

Wij moeten naar alternatieve financiering, en ik denk dat de voorstellen die geformuleerd zijn, onder andere

ir. K. Vinck, gedelegeerd bestuurder Union Minière

Archief GOM-West-Vlaanderen

dat de kinderbijslag en de gezondheidszorg zou gefinancierd worden door alternatieve financiering serieus moeten bekeken worden. Globaal gezien zou dat altijd een invloed hebben van ongeveer 7,5 % op de totale loonkost. Dus dat is al een groot gedeelte van wat er eigenlijk nodig is om ons weer competitief te kunnen opstellen.

Een tweede element om de tewerkstelling op korte termijn mogelijkheden te geven is het feit dat wij *de troeven van de KMO's beter moeten benutten*. Ik denk dat de KMO's uitzonderlijke, specifieke en unieke eigenschappen hebben die men kan uitspelen om de tewerkstelling aan te zwengelen.

Gemiddeld zijn de arbeidskosten in de KMO's ongeveer 20 % lager dan de gene die wij hebben in de grote ondernemingen. Moesten er meer activiteiten naar de KMO's gaan, dan zouden we ook meer mogelijkheden hebben, om op onze markt, onder andere onze exportmarkt, competitief op te treden.

Die lagere arbeidskost is te danken aan het feit dat een KMO zeer flexibel is, althans veel flexibeler dan de grote ondernemingen.

De KMO's zijn ook veel competitiever omdat zij in hun kring, in hun regio en in Europa niet direkt blootgesteld zijn aan de wereldkonkurrentie. Grote ondernemingen zijn daar wel aan blootgesteld. Die moeten zich wel positioneren op wereldvlak. KMO's moeten dat niet doen omdat zij normaal gezien in het kader van hun eigen regio, hun land of in een Europees kader kunnen werken.

Wat bij de KMO eveneens zeer belangrijk is en tevens eigenlijk de efficiëntie in de hand speelt, is dat de sociale betrekkingen in een KMO gemakkelijker, direkter en persoonlijker zijn. En dat leidt tot goede resultaten.

Tenslotte denk ik dat de KMO's een opportuniteit hebben door het feit dat de grote bedrijven zich absoluut moeten toespitsen op het verdedigen van hun kernactiviteiten. De grote bedrijven hebben de middelen en de tijd niet meer om zich met allerlei bijkomende zaken, die niet tot hun kernactiviteiten behoren bezig te houden. Deze activiteiten kunnen beter aan de KMO's worden overgedragen omdat de KMO's veel efficiënter, veel specifiek en op een meer gespecialiseerde wijze kunnen werken.

Door een grotere inbreng en door een grotere rol die de KMO kan spelen ontstaat er meer flexibiliteit die ook de

tewerkstelling zou moeten ten goede komen.

Een derde element dat de competitiviteit van de ondernemingen ten goede zou komen en daardoor ook de tewerkstelling, is *de flexibiliteit rond de werksystemen en de werkprocedures*. Ik heb het niet zozeer over de procedures zelf. We hebben veel procedures. En ik denk dat iedere ondernemer ongeveer kan beschikken over de procedure die hij nodig heeft. Maar waar het om gaat, vooral als U met sociale partners te doen hebt, is dat het bereiken van een akkoord over de toepassing van die procedures, zo verschrikkelijk veel tijd vergt. Dit is een element die de snelheid van de reactie van de ondernemingen beperkt, waardoor ook de competitiviteit wordt gehinderd en dus de mogelijkheid om zaken te doen.

Snelheid is belangrijk en maakt een onderneming aantrekkelijk in het land. En ik geef toe dat een werkgever of een manager, als hij die flexibiliteit krijgt en als hij de mogelijkheden krijgt, soms zou misbruik maken van deze toegenomen soepelheid. Maar ik geloof echt dat dit uitzonderingen zouden zijn en in elk geval niet zal opwegen tegen de voordelen die wij zouden hebben en tegen de mogelijkheden die het zou bieden aan de ondernemingen om op hun markten stand te houden.

Ik kan ook best begrijpen dat de maatregelen of de samenwerking die ik hier vraag tussen de werkgevers en vakbonden, moeilijk ligt bij de vakbonden. Maar als men overtuigd is, en bij mij bestaat daarover geen twijfel, dat deze aanpak de economische groei en de tewerkstelling ten goede komen, dan denk ik dat wij als vakbonden en werkgevers de plicht hebben om deze initiatieven alle kansen te geven. En het ergste zou zijn dat wij omwille van krachtverhoudingen, een dynamiek zouden afremmen die kan bijdragen tot het oplossen van het werkloosheidsprobleem.

Ik heb daarmee willen illustreren, met enkele commentaren over *maatregelen op lange termijn of op korte termijn*, dat de inspanningen die moeten gebeuren, om deze fundamentele problematiek op te lossen, dat die *inspanningen moeten worden genomen door de regering, de vakbonden en het patronaat of liever de werkgevers samen*. Ik spreek liever over de werkgevers omdat dat eigenlijk de nadruk legt op het feit dat wij als werkgever ook de verantwoordelijkheid dragen om werk te geven.

Zodus, er moet een *gezamenlijke inspanning* komen en een *gezamenlijk overleg* komen om die problematiek aan te pakken en daar een passend antwoord op te vinden. Of wij dat willen of niet, wij zullen gezamenlijk een visie moeten uitdokteren. De vakbonden, de regering en de werkgevers moeten de basis zijn van de actie op politiek, economisch en sociaal vlak. En die visie moet inspirerend kunnen werken en moet gedragen worden door gezagvoerders die de nodige geloofwaardigheid en motivatie naar voor kunnen brengen. En ik denk dat daar misschien één van de moeilijkheden ligt waarvoor we nog staan, namelijk dat de relaties tussen de sociale partners zouden moeten afstappen van de ideologische tegenstellingen die wij nog te vaak tegenkomen. Die relaties moeten gekenmerkt zijn, niet door het wederzijds afpingelen van voordelen, maar wel door openheid en verantwoordelijkheidszin. Zoniet, als wij dat niet doen, of als wij daar niet toe komen, dan ben ik ervan overtuigd dat de oplossingen ons zullen worden opgelegd door desastreuze conflicten die ten laste zullen vallen van de bevolking en van het algemeen welzijn.

Maar het gaat niet alleen over het feit van een aantal maatregelen die wij van anderen verwachten. **Ik denk dat wij als ondernemingsleiders ook onze eigen verantwoordelijkheden moeten nemen.** En dat men van ons verwacht dat wij een beleid voeren waarin een aantal zaken gebeuren.

Om het *beleid te voeren van een onderneming en om communicatie te onderhouden* over de wijze waarop een beleid gevoerd wordt, denk ik dat er vier stappen zijn die door de ondernemingsleiders moeten worden aanvaard en die ook moeten worden gekommuniceerd.

De eerste stap is dat de ondernemingsleider voor zijn onderneming een *missie moet bepalen, de opdracht of het beleid van die onderneming*. Waarom bestaan wij? Wat verwachten ze van ons? Wat zijn de waarden waarop wij ons beleid gaan baseren?

Dat kan zijn: leiderschap, dan moet U wel definiëren wat leiderschap betekent.

De waarde kan zijn dat men de klant wil entoesiast maken. De waarde kan zijn dat de mens centraal blijft. De waarde kan zijn dat wij als een 'corporate citizen', zoals zij dat noemen in het Engels, onze houding gaan bepalen in de markten en in de landen waar we

het beleid gaan voeren. Het zijn dus een zeker aantal waarden en een korte beschrijving van het beleid die uiteindelijk, zoals men in het Westvlaams zegt 'als een kapstok zullen dienen' voor de verschillende initiatieven en de verschillende beslissingen die zullen genomen worden op lange termijn. Het moet een kort en eenvoudig document zijn, maar dat eigenlijk het kader vormt van al de lange termijnbeslissingen die de ondernemingsleider neemt. Het is een belangrijk element omdat het de coherentie in de beslissingsvorm moet bevorderen.

De tweede stap is de volgende: Als U een missie hebt en als U weet waarom uw bedrijf er is, en als U weet wat de fundamentele waarden zijn waarop dat U het beleid gaat steunen, dan moet U ook, als ondernemingsleider bepalen wat *de strategie van het beleid* is. En in de strategie van het beleid zijn er verschillende vragen die moeten worden beantwoord.

De vragen zijn: waar komen wij vandaan? Omdat de historiek van een bedrijf zeer belangrijk is, niet alleen voor de resultaten en de activiteiten maar ook voor de cultuur van het bedrijf. Waar staan wij vandaag? Wat zijn de problemen die wij hebben? Hoe kunnen wij ons beter opstellen op competitief vlak? Hoe gaan wij dat bedrijf kunnen leiden zodanig dat het overleeft en groeit als het goed gaat? En waar willen wij naartoe? De strategie van het bedrijf moet bepalen, in functie van het antwoord dat wij geven aan die vragen, hoe wij daar naartoe gaan, met wie we daar naartoe gaan, wanneer we daar naartoe gaan. Dus een zeker aantal vragen en antwoorden die fundamenteel zijn en die niet alleen een kwalitatieve uitdrukking mogen zijn, maar die ook gekwantificeerd moeten worden.

Ik ga even terug naar mijn ervaring bij Bekaert. In 1987 stonden wij voor de moeilijkheid te weten wat er met het bedrijf ging gebeuren na de twee oliecrisis die wij hebben doorgemaakt. Voor het bepalen van de strategie moet men weten dat er bij Bekaert twee grote activiteiten zijn: de eerste is staalkoörd, dat is de bedrading van de banden, en de tweede is draad met alle mogelijke toepassingen, zowel in de landbouwsector als in de industriële sector.

In het begin zijn er daar consultants bijgehaald, en die hadden een analyse gemaakt en waren tot het besluit gekomen dat het eigenlijk beter was staal-

koord, dus bedrading van banden, te behouden en de draadactiviteiten af te stoten omdat draad een activiteit was met lage marge. En draad stond ook veel dicht bij de staalindustrie en dus kon Bekaert er toch niets mee doen en zou er zich nooit competitief in kunnen opstellen. De konklusie was dat met het geld dat U gaat maken door draad af te stoten U gaat diversifiëren. En dan was de vraag: 'En waarin gaan we diversifiëren?' Daar is nooit een goed antwoord op gekomen. Dan zijn we gaan vragen: is het niet mogelijk om die draadactiviteiten die we toch goed kennen, om die competitief op te stellen? Dan zijn we gaan kijken naar de technologie, naar onze strategische opstelling qua distributie, en zo verder.

Uiteindelijk zijn we tot de beslissing gekomen dat het mogelijk was om die activiteiten nog competitiever op te stellen mits te voldoen aan een zeker aantal voorwaarden.

En die voorwaarden waren:

- ten eerste dat wij in het hart van het bedrijf een herstructurering gingen doorvoeren. Dat was de herstructurering die in Zwevegem plaats heeft gevonden;

- ten tweede dat wij bereid waren een technologische vernieuwing te brengen, en wij hadden die ook gespecificeerd;

- ten derde dat wij bereid waren van te internationaliseren. Over een periode van vijf jaar zijn er investeringen gebeurd van 40 miljard, door het feit van de herstructurering die noodzakelijk was en door de internationalizatie.

Het heeft ook een sociale kost gehad, want één van de besluiten was dat op 5.000 mensen die bij ons tewerkgesteld waren in die tijd, er 1.200 werkplaatsen moesten sneuvelen.

U kunt zeggen: 'Dat is allemaal goed en wel, dat competitief opstellen, maar uiteindelijk heeft dat een zeer zware sociale kost gehad'. Wel de resultaten daarvan na vijf à acht jaar, zijn van die aard dat we kunnen zeggen dat Bekaert zich heeft opgesteld als leider in de twee sectoren. Bekaert is erkend als een leider en heeft ook verder kunnen investeren.

Ten tweede op het niveau van investeringen is Bekaert op een peil gekomen waar praktisch al zijn concurrenten moeilijkheden hebben te volgen.

En ten derde op het niveau van de tewerkstelling is het zo dat Bekaert nu terug een 300-tal mensen in dienst heeft in nieuwe activiteiten met een

hogere toegevoegde waarde, maar die bepaalde synergieën vertonen met de bestaande activiteiten. Zodus het is een zeer zware inspanning geweest, maar uiteindelijk heeft het toch een positief resultaat gehad omdat het bedrijf nu bloeiend is, omdat het bedrijf goed gepositioneerd is en omdat het bedrijf in de toekomst verder kan.

Ik denk dat die zaken moeten worden afgewogen en dat daar de bepaling van de missie en de bepaling van de strategie zeer belangrijk is. Zolang U dat niet doet en zolang U dat niet communiceert aan diegenen die met U meewerken, denk ik dat U iets mist en dat U eigenlijk in moeilijkheden geraakt door het feit dat U de voorwaarden niet gecreëerd hebt om van uw eigen strategie een succes te maken.

Ik zou alleen maar op één punt de nadruk willen leggen en dat is: als U een strategie uitstippelt, geef dan grote aandacht aan de technologie. Technologie is een zeer belangrijk element van de competitiviteit en van de produktiviteit. Als U die technologische elementen en de onbegrensde mogelijkheden die er nu bestaan op technologisch vlak, om controle uit te voeren op uw processen, niet in acht neemt dan denk ik dat U ook een risico loopt dat er op termijn problemen zouden kunnen gecreëerd worden en dat uw competitiviteit in het gedrang komt. Het technologisch aspekt is een zeer belangrijk element.

Als U een missie en een strategie hebt, denkt een ondernemingsleider normaal: 'Oké, dan heb ik het, ik ga het goed kommunikeren, en nu moet de bal maar rollen'. Wel onze ervaring is geweest dat dat niet voldoende is. Ik denk dat het belangrijk is dat een ondernemingsleider ook een *strategisch vehikel* heeft. Het is te zeggen een vehikel, een methode waardoor hij een probabiteit heeft dat zijn strategie wordt uitgewerkt en dat die missie wordt volbracht. In de bedrijven, waar ik gewerkt heb, is dat Integrale Kwaliteitszorg (IKZ) geweest. Maar U kunt andere methodes gebruiken. Maar uiteindelijk komt het altijd op hetzelfde neer. Ik heb iemand gekend bij Hewlett Packard, die niet de IKZ-methode had, en die zei: 'Bij mij is dat minimalizatie van alle tijden: tijden van de produktie, tijden van de distributie, tijden van de administratie en zo verder'. Maar uiteindelijk als U ziet hoe hij die minimalizatie realiseert, dan komt U toch naar de methodologie van

IKZ. We spreken over verschillende zaken maar uiteindelijk zijn het substantieel toch dezelfde. In het kader van IKZ, zijn er drie componenten die belangrijk zijn voor het succes van het bedrijf. Er is een methodologie die moet aangeleerd worden, daarvoor moet er training en scholing gebeuren van alle medewerkers. Maar er is ook een aangepaste managementaanpak. De managementaanpak moet verschillend zijn van hetgeen wij in vele bedrijven gekend hebben in het verleden. Dat is de mentaliteit van de 'petit chef' die daar staat en zegt: 'Ik ga het U zeggen, en U doet het zo en zolang dat ik hier ben of zolang dat ik niet op brugpensioen ben gaat U doen wat ik U zeg, en als ik weg ben dan kan U doen wat U wilt'. Dat is de mentaliteit van de 'petit chef'. Dat mag er niet meer komen.

In de IKZ-aanpak is het belangrijk een 'coach' te zijn. En ik kan het niet beter vergelijken dan een coach van een voetbalploeg, die langs de kant van het terrein staat, die adviezen geeft, die zijn mannen motiveert, die ze doet spelen zoals er moet worden gespeeld om goals te maken. Wel ik denk dat het management en de managementaanpak ook zo moet gebeuren, door een coach te zijn van uw eigen mensen om uiteindelijk, in het kader van de strategie, die objectieven te halen.

Het derde element is het gedrag van de medewerkers. Als U langs IKZ, als strategisch vehikel, uw strategie wilt realiseren dan moet U veel meer op het initiatief en de motivatie van alle medewerkers steunen.

Om de mensen te motiveren, hebben wij cursussen georganiseerd, gezamenlijk met de gemeente Zwevegem, in de technische school te Zwevegem. Wij hebben de arbeiders in groepen van twintig genomen en naar de technische school gestuurd. Daar kregen ze gedurende één week allerlei voordrachten, cursussen en besprekingen, maar niet professioneel, alleen maar over: wat is Bekaert en wat is zijn strategie, wat is IKZ en wat is leiderschap en wat is de klant en wat is kwaliteit. En uiteindelijk was het verbluffend om te zien hoe de arbeiders uit die sessies kwamen, hoe gemotiveerd die waren, hoe belangrijk het ook was om te horen dat zij zeiden: 'Nu begrijpen wij waarom er sommige beslissingen worden genomen, nu begrijpen wij in welk kader wij moeten werken, nu begrijpen wij de criteria die soms worden gebruikt om beslissingen te nemen. Het grote

probleem dat U dan hebt is, als die mannen terugkomen naar de fabriek, U dan moet zien dat uw middelenmanagement, de afdelingsleiders en zo verder, dat die op die motivatie en op die kwalifikatie van de arbeiders kunnen inspelen en ze niet gaan blokkeren. Maar ik denk dat een methode, een strategisch vehikel, die U gebruikt om uw objectieven te halen en uw strategie te implementeren, zeer belangrijk is.

Twee jaar geleden beëindigde ik hiermee mijn voordracht als ik moest spreken over de wijze waarop ik dacht dat een beleid kon worden gevoerd, maar ik ben sindsdien een stap verdergegaan. En ik denk dat een bedrijf, als het zich vandaag competitief wil opstellen, een stap verder moet gaan. Omdat men de moed moet hebben om ons te vergelijken met de besten in de wereld.

Vergelijken met de besten ter wereld is belangrijk omdat, zoals ik al gezegd heb, de snelheid een zeer belangrijke factor is van het succes. Als U snelheid wilt, als U met die snelheid wilt rekening houden en U zich daarmee competitief wilt opstellen en dat ook gaat gebruiken als uw competitief wapen, dan moet U ook bereid zijn *grote doorbraken* te maken. En geen schrik hebben om die grote doorbraken aan te gaan met de middelen die nodig zijn. En als ik spreek van grote doorbraken, dan zijn dat niet de 5 à 6 % produktiviteit die iedereen in zijn budget schrijft om dat per jaar te realiseren, maar dan is dat werkelijk 25 à 30 % *produktiviteit* te behalen. Dat is dan bijvoorbeeld de leveringstermijnen van acht weken naar twee weken brengen.

Het is dus belangrijk die doorbraken aan te durven en die stap te zetten naar die doorbraken. Ik denk dat iedere ondernemingsleider zich op zeker ogenblik moet afvragen: 'Zijn er hier geen doorbraken mogelijk of zijn er hier geen doorbraken nodig?' en dan zien hoe die kunnen worden gerealiseerd. Ik denk dat die vier stappen die zeer methodologisch en zeer systematisch moeten aangepakt worden, zeer belangrijk zijn om het succes te halen die een onderneming normaal moet hebben en waarmee we de onderneming doen overleven, doen groeien en dus ook de tewerkstelling doen ten goede komen.

En dan zou ik één moment terug willen gaan naar de samenwerking of dialoog die moet bestaan met de sociale partners. Moest ik een vakbondsleider of een vakbondsafgevaardigde zijn, die evenwichtig en serieus wil diskus-

siëren over de toekomst van de onderneming, dan zou ik een aantal pertinente vragen stellen. En die pertinente vragen zouden zijn:

Wat is de strategie van het bedrijf? Op welke wijze wilt U die realiseren? Wat is uw visie? Wat zijn de moeilijkheden? Wat zijn de sterke punten? Wat zijn de zwakke punten?

En als we dan over het financiële gaan spreken, in plaats van direkt te beginnen met verhogingen van lonen en salarissen, dan zou ik een eerste vraag stellen, en die is: 'Wat is de cash-flow van het bedrijf? Wat gaat U doen met die cash-flow?' En als het antwoord dan zou zijn dat een groot gedeelte van die cash-flow naar investeringen gaat, om de groei en de overleving van het bedrijf te bevorderen, dan zou ik zeer tevreden zijn. En moest ik ook een positief antwoord krijgen over het feit dat er een klare visie bestaat over de strategie van het bedrijf en de wijze waarop die strategie gaat worden gerealiseerd, dan zou ik mij gerustgesteld voelen en dan zou ik pas nadien het probleem van de lonen en van de salarissen aanpakken.

Voor sommige onder U kan mijn toespraak een beetje utopisch overkomen. Nochtans moeten er oplossingen komen voor de zware problemen die zich stellen in onze maatschappij. Het is een morele verplichting de generaties die ons volgen niet op te zadelen met problemen en lasten waarvoor wij verantwoordelijk zijn. En trouwens laat ons geen illusies maken, de generaties die ons volgen zullen niet bereid zijn ervoor te betalen, want ik denk dat de maatregelen die ze zullen nemen als zij de macht in handen zullen hebben, deze zullen zijn waarbij ze in extreme situaties, eerst aan zichzelf zullen denken. Maar ik ben er ook van overtuigd dat er genoeg wilskracht bestaat in ons land, en vooral in Vlaanderen, om voor onze problemen een uitweg te vinden. Er zal creativiteit en durf, objectiviteit en doorzettingsvermogen, ambitie en boereverstand nodig zijn bij de drie hoofdspelers. Daarvoor zullen geloofwaardige mannen en vrouwen moeten bereid zijn baanbrekend werk te verrichten, zowel in de politieke wereld als in de middens van de sociale partners. Zonder deze vernieuwing van ideeën, van acties en soms ook van acteurs, kan er moeilijk ingrijpend te werk worden gegaan.

DE ONTWIKKELING VAN HET HOTELWEZEN AAN DE BELGISCHE KUST EN TE BRUGGE

P. Boerjan

Stafmedewerker GOM-West-Vlaanderen

Inleiding

Het hotelaanbod vertegenwoordigt in 1994 nog slechts 5,6% van het toeristisch logiesaanbod in West-Vlaanderen. Deze vaststelling is wel een 'understatement' van de reële betekenis van de hotelsektor in de verblijftoeristische activiteit in West-Vlaanderen en dit om meerdere redenen:

1) beschouwt men enkel het logiesapparaat dat voor korte termijnperiodes wordt aangeboden (met andere woorden laat men de logieskapaciteit in tweede verblijven sensu lato – inclusief vaste standplaatsen op campings en weekendverblijfparken – buiten beschouwing) dan

blijftoeristen te Brugge en te Knokke-Heist:

Logiesvorm	Brugge (1991) (in BEF)	Knokke-Heist (1990) (in BEF)
Hotel	3.796	3.581
Huurvakantiewoning	1.252	1.062
Camping	857	866
Kamers bij partikulieren	2.400	–
Jeugdlogies	1.424	–

3) samen met de vakantiedorpen zijn de hotels veruit het best geschikt om in belangrijke mate initieel bezoek

van het hotelwezen te Brugge en aan de Kust. Beide toeristische regio's zijn zeer overwegend op het rekreatief toerisme georiënteerd, terwijl de meerderheid van de hotels in het West-vlaamse Achterland gebaseerd zijn op het zakentoerisme.

Globale ontwikkeling van het hotelaanbod

Alhoewel de cliënteel van het hotelwezen te Brugge en aan de Kust zeer overwegend een rekreatief karakter heeft, vertoont de evolutie van het hotelwezen in beide regio's een fundamenteel verschillend patroon. Het hotelaanbod aan de Belgische Kust vertoont sedert meer dan drie decennia een sterk dalende trend:

Jaar	Aantal hotels	Logieskapaciteit
1960	1.145	47.256
1970	1.106	41.869
1980	691	29.693
1989	560	28.893
1994	391	18.472

In vergelijking met 1960 is het aantal hotels in 1994 bijna teruggevallen tot op één derde, terwijl de logieskapaciteit in 1994 nog slechts 40% haalt van het 1960-peil. Merk wel dat de opvallend negatieve recente evolutie 1989-94 als overschat voorkomt. In het 1994-bestand worden nog enkel de hotels weerhouden met een VCGT-erkenning. Als gevolg van het hoteldecreet en zijn uitvoeringsbesluiten in 1987-88 zijn heel wat zielogende kusthotels (pensions, ...) door de mand gevallen, gezien zij er niet in slaagden aan de minimale voorwaarden (qua comfort maar ook en vooral qua brandvoorzieningen) te voldoen. Als gevolg hiervan hebben

Ondersteund door een degelijke politiek tot verbetering van het toeristisch basisprodukt en door de 'boom' van de Europese city trips vanaf de tachtiger jaren vertoonde het hotelwezen te Brugge een sterke en gezonde expansie.

Toch zijn er tekenen die aanzetten tot voorzichtigheid in verband met een te sterke uitbreiding van het hotelwezen te Brugge op middellange termijn.

Het aantal hotelkamers aan de Belgische kust loopt sinds tientallen jaren terug. Positief is dat er recentelijk een sanering is doorgevoerd. Er is een dringende noodzaak aan ingrijpende veranderingen gaande van een zeer professioneel management tot het vergroten van de buitenlandse markt.

stijgt het aandeel van het hotelwezen naar 12,8%;

2) de bestedingen per overnachting liggen in het hotelwezen beduidend hoger in vergelijking met de overige logiesinrichtingen. Dit kan treffend geïllustreerd worden met de resultaten van enkele recente WES-bestedingsonderzoekingen bij de ver-

(dat wil zeggen toeristen die de regio voor het eerst bezoeken) te genereren naar een regio;

4) het tewerkstellingseffect van overnachtingen in het hotelwezen is groter in vergelijking met andere logiesvormen.

In deze bijdrage zal de aandacht worden gericht op de ontwikkelingen

heel wat instellingen hun deuren gesloten, maar daarnaast fungeren er nog een aantal in het 'grijs' circuit. Deze 'hotels' werden in de 1994-statistiek niet meer opgenomen, wat de opvallende terugloop 1989-94 deels verklaart. Hoe dan ook, het is duidelijk dat het hoteldecreet een sanering van het hotelwezen in beweging heeft gezet en dat de resterende inrichtingen in het 'grijs' circuit, bij gebrek aan investeringsbereidheid, gedoemd zijn om over enkele jaren uit de markt te verdwijnen, voor zover zij er niet van overheidswege toe gedwongen worden.

De belangrijkste redenen van de geschetste evolutie van het hotelwezen aan de Kust zijn welbekend. De hoge grondprijzen, de stijgende loonkosten, de onvoldoende vraagspreiding over het jaar en het gebrekkig management hebben aanleiding gegeven tot een geringe tot negatieve rendabiliteit in menig hotel.

Zeer veel kusthotels zijn alsdan omgevormd tot appartementsgebouwen, waar de relatief lage prijs per overnachting (onder meer door het 'self service' karakter) inspeelde op het groeiend massatoerisme.

De ontwikkeling van het hotelwezen te Brugge is een veel zonniger verhaal. Om de evolutie weer te geven beschikken we enkel over de ontwikkeling van de hotelcapaciteit (in bedden) te Brugge:

1971 : 1.330
1975 : 1.820
1979 : 2.135
1983 : 2.123
1987 : 3.198
1991 : 4.735
1994 : 5.033 ¹
5.211 ²

Hieruit blijkt globaal de forse toename van het hotelwezen te Brugge. Deze toename heeft zich vooral gesitueerd in de periode 1983-91, periode waarin de Europese korte vakantiemarkt bijzonder snel is toegenomen. Brugge, een typisch 'city break'-produkt, heeft van deze tendens duidelijk geprofiteerd. Na 1991 is er een vertraging in de groei van het hotelaanbod te Brugge waar te nemen. De globaal zeer positieve ontwikkeling van het hotelaanbod te Brugge is uiteraard gedragen door de aangegeven vraagimpuls. Toch lijkt het ons evenzeer belangrijk dat de grondige renovatie van de Brugge binnenstad de attractiviteit van de stad aanzien-

lijk heeft verhoogd en aldus de ontwikkeling van het hotelwezen in de hand heeft gewerkt. Voor de Kust zou men eerder het tegendeel kunnen beren.

Karakteristieken van het hotelaanbod

Tabel 1 geeft het aantal hotels en hotelkamers weer aan de Belgische Kust en te Brugge. De Belgische Kust telde in 1994 nog 391 hotels met een kameraanbod van circa 8.500 eenheden. Brugge had in 1994 precies 100 hotels met circa 2.400 kamers.

Oostende manifesteert zich als de belangrijkste hotelbadstad aan de Kust met ruim één vierde van het aantal hotelkamers. Blankenberge volgt op Oostende van nabij en beide steden vertegenwoordigen circa de helft van het hotelaanbod aan de Kust. In tweede orde kunnen vooral Knokke-Heist (13,7%) en De Panne (9,8%) worden vermeld. Het is duidelijk dat het hotelaanbod zich vooral in de meer verstedelijkte badplaatsen van de Kust concentreert.

Tabel 2 geeft de grootte-klasse van de hotels weer aan de Belgische Kust en te Brugge.

De gemiddelde grootte van de Brugse en de kusthotels (respektievelijk 24 en 22 kamers) wijst op het

overwegend familiaal karakter van het hotelwezen in deze regio's. Dit is voor de hand liggend aan de Kust, waar vrijwel enkel een familiale uitbating een zekere rendabiliteit mogelijk maakt. Merk op dat de Kust slechts één geïntegreerde hotelketen telt (met name de Royal Astor te Oostende, deel uitmakend van de Belgische hotelketen City Hotels). Het hotelwezen te Brugge is gegroeid vanuit een familiale traditie. Het is pas achteraf dat de vestiging van diverse hotelketens de hotelstructuur gediversifieerd heeft.

Merk op dat te Brugge, begin 1995, de zeven hotels met minstens 80 kamers reeds 31% van het hotelkameeraanbod uitmaken.

Het comfortniveau is een belangrijke indikator voor de toestand van het hotelwezen. Wij verkiezen in dit opzicht liever het aantal kamers met bad of douche én toilet als comfortindikator te gebruiken in plaats van de sterrenklassificatie, welke laatste norm niet steeds het reële comfortniveau van de hotels weerspiegelt.

¹⁻² Respektievelijk exclusief en inclusief het hotel Oude Burg dat begin juli 1994 geopend is. Het logiesaanbod wordt per 1 juli geteld.

Tabel 1

Verdeling van het aantal hotels en hotelkamers aan de Kust, per kustgemeente en te Brugge, 1 juli 1994

Gemeente	Hotels		Hotelkamers	
	Aantal	%	Aantal	%
Knokke-Heist	52	13,3	1.165	13,7
Blankenberge	98	25,1	1.944	22,9
De Haan	41	10,5	628	7,4
Bredene	15	3,8	280	3,3
Oostende	65	16,6	2.193	25,8
Middelkerke	26	6,6	303	3,6
Nieuwpoort	14	3,5	440	5,2
Koksijde	43	11,0	702	8,3
De Panne	37	9,4	829	9,8
<i>Kust</i>	391	100,0	8.484	100,0
Brugge (a)	100	—	2.397	—
(b)				

(a) Inclusief Zeebrugge.

(b) Exclusief het hotel Oude Burg, dat begin juli 1994 werd geopend.

Tabel 2
De grootte van de hotels aan de Belgische Kust en te Brugge, 1 juli 1994

	Kust		Brugge	
	Aantal	%	Aantal	%
<i>Hotels</i>				
Minder dan 20 kamers	247	63	65	65
20-39 kamers	97	25	21	21
40-79 kamers	40	10	8	8
80 kamers en meer	7	2	6	6
Totaal	391	100	100	100
<i>Kamers</i>				
Minder dan 20 kamers	2.928	34	755	31
20-39 kamers	2.607	31	505	21
40-79 kamers	2.127	25	446	19
80 kamers en meer	822	10	691	29
Totaal	8.484	100	2.397	100
<i>Bedden</i>	18.472		5.033	
Gemiddeld aantal kamers per hotel	22		24	

Figuur 1 geeft de recente evolutie en toestand weer van het hotelcomfort aan de Belgische Kust en te Brugge.

Het hotelcomfort te Brugge had reeds in 1989 een hoog niveau bereikt en is sindsdien uiteraard slechts lichtjes aangegroeid.

Aan de Kust is er globaal een opmerkelijke toename van het hotelcomfort waar te nemen. Waar aan de Kust in 1989 slechts iets meer dan de helft van de kamers voorzien waren van bad of douche én toilet, is dit aandeel in 1994 tot bijna drie vierden gestegen. Dit resultaat dient wel geïnterpreteerd. De waargenomen toename is in belangrijke mate het gevolg van de (reële of statistische) uitstoot van een groot aantal marginale kusthotels, maar verder ook het resultaat van de modernisering van de resterende kusthotels.

Alhoewel de situatie te Blankenberge aanzienlijk verbeterd is (door uitstoot, sanering en door de vestiging van enkele nieuwe kwaliteitshotels) tussen 1989 en 1994, is het comfortniveau nog steeds beduidend beneden het kustgemiddelde³.

In de figuren 2 en 3 wordt tenslotte ingegaan op het seizoenkarakter en de

uitbatingsformule (al dan niet met restaurant) van de hotels aan de Kust en te Brugge.

Als seizoenhotels worden de hotels beschouwd die 10 weken of meer per

jaar gesloten zijn. Het ligt in de lijn van de verwachtingen dat het seizoenmatig karakter van de hotels aan de Kust beduidend groter is dan te Brugge. Toch kan het reeds als positief bestempeld worden dat reeds drie vierden van de kusthotels als 'year-round' akteren. In het bijzonder te Blankenberge vertoont het hotelwezen nog steeds een sterk seizoenmatig karakter.

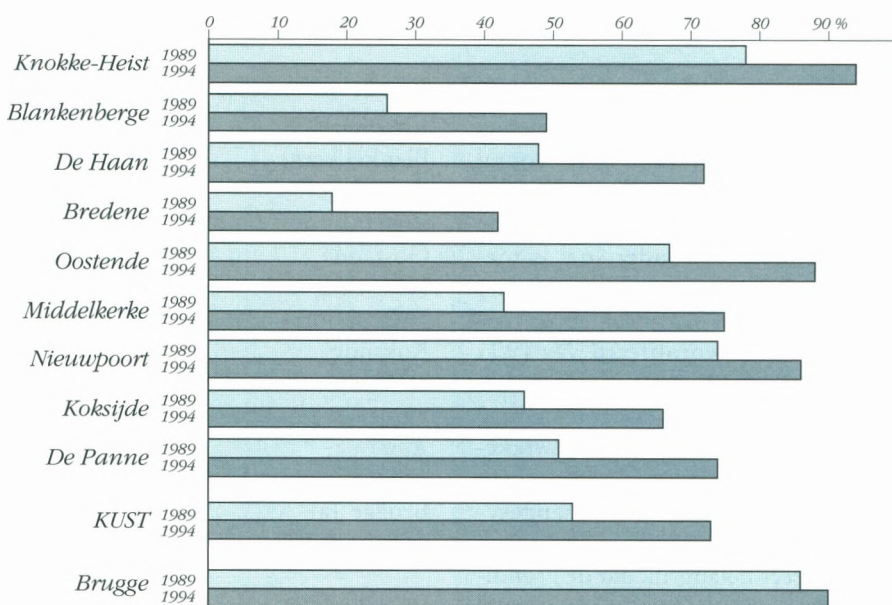
Ook naar uitbatingsformule (al dan niet met restaurant) zijn opvallende verschilpunten tussen de Kust en Brugge waar te nemen. Te Brugge draait een groot aantal (meestal kleinere) hotels op de kamer met ontbijtformule, terwijl aan de Kust het hotelrestaurant nog sterk domineert. Was de volpension-formule vóór enkele jaren ten dode opgeschreven, dan lijkt zich momenteel een lichte 'revival' af te tekenen, omdat deze formule voor de steeds meer prijsbewuste consument finaal het goedkoopst uitvalt.

Globale ontwikkeling van de hotelvraag

Onderstaande gegevens weerspiegelen de evolutie van de hotelovernachtin-

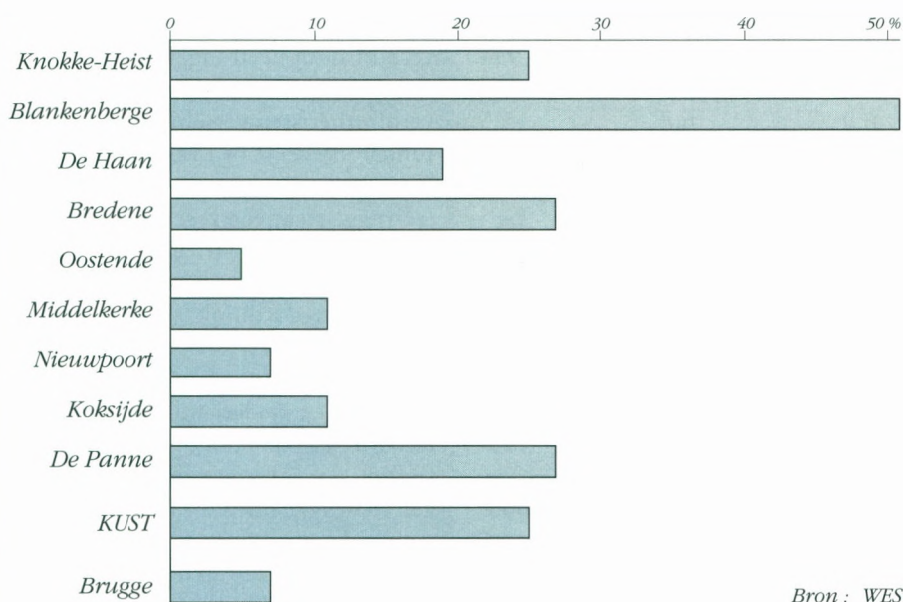
³ Dit geldt ook voor Bredene, maar het hotelkameranbod is er relatief beperkt.

Figuur 1
Evolutie van het % aantal hotelkamers met bad of douche én toilet aan de Kust en te Brugge, 1994

Bron: WES

Figuur 2
Het aandeel (in %) van de seizoenhotels in West-Vlaanderen, 1994

Bron : WES

gen aan de Kust op basis van de officiële NIS-gegevens :

Jaar	Kust (× 1.000)	Brugge (× 1.000) ⁴
1980	1.657	259
1985	1.988	335
1989	1.848	533
1994	2.026	803

Het is bekend dat de NIS-gegevens met enige omzichtigheid moeten worden behandeld. Uit grondige analyse van de gegevens menen we te mogen stellen dat vooral tussen 1989 en 1994 de NIS-evolutie erg misleidend is door de invoering van een nieuw statistisch meetsysteem en hierbij gepaardgaand een betere registratie van de inrichtingen en overnachtingen :

- de toename van de overnachtingen aan de Kust tussen 1989 en 1994 met 9% is in realiteit een daling⁵. Het aantal hotelkamers is in die periode ernstig gedaald en de bezettingsgraad van de hotels in die periode is, op basis van WES-toeristische index⁶, ongeveer gestagneerd;

- de toename van het aantal NIS-hotelovernachtingen te Brugge (+50%) is ruimschoots overschat. Het WES beschikt met betrekking tot het hotelwezen te Brugge over precieze, vertrouwelijke gegevens die een toename van het aantal hotelovernachtingen te Brugge in deze periode op 27% schatten.

Dienen bovenstaande NIS-gegevens met de nodige omzichtigheid geïnter-

preteerd, dan zouden we toch twee konklusies eruit kunnen afleiden :

(a) afgezien van de overschatting voor de periode 1989-94, bevestigen de gegevens dat in de periode 1980-94 niet alleen het Brugs hotelaanbod, maar ook de hotelvraag sterk is aangegroeid; (b) de lichte groei van de hotelovernachtingen aan de Kust tijdens de periode 1980-89 (+11%), gekonfronteerd met de lichtjes gedaalde logiescapaciteit in dezelfde periode (-1%), laat vermoeden dat de bezettingsgraad in de kusthotels in de tachtiger jaren enigszins is toegenomen. Wellicht heeft dit te maken met de sterke ont-

wikkeling van de korte vakanties in deze periode, welke geleid heeft tot een betere bezetting van het voor- en nazizoen.

Karakteristieken van de hotelvraag

Het hotelwezen aan de Kust, maar ook te Brugge – zij het in iets mindere mate – wordt gekarakteriseerd door een hoog aandeel van het rekreatief toerisme in de totale overnachtingsstructuur.

Het WES-onderzoek te Brugge (1990) releveerde een aandeel van 84% voor rekreatie/ontspanning, 6,5% voor seminarie/kongres en 9,5% voor zaken. De NIS-gegevens voor 1994 voor de kusthotels wijzen op een aandeel van 95% voor rekreatie/ontspanning, 2,5% voor seminarie/kongres en 2,5% voor zaken⁷.

Ook inzake verblijfsduur loopt het patroon voor Brugge en de Kust niet erg uiteen. De korte verblijfsduur van de Brugse hoteltoerist (1,7 nachten in 1994) was een bekend gegeven. Dat

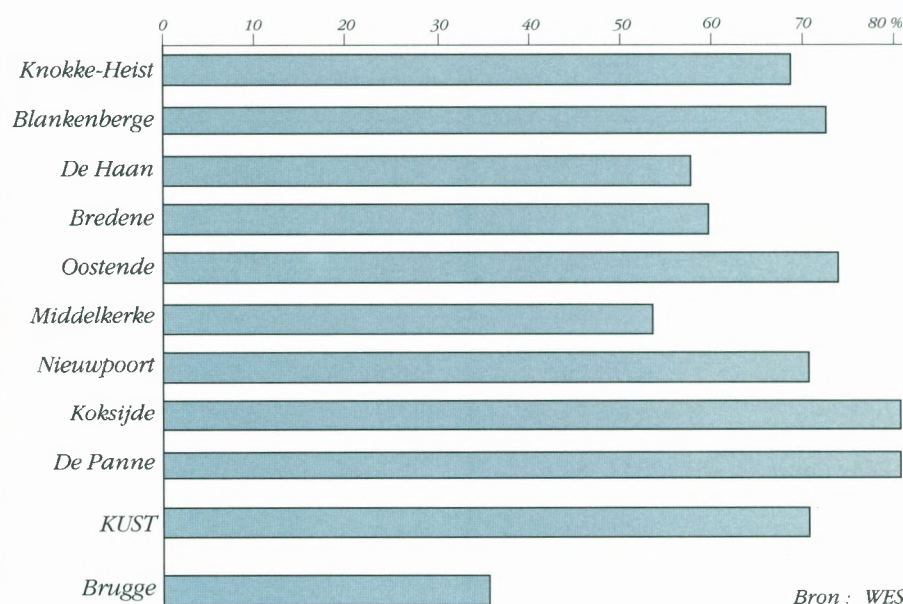
⁴ Exclusief Zeebrugge.

⁵ Het betreft een 'statistische' toename door invoering van een nieuw-meetsysteem.

⁶ De toeristische index van het WES meet, sedert 1962, de evolutie van de toeristische activiteit in West-Vlaanderen tijdens de periode mei-september.

⁷ De ervaring leert dat de NIS-gegevens het belang van het rekreatief toerisme enigszins overschat.

Figuur 3
Het aandeel (in %) van de hotels met restaurant in West-Vlaanderen, 1994

Bron : WES

Tabel 3
 Evolutie van de marktstructuur van de overnachtingen in het hotelwezen te Brugge^(a),
 1984-1989-1994.

Land van herkomst	1984	1989	1994
België	6,9	6,8	5,5
Verenigd Koninkrijk	24,2	24,1	22,4
Duitsland	14,8	13,3	14,7
Frankrijk	13,8	14,0	14,5
Nederland	13,2	14,9	13,0
Groot-Hertogdom Luxemburg	0,3	0,4	0,7
USA	12,3	9,4	8,0
Japan	3,1	3,6	6,1
Italië	1,6	2,3	2,2
Spanje	1,1	1,9	2,1
Andere	8,7	10,3	10,8
Totaal	100,0	100,0	100,0

Bron: NIS.

(a) Exclusief Zeebrugge

Tabel 4
 Evolutie van de marktstructuur van de overnachtingen in het hotelwezen aan de
 Belgische Kust, 1984-1989-1994.

Land van herkomst	1984	1989	1994
België	64,5	68,1	63,2
Duitsland	7,8	8,9	10,9
Verenigd Koninkrijk	15,7	9,1	9,9
Nederland	5,8	5,6	5,2
Frankrijk	1,8	2,5	3,9
Groot-Hertogdom Luxemburg	2,5	2,9	3,8
Andere	1,9	2,9	3,0
Totaal	100,0	100,0	100,0

Bron: NIS.

Tabel 5
 De geografische herkomst van de overnachtingen in het hotelwezen aan de Kust, per kustgemeente, 1994

Gemeente	België	Duitsland	Verenigd Koninkrijk	Nederland	Frankrijk	Groot- Hertogdom Luxemburg	Totaal (a)
Knokke-Heist	67,4	12,4	1,6	6,7	3,8	5,4	100,0
Blankenberge	80,6	4,7	3,1	4,3	1,9	4,2	100,0
De Haan	52,4	37,0	0,8	2,8	1,4	4,8	100,0
Bredene	70,1	16,5	5,9	1,6	1,9	2,5	100,0
Oostende	37,4	11,2	29,8	7,1	4,4	4,0	100,0
Middelkerke	85,2	8,6	0,5	2,2	0,9	2,2	100,0
Nieuwpoort	81,5	6,5	1,5	5,0	2,2	1,9	100,0
Koksijde	75,4	10,6	1,2	2,5	4,0	3,3	100,0
De Panne	71,1	12,0	2,7	3,5	5,3	4,1	100,0

(a) Inclusief andere.

ook de gemiddelde verblijfsduur in de kusthotels nog amper 2,8 nachten (1994) bedraagt, toont aan hoe sterk de algemene trend tot inkorting van de verblijfsduur heeft ingewerkt.

De geografische structuur van de verblijftoeristen verschilt daarentegen fundamenteel voor Brugge en de Kust (zie tabellen 3 en 4).

Brugge trekt een zeer internationaal cliënteel aan, waarnaast de Belgen slechts een beperkte betekenis hebben. Het Verenigd Koninkrijk vormt de dominante markt, in secundaire orde gevolgd door de buurlanden Duitsland, Frankrijk en Nederland. Het breed internationaal karakter blijkt uit de vaststelling dat 30% van de overnachtingen te Brugge noch uit België noch uit de buurlanden afkomstig zijn.

Uit de evolutie van de vraag over de periode 1984-94 blijkt dat het belang van de nabije markten geleidelijk afneemt evenals dit van de Verenigde Staten (hierbij speelt de evolutie van de Dollar uiteraard een belangrijke rol), terwijl het aandeel van de 'nieuwe markten' (Japan, 'andere landen') opvallend is toegenomen.

In tegenstelling tot Brugge, beperkt de geografische herkomst van de kusttoeristen zich tot een straal van 400 à 500 km. De kusthotels zijn in hoge mate op de binnenlandse markt (63%) georiënteerd, met Duitsland (11%) en het Verenigd Koninkrijk (10%) als belangrijkste secundaire markten. De Britse markt, wiens terugval zich reeds in de zeventiger jaren manifesteerde (parallel met de sterke opkomst van de toeroperatorreizen naar vooral Spanje), zette zich verder tot het eind van de

tachtiger jaren, waarna deze markt zich ongeveer gestabiliseerd heeft. Ondertussen heeft Duitsland zich opgewerkt tot de belangrijkste secundaire markt.

Het marktaandeel van de Belgen is na een aanvankelijk vrij sterke toename, in 1994 zelfs teruggevallen beneden het niveau van vóór 10 jaar.

Tabel 5 schetst de geografische herkomst van de hotelovernachtingen in de diverse kustgemeenten. Alhoewel België in elke kustgemeente de marktleider vormt, zijn er toch enkele opmerkelijke vaststellingen te noteren:

- het hoge marktaandeel van de Duitse cliënteel te De Haan (37%) springt onmiddellijk in het oog. Hierbij dient nog opgemerkt te worden dat indien men zich zou kunnen beperken tot de deelgemeente De Haan (exclusief Wenduine), het aandeel van de Duitsers zich ongetwijfeld boven de 50% zou situeren;

- Oostende vertoont een aparte marktstructuur, met de Belgen (amper 37%) en Britten (30%) als dominante markten. Merk op dat vóór 10 jaar de Britten nog de helft uitmaakten van de hotelcliënteel te Oostende. Opvallend is dat dit marktverlies is opgevangen door een forse toename van de Duitse en Nederlandse, maar niet van de Belgische toeristen.

Uit figuur 4 blijkt dat niet alleen de geografische herkomst, maar ook de spreiding van de vraag fundamenteel verschilt tussen Brugge en de Kust.

Terwijl aan de Kust het hoogseizoen nog steeds erg belangrijk is (alhoewel het voor- en naseizoen en de winterperiode gradueel aan belang hebben gewonnen), is er te Brugge relatief weinig verschil in de maandelijkse hotelbezetting tijdens de periode april-oktober. Let wel dat de erg hoge kamerbezetting te Brugge in oktober en november 1994 deels beïnvloed is door

het effect van de Memling-tentoonstelling.

Slotbeschouwingen

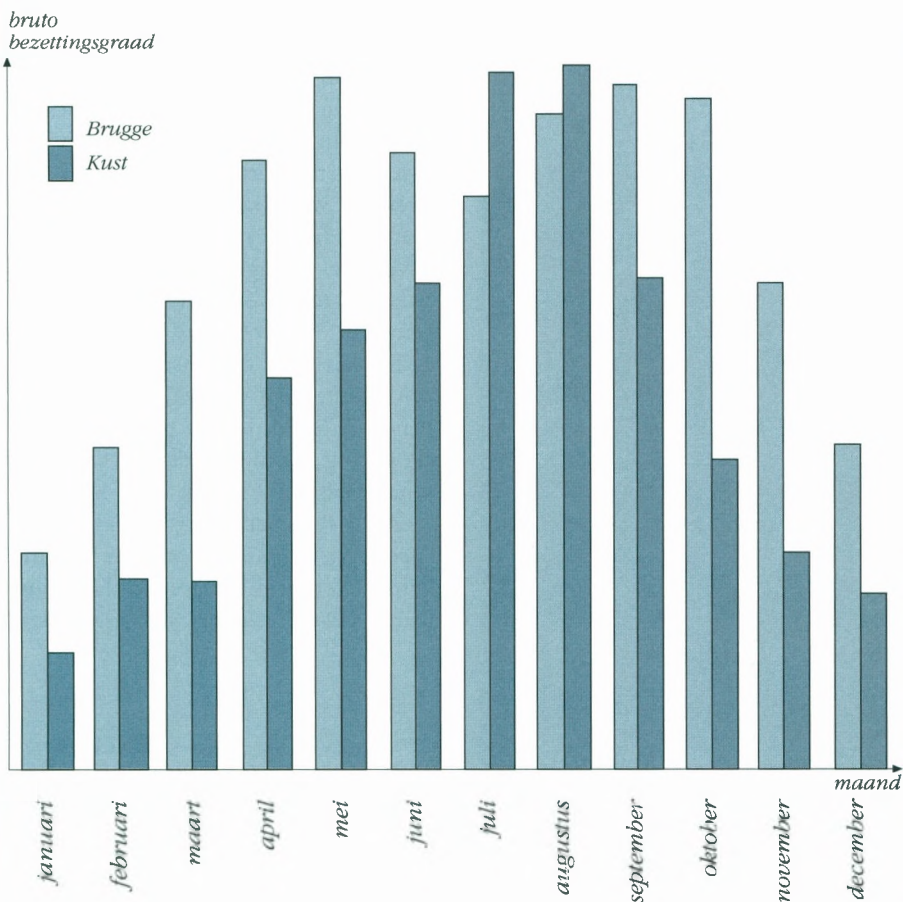
Voorgaande analyse had de bedoeling een overzicht te verschaffen van de huidige situatie en de ontwikkelingen in het hotelwezen aan de Kust en te Brugge.

De insider stelt zich terecht vragen naar een evaluatie van deze gegevens en naar eventuele conclusies naar de toekomst toe.

Uit voorgaande beschouwingen kan men zonder meer afleiden dat de doorsnee structurele rentabiliteit⁸ van het hotelwezen te Brugge beduidend hoger ligt dan aan de Kust. Alhoewel beide regio's te overwegend op de recreatieve verblijftoerist aangewezen zijn, is er toch een structureel verschil waar te nemen die tot uiting komt in de maandelijkse bezettingsgraden. De bezetting aan de Kust tijdens de winterperiode, maar ook tijdens het 'shoulder season' is structureel zwakker dan te Brugge. De noordelijke badplaatsen worden algemeen gekonfronteerd met de psychologische associatie tussen een kustvakantie en de positieve weersverwachtingen. Heel wat kusthoteliers wijzen erop dat de weersverwachtingen aktueel een veel sterkere invloed uitoefenen op de vraag dan voorheen. Dit geldt slechts in geringe mate voor Brugge, waar de invloed van het verwachtingspatroon ten aanzien van de weersomstandigheden vrij marginaal.

Brugge en de Kust behoren verder tot een zeer verschillend type van toerisme. In termen van H.P. Gray⁹ behoort toeristisch Brugge tot het domein van de 'Wanderlust Travel' en de Kust tot het type van de 'Sunlust Travel'. Brugge heeft zich als historische stad, gedragen door een geslaagde renovatiepolitiek, een enigszins 'unieke' positie weten te verwerven.

Figuur 4
De maandelijkse bruto (a) kamerbezetting van de hotels aan de Belgische Kust en te Brugge (b), 1994

$$(a) \frac{\text{aantal verhuurde kamernachten}}{\text{aantal kamers} \times \frac{28}{30} \times 31} \times 100$$

Bron: WES

(a) de resultaten zijn gebaseerd op een staal van 91 hotels aan de Kust en 36 hotels te Brugge

⁸ Hiermee bedoelen we dat, alhoewel er een goede structurele rentabiliteit bestaat, het mogelijk is dat deze in de praktijk niet gerealiseerd wordt door accidentele of konjunkturele omstandigheden (veroorzaakt door bijvoorbeeld een tijdelijk overaanbod).

⁹ GRAY H.P., International Travel – International Trade. Heath Lexington Books, Massachusetts, 1970.

De Belgische Kust behoort duidelijk tot de categorie van de 'vervangbare' toeristische produkten, waar de aantrekkingskracht van de bestemming op zich duidelijk minder belangrijk is. Bij de 'vervangbare toeristische produkten' speelt het prijselement veel sterker door in de keuze van de vakantiebestemming.

In tegenstelling tot Brugge zijn een aantal verstedelijkte badplaatsen opgezaald met een weinig fraaie stedenbouwkundige ontwikkeling, die de attractiviteit van de badstad ondermijnen. De fundamentele problemen zijn meestal als volgt te resumeren :

(a) de te hoge verticale opbouw brengt mee dat het openbaar domein en de parkeermogelijkheden onvoldoende

zijn ten aanzien van het aantal woon-eenheden;

(b) de esthetische kwaliteit van veel hoogbouw aan de Kust vertoont dikwijls een ontoereikend niveau.

Vanuit de vraagoptiek bekeken was de bijzonder snelle evolutie van de Europese vraag naar 'city trips' een geschikte voedingsbodem voor toeristisch Brugge.

Het hotelwezen aan de Kust werd niet alleen geconfronteerd met de concurrentie van het buitenland, maar ook en vooral met de groeiende sektor van appartementenverhuur aan de Kust, welke het leeuwendeel van de binnenlandse hoofd- en tweede vakanties naar zich toe trok. Positief was wel de snelle ontwikkeling van de korte vakanties, die bovendien een betere

spreiding van de vraag over het jaar met zich meebracht¹⁰.

De aktuele situatie samenvattend, kan men stellen dat een doorsnee 'goed' hotel aan de Kust een gemiddelde bruto¹¹ kamerbezetting realiseert van 40 à 45%, terwijl het gemiddeld niveau te Brugge situeert tussen de 55 en 65%. Die laatste 'range' geldt niet alleen voor ketenhotels, maar ook voor de betere familiale hotels.

Er dient benadrukt dat er een duidelijk onderscheid dient gemaakt tussen een goede structuur van de maandelijks bezettingsgraden – welke het gevolg is van een relatief goede spreiding van de vraag – en het effectief realiseren van een goede jaarbezetting. Inderdaad, ondanks een goede structurele toestand kan de bezettingsgraad van het hotelwezen aanzienlijk dalen door het ontstaan van een algemeen overaanbod. Het is evident dat, als bijvoorbeeld het hotelkamaanbod te Brugge, op korte termijn met bijvoorbeeld 500 kamers zou toenemen, de bezettingsgraad aanzienlijk zou dalen. Bovendien zet dit mechanisme een proportioneel nog veel sterkere negatieve prijs-spiraal in werking.

De vraag naar de toekomstige ontwikkeling van het hotelwezen te Brugge en aan de Belgische Kust is niet eenduidig te beantwoorden. Zekerheden zijn uit het marktgebeuren verdwenen en externe factoren (bijvoorbeeld wisselkoersschommelingen) beïnvloeden de richting van de prijsgevoelige vraag aanzienlijk. Vóór enkele jaren was iedereen het erover eens dat het toerisme aan de sterk geurbaniseerde Spaanse kusten naar een dieptepunt zou zakken. Ondertussen is het duidelijk geworden dat, als gevolg van de onzekere economische situatie in Europa, de konsument zeer prijsbewust ageert en aldus inspelt op de huidige zwakte van de Peseta. Verder dient gesteld dat Spanje, als gevolg van de voorbije crisis-

Dienst Toerisme, Brugge

¹⁰ Alhoewel een aantal verhuurkantoren aan de Kust thans ook (verlengde) weekends aanbieden, lijkt het uitgesloten dat – gezien de kostenstructuur – de verhuurkantoren concurrentieel kunnen optreden ten opzichte van de hotelsektor op de markt van korte vakanties.

¹¹ Dit wil zeggen uitgedrukt ten opzichte van 365 dagen en niet ten opzichte van het aantal geopende dagen.

Dienst Toerisme, Brugge

periode, ondertussen hard werk maakt van de verbetering van zijn toeristisch basisprodukt.

In de tachtiger jaren noteerde men een 'boom' van het aantal korte vakanties en een permanente daling van de gemiddelde verblijfsduur. Europese onderzoeken wijzen op een recente terugloop van de korte vakanties op Europees vlak. Alhoewel dit slechts een hypotese is, lijkt het mogelijk dat korte vakanties in concurrentie komen met weekvakanties naar zwakke munt-bestemmingen.

Voorgaande voorbeelden wijzen erop dat beschouwingen op lange termijn een bijzonder spekulatief karakter vertonen. Op middellange termijn dient men alvast met volgende uitgangspunten rekening te houden :

(a) de meeste Westeuropese markten hebben een relatief hoge graad van maturiteit verkregen. Dit houdt in dat de groeiverwachtingen voor deze Westeuropese markten minder hoog zijn voor de resterende negentiger in vergelijking met de tachtiger jaren;

(b) de onzekere economische toestand in Europa (onder meer ingegeven door

de hoge werkloosheid, het verouderingsproces van de bevolking) zal de konsument wellicht aanzetten tot een behoudsgezin (cfr. de huidige hoge spaarquote in België) en prijsbewust toeristisch gedrag;

(c) de Belgische overheid heeft als belangrijk objectief een sterk muntbeleid te voeren, waarmee een strakke beheersing van het overheidsbudget nauw verbonden is. Het lijkt evident dat een dergelijk beleid op middellange termijn niet in het voordeel speelt van het Belgisch receptief toerisme;

(d) de groeiemarkten op wereldniveau situeren zich in de middellange termijn in de eerste plaats in Azië en in tweede orde in Zuid-Amerika. De vroegere Oostbloklanden zullen op middellange termijn veeleer gekonfronteerd worden met de rekonversie van hun economische structuur dan met het realiseren van het economisch groeiritme van de Aziatische 'tiger countries'.

Algemeen kan men stellen dat voorgaande beschouwingen toch moeten aanzetten tot een matiging van de

verwachtingen op middellange termijn voor het receptief toerisme in België.

De ontwikkeling in de nieuwe verreafstandsmarkten kan voor Brugge een positief element bieden. Naast Japan, dient groeiende aandacht te worden gegeven aan ontluikende markten in de Aziatische 'tiger countries'. De te verwachten harde munt-politiek in Duitsland en Nederland, moet beleidsmatig vertaald worden in een grotere aandacht voor het promotiebeleid naar deze landen toe. Verder dient nogmaals onderstreept dat een grotere slagkracht in het promotiebeleid slechts kan bereikt worden door een nauwere samenwerking, met inbreng van middelen, door de private en de publieke sektor. In dit opzicht wordt de Brugse toeristische sektor te veel geleid door de 'wet van de remmende voorsprong'. De aangegeven matige toekomstverwachtingen op middellange termijn voor de Westeuropese markten, dient vertaald in een beheersing van het hotelaanbod, om – analoog aan de huidige voorbeelden te Brussel en te Antwerpen – te vermij-

den dat een sterk dalende bezettingsgraad een nog sterkere prijsspiraal in werking zet.

Alhoewel 1994 een onverwacht goed jaar werd voor de Brugse hotels (toename van de hotelbezetting met 5,2%), grotendeels door het effect van de Memling-tentoonstelling, mag men voor 1995 – op basis van de beschikbare informatie – een terugloop van de bezettingsgraad in de grootteorde van 7% verwachten.

De beleidsoptie van het Brugse stadsbestuur om vooralsnog geen nieuwe ketenhotels toe te laten lijkt mij dan ook verantwoord. Dit betekent niet dat de bestaande ketenhotels geen positieve functie vertegenwoordigen: zij hebben de hotelgastenstructuur gediversifieerd en deels nieuwe hotelklienteel naar Brugge gebracht.

Gezien de te overwegend recreatieve vraagstructuur van zowel Brugge als de Kust is het evident dat beide toeristische regio's er alle baat bij hebben het seminarie- en kontrestoerisme zoveel als mogelijk te stimuleren. Deze vorm van toerisme richt zich meer op midweeks buiten het seizoen en vertoont aldus een zeer komplementair element ten aanzien van de bestaande vraagstructuur te Burgge en aan de Kust. Toch dienen hier twee bedenkingen aangestipt:

- noch Brugge, noch de kustbadplaatsen beschikken over de nodige kongres- en hotelcapaciteit om grote kongressen te verwerken. Het is dan ook aangewezen zich te oriënteren naar seminaries, kleine en middelgrote kongressen (tot 500 personen);
- de concurrentie is in deze sektor bijzonder groot geworden.

Gezien de vraag voor het hotelwezen aan de Kust zich beperkt tot een straal van 400 à 500 km, zijn de groeiverwachtingen op basis van voorgaande beschouwingen beperkt. Er zal zich wellicht nog een geleidelijke verdere afvloei van het meest marginale gedeelte van het hotelwezen aftekenen. Het hotelwezen aan de Kust kan slechts functioneren mits een doorgedreven familiale uitbating, een goed management en een solide basis van eigen kapitaal.

Een groot hotel (d.w.z. 80 kamers en meer) aan de Kust kan slechts functioneren onder zeer specifieke voorwaarden:

- het moet kunnen rekenen op het professioneel management en de distribu-

tiekanalen (o.m. naar het tour operatorwezen toe) van een internationale keten,

- het moet nieuwe markten aansnijden, die niet in het verlengde liggen van de klienteel van het bestaande hotelwezen aan de Kust,

- het moet een innoverend kwalitatief concept bieden op zowel stedenbouwkundig/architektonisch vlak als op het vlak van de marktniches welke het bewerkt (cfr. infra, punt (d): beauty center, kongressen,...)

Verder dringen zich een aantal specifieke beschouwingen op ten aanzien van het hotelwezen aan de Kust.

(a) Het hotelwezen heeft veel belang bij een verbetering van het 'toeristisch basisprodukt Kust'. De verbetering van de aantrekkelijkheid van de badplaatsen – waarin het openbaar domein en de parkeermogelijkheden absolute prioriteiten vormen – is niet alleen voor het hotelwezen, maar voor de gehele Kust een basisvoorwaarde voor een gezonde ontwikkeling op lange termijn.

(b) Vooral Oostende en Blankenberge – die samen de helft van het hotelaanbod aan de Kust vertegenwoordigen – hebben nood aan een goede verbinding tussen de badplaats en het Achterland, om aldus hun aantrekkelijkheid voor de actieve toerist te verhogen.

(c) De vestiging van eventueel nieuwe hotels op de zeedijk (met erg hoge grondprijzen) lijkt wenselijk maar vanuit rentabiliteitsoverwegingen is dit evenwel een af te raden politiek naar de hotelier toe.

(d) Tot nog toe werd te weinig aandacht gegeven aan het ontwikkelen van *tematische* hotels, die zich richten op marktniches die **minder weersegebonden** zijn. Hierbij denken wij onder andere aan 'beauty farms', persoonsontwikkeling voor 50-plussers, gastronomie en golf. Zeer dikwijls verkrijgt men hierdoor een publiek met een hogere bezoeksfrequentie.

(e) Te weinig hotels laten zich in met concrete produktontwikkeling. De toeristische overheid heeft ons inziens hier een belangrijke marktverkenning- en opleidingsfunctie te vervullen naar het familiale hotelwezen toe.

(f) Het hotelwezen is nog steeds erg individualistisch georiënteerd. Samenwerkingsvormen (samen-inkoop, gezamenlijke promotie) tussen individuele hotels komen nauwelijks voor.

Ook hier kan de toeristische overheid ons inziens een stimulerende rol spelen.

(g) In het verlengde van voorgaande bemerking, dient gezocht naar formules waarbij het medegebruik door het hotelwezen (maar dit geldt evenzeer voor bijvoorbeeld huurvakantiewoningen) van indoorrecreatieve voorzieningen wordt gestimuleerd.

(h) Te weinig familiale hotels voeren een politiek van reële prijsdifferentiatie en haken niet in op de vaststelling dat een midweek in oktober voor de konsument een beduidend geringere 'waarde' vertoont dan bijvoorbeeld het Pinksterweekend.

(i) De toeristische overheid (in casu vooral het VCGT) dient niet alleen aandacht te geven aan de subsidiëring voor de verbetering van het materiële hotelcomfort, maar evenzeer aan het stimuleren van vernieuwende initiatieven.

(j) Analooq als voor Brugge geldt ook voor het hotelwezen aan de Kust dat nauwelijks meldenswaardige promotie-budgetten worden samengebracht en dat de promotie vrijwel enkel door de overheid gefinancierd wordt.

DE WERKLOOSHEID IN WEST-VLAANDEREN: RECENTE EVOLUTIES

T. Vergeynst

Wetenschappelijk medewerker WES

Inleiding

Vooreerst komt in dit artikel de evolutie van de werkloosheid aan bod gedurende een hernemende conjunctuur (1986-1990) en tijdens een verzwakking (1990-1994). Daarbij wordt steeds de vergelijking gemaakt met het overige gedeelte van het Vlaamse Gewest, zijnde het totaal van de provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant, en met het Rijk. Nadien komt een uitsplitsing van de werkloosheid naar een aantal karakteristieken aan de beurt. Ook hier wordt West-Vlaanderen vergeleken met de rest van Vlaanderen. Naast het jaar 1994 is er ook aandacht voor het jaar 1990 om een beeld te krijgen op een ogenblik van conjuncturele rijpheid en een moment van neergang.

Onder werkloosheid gaan vele termen schuil. Daarom volgt eerst een overzicht van de definities.

1) De uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, werkzoekend:

deze categorie omvat werknemers van wie het arbeidskontraat een einde genomen heeft. Zij ontvangen een uitkering op basis van verrichte arbeidsprestaties. Ook afgestudeerden na het verstrijken van hun wachttijd vallen hieronder.

2) Andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden: hieronder ressorteren werkzoekenden in afwachting van overbruggings- of wachttuitkeringen, jongeren die overbruggingsuitkeringen ontvangen, werklozen die tijdelijk van het genot van werkloosheidsuitkeringen uitgesloten zijn, werkzoekenden die door het OCMW doorverwezen werden voor een inschrijving, sommige personen die afhangen van het Vlaams Fonds voor sociale integratie van personen met een handicap en die geen recht hebben op een werkloosheidsuit-

kering, werknemers die werkloos geworden zijn na een vrijwillige deeltijdse betrekking en werklozen die vrijwillig afstand doen van hun uitkering.

3) Andere verplicht ingeschreven werkende werkzoekenden:

tot deze groep behoren de werknemers die onvrijwillig deeltijds werken om aan de werkloosheid te ontsnappen en de werkzoekenden die tijdens hun wachttijd deeltijds werken. Ook werkzoekenden verwezen door het Vlaams Fonds voor de sociale integratie van personen met een handicap en werk-

keringsgerechtigde volledig werklozen, werkzoekend.

De werkloosheidsdefinitie die de Europese Unie (EU) hanteert omvat de categorieën 1, 2 en 4. Deze worden aangeduid als 'niet werkende werkzoekenden'. Het WES gebruikt – waar mogelijk – steeds de EU-definitie inclusief de oudere werklozen (categorie 6). Figuur 1 biedt een inzicht in het belang van bovenvermelde categorieën. De categorie van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen vormt de belangrijkste groep. In het Rijk en

In de tweede helft van 1994 zette zich opnieuw een daling van de werkloosheid in. De eerste waarnemingen voor 1995 laten echter een vertraging van deze daling zien. Het conjunctuurherstel blijkt niet zo krachtig te zijn.

zaam in een beschermde werkplaats vindt men hier terug.

4) Vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden:

het gaat over personen die geen uitkering krijgen en niet aan het werk zijn. Ook langdurig werklozen die uitgesloten zijn van het recht op werkloosheidsuitkeringen vallen hieronder.

5) Vrij ingeschreven werkende werkzoekenden:

dit zijn personen die voltijds aan het werk zijn en vrij ingeschreven zijn als werkzoekende.

6) De uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, niet werkzoekend:

deze categorie behelst uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die minstens 55 jaar zijn (ofwel 50 jaar met een verminderde arbeidsgeschiktheid) en die vrijwillig afstand genomen hebben van hun inschrijving als werkzoekende. Sedert april 1985 wordt deze categorie niet meer opgenomen in de statistiek van de uit-

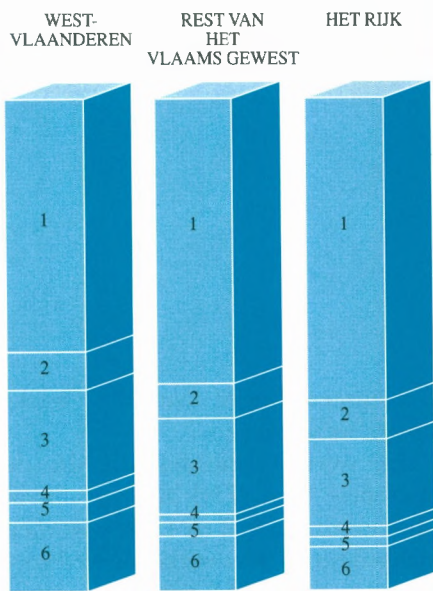
in de rest van Vlaanderen vormen ze een proportioneel voornamere groep dan in West-Vlaanderen. Opvallend is dat er relatief meer oudere werklozen zijn in West-Vlaanderen. Het is derhalve belangrijk – waar het kan – deze categorie mee in beschouwing te nemen wanneer een vergelijkende analyse wordt gemaakt.

Tenslotte dient nog vermeld te worden dat de registratie soms gebrekkig verloopt, in het bijzonder als men deeltcategorieën van de werkloosheid beschouwt.

De evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, de rest van het Vlaamse Gewest en het Rijk

Hier komt de evolutie van de werkloosheid vanaf 1986 tot heden aan bod. De bedoeling is na te gaan in welke mate de werkloosheid evolueerde in een periode van hernemende conjunctuur gevolgd door een neergang. De

Figuur 1
Werkloosheid volgens categorie, 1994

1. uitkeringsgerechtigde volledig werklozen
2. andere verplicht ingeschreven werkzoekenden, niet werkend
3. andere verplicht ingeschreven werkzoekenden, werkend
4. vrij ingeschreven werkzoekenden, niet werkend
5. vrij ingeschreven werkzoekenden, werkend
6. uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, niet werkzoekend

gebruikte reeksen zijn kwartaalgegevens (EU-definitie, inclusief de oudere werklozen) voor mannen, vrouwen en het totaal. De evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen staat centraal. Telkenmale wordt een vergelijking gemaakt met de rest van het Vlaamse Gewest. Ter referentie volgt ook een schets van de werkloosheid in geheel België.

In het jaar 1983 werd het hoogtepunt van de werkloosheid bereikt. Toen waren er gemiddeld 55.900 werklozen in West-Vlaanderen. Van dan af deden de maatregelen ter bestrijding van de werkloosheid en later een betere economische toestand zich voelen. Bijgevolg daalde de werkloosheid stelselmatig totdat in 1990 gemiddeld 33.100 werklozen geregistreerd werden. Dit komt overeen met een daling van 41 %. Opvallend is dat in de rest van Vlaanderen en het Rijk de werkloosheid naar verhouding niet zo sterk daalde (respektievelijk - 32 % en - 20 %). De werkloosheidsdruk geeft de werkloosheid weer in verhou-

ding tot de potentiële beroepsbevolking¹. In 1990 bedroeg de werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen 5,3 %. In het overige gedeelte van Vlaanderen was dit 6,8 % en in het Rijk 8,3 %. Verder gold dat de mannelijke werkloosheid een naar verhouding sterkere daling te kennen gaf dan de vrouwelijke en dit voor alle besproken gebieden. Vervolgens zette de werkloosheid een stijgende beweging in. Een nieuw hoogtepunt werd bereikt op het einde van het vierde kwartaal van 1993. West-Vlaanderen telde dan 52.948 werklozen, wat wil zeggen dat het grootste deel van de verbetering gerealiseerd tussen 1983 en 1990 teniet ging. Het jaar 1994 laat weer een omslag zien, waarover verder meer.

Vooreerst dient gewezen te worden op een fundamenteel kenmerk van de werkloosheidsstatistiek: het seizoenspatroon. Het tweede kwartaal laat telkens een dieptepunt zien waarop de werkloosheid in het derde en vierde kwartaal wederom toeneemt. In het eerste kwartaal daalt zij weer. Dit patroon wordt in belangrijke mate beïnvloed door de schoolverlaters die, nadat zij afgestudeerd zijn, in de statistiek van de andere verplicht ingeschreven niet werkende werkzoekenden terecht komen. Naarmate het jaar vordert vindt een deel onder hen werk en verdwijnen zij uit de werkloosheidsstatistiek (althans wat de niet-werkende werkzoekenden betreft). Een ander deel wordt uitkeringsgerechtigd volledig werkloos.

Het jaarlijkse dieptepunt van de werkloosheid is naar verhouding meer uitgesproken in West-Vlaanderen². Dit duidt op een grotere seizoensgevoeligheid in West-Vlaanderen dan elders in Vlaanderen of het Rijk.

Het is beter om de schommelingen die een jaarlijks terugkerend karakter hebben te elimineren. Door middel van seizoenszuivering kan men die invloed uitschakelen. Door dit te doen heeft men een juister beeld van het onderliggende verloop van de werkloosheid. Wat overblijft is dan de structurele en conjuncturele component van de werkloosheid. In recentere theorieën omtrent conjunctuurbewegingen neemt men aan dat beide componenten met elkaar verweven zijn³. In hetgeen hierna volgt zullen de trend en

¹ De potentiële beroepsbevolking omvat de mannen van 20 tot en met 64 jaar en de vrouwen van 20 tot en met 59 jaar.

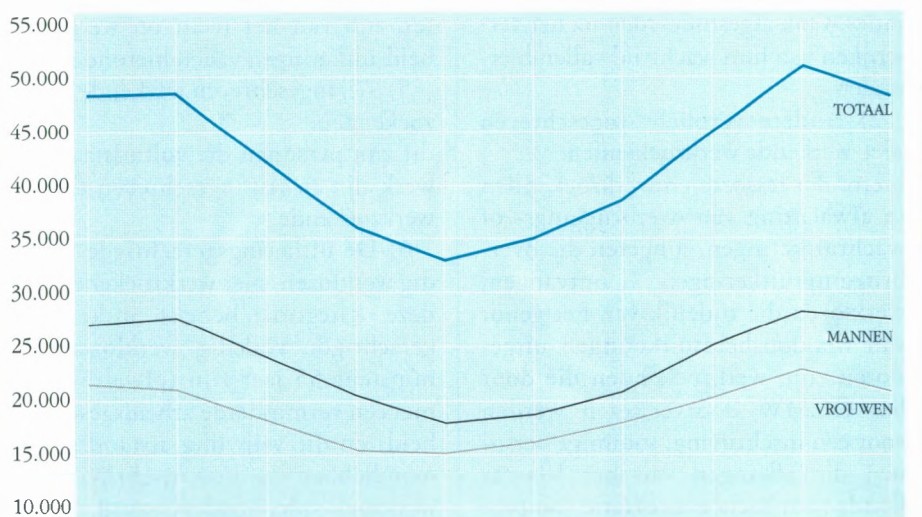
² De vaststelling gebeurt aan de hand van relatieve seizoenindexen. Deze geven weer in welke mate een reeks schommelingen vertoont te wijten aan seizoensinvloeden.

³ In het bijzonder de 'Reële evenwichtstheorie', zie o.a.:

F.A.G. den Butter, F.A. Gautier en P.W.C. Koning, 'De samenhang tussen conjunctuur en structuur', ESB, 31 augustus 1994, blz. 775-779.

E. Sterken, 'Reële evenwichtsmodellen van de conjunctuur', ESB, 17 juli 1991, blz. 724-727.

Figuur 2
Aantal werklozen in West-Vlaanderen, seizoengezuiverd
(EU-definitie + oudere werklozen)

(Bron: RVA)

de conjunctuur dan ook als tendens aangegeven worden. Figuur 2 geeft de seizoengezuiverde werkloosheid in West-Vlaanderen weer. Volgens de seizoengezuiverde reeksen wordt het dieptepunt van de werkloosheid bereikt aan het einde van het tweede kwartaal van 1990, en dit zowel bij de mannen als de vrouwen. Nadien volgde een fase van herneming van de werkloosheid die haar hoogtepunt bereikte op het einde van het tweede kwartaal van 1994 (figuur 2). Dit stemt niet overeen met het absolute hoogtepunt dat na het vierde kwartaal van 1993 plaatsgreep. Indien men abstractie maakt van seizoeninvloeden blijkt de stijgende *tendens* inderdaad een half jaar later te pieken. Het verloop van de seizoengezuiverde werkloosheid tussen het tweede kwartaal van 1990 en het tweede kwartaal van 1994 was als volgt:

	mannen	vrouwen	totaal
W.-Vlaanderen	+52,8%	+67,3%	+60,6%
Vlaamse Gewest zonder			
W.-Vlaanderen	+55,8%	+38,5%	+45,5%
Het Rijk	+52,0%	+37,6%	+43,9%

In deze periode van verslechterende conjunctuur kende West-Vlaanderen de sterkste procentuele aangroei van de werkloosheid (+ 60,6 %) in vergelijking met de rest van Vlaanderen of het Rijk. Dit is te wijten aan de aangroei bij de vrouwen (+ 67,3 %) die sterker was dan bij de mannen (+ 52,8 %) in West-Vlaanderen. Bij dit alles mag niet uit het oog verloren worden dat het startniveau van de werkloosheid aanzienlijk lager was in West-Vlaanderen. De aangroei in verhouding tot dit lage startniveau resulteert in een procentueel groot groeicijfer. Trouwens gemiddeld over 1994 tekende West-Vlaanderen nog steeds de laagste werkloosheidsdruk (7,8 %) in vergelijking met de rest van het Vlaamse Gewest (9,6 %) of het Rijk (11,4 %). Voorts impliceert een hogere procentuele toename niet noodzakelijk een hogere aangroei in procent van de potentiële beroepsbevolking. De aangroei van de werkloosheid over de periode 1990 – 1994 per 100 potentieel beroepsactieven was als volgt:

West-Vlaanderen

3,08 per 100 potentieel beroepsactieven
Vlaamse Gewest zonder W.-Vlaanderen
 3,05 per 100 potentieel beroepsactieven

Het Rijk

3,54 per 100 potentieel beroepsactieven

Hieruit blijkt duidelijk dat de grotere procentuele aangroei van de werkloosheid over de besproken periode sterk gerelativeerd moet worden.

Figuur 2 toont dat er vanaf de tweede jaarhelft van 1994 opnieuw sprake is van een trendmatige daling van de werkloosheid. Het is enigszins vreemd dat de seizoengezuiverde reeks een (geringe) opleving toont na de eerste drie maanden van 1995. Veeleer dan dat er opnieuw een stijgende tendens is ingezet in 1995 dient men voor ogen te houden dat het kwartaal ervoor (vierde kwartaal 1994) een uitzonderlijk grote daling te zien gaf. Trouwens de waarde voor het eerste kwartaal van 1995 ligt trendmatig nog steeds lager dan tijdens de drie eerste kwartalen van 1994. Uit diverse conjunctuurberichten wordt gesproken van een minder sterk herstel van de conjunctuur sedert de aanvang van 1995. De werkloosheidsindicator lijkt dit te bevestigen. De verbetering van de conjunctuur op het einde van 1994 zet zich niet zo sterk door in 1995.

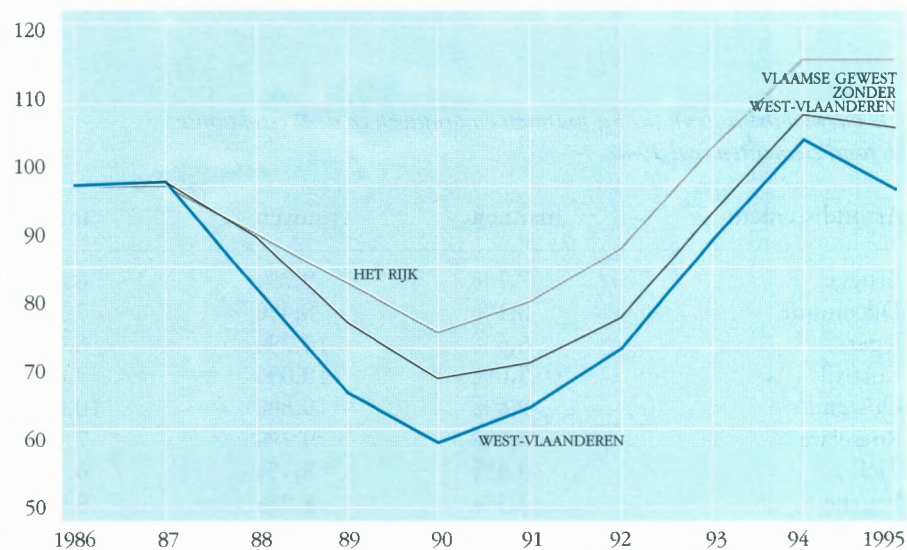
het verloop van de werkloosheidsindicator (seizoengezuiverd) echter aldus:

	mannen	vrouwen	totaal
W.-Vlaanderen	-8,6%	-4,8%	-6,5%
Vlaamse Gewest zonder			
W.-Vlaanderen	-5,0%	-0,2%	-2,3%
Het Rijk	-2,6%	-0,3%	-1,3%

Nu kent West-Vlaanderen de sterkste procentuele afname van de werkloosheid (- 6,5 %). Waar er vrijwel een stagnatie is van de vrouwelijke werkloosheid in de rest van het Vlaamse Gewest of het Rijk is er in West-Vlaanderen toch sprake van een noemenswaardige daling bij de vrouwen.

Figuur 3 toont het verloop van de seizoengezuiverde werkloosheid voor West-Vlaanderen, de rest van Vlaanderen en het Rijk. De reeksen zijn uitgedrukt in indices (1ste kwartaal 1986 = 100). Tot omstreeks midden 1990 is de daling relatief sterker in West-Vlaanderen. Vervolgens is er overal een stijging van de werkloosheidsindika-

Figuur 3
Indices seizoengezuiverde werkloosheid mannen en vrouwen

(Bron: RVA, bewerkingen WES)

Tussen 1990 en 1994 bleek de werkloosheid relatief het sterkst toe te nemen in West-Vlaanderen. Bij de verbetering van de werkloosheidstoestand tussen het tweede kwartaal van 1994 en het eerste kwartaal van 1995 was

tor. Aan het einde van het tweede kwartaal van 1993 presteert West-Vlaanderen slechts iets beter dan de rest van Vlaanderen. Dit geldt steeds ten opzichte van het eerste kwartaal van 1986. Bovendien handelen deze

reksen over het absolute niveau van de werkloosheid en staan ze niet in verhouding tot de (potentiële) beroepsbevolking.

De werkloosheid in de Westvlaamse arrondissementen

Het is interessant om na te gaan hoe de toestand van de werkloosheid is in de verschillende arrondissementen van West-Vlaanderen. In tabel 1 staat de werkloosheidsdruk bij mannen en vrouwen (EU-definitie, inclusief oudere werklozen) in 1994 voor de Westvlaamse arrondissementen.

In de Zuidoostelijke arrondissementen Tielt, Roeselare en Kortrijk evenals in het Westhoekarrondissement Diksmuide blijft de totale werkloosheidsdruk beneden 8%. Vooral het arrondissement Tielt presteert goed (6,1%). Het is het Belgische arrondissement met de laagste werkloosheidsdruk in 1994. In de arrondissementen Veurne, Brugge en Ieper situeert de werkloosheidsdruk zich tussen 8 en 9%. In het arrondissement Oostende neemt de werkloosheid ernstiger proporties aan (10,0%). Het is daarmee het enigste Westvlaamse arrondissement met een hogere totale werkloosheidsdruk dan gemiddeld in de rest van het Vlaamse Gewest (9,6%). Nergens in West-Vlaanderen wordt het gemiddelde van het Rijk (11,4%) gehaald.

*Tabel 1
De werkloosheidsdruk (a) bij mannen en vrouwen in de Westvlaamse arrondissementen in 1994*

Arrondissement	mannen	vrouwen	totaal
Brugge	7,1%	9,2%	8,1%
Diksmuide	6,1%	8,4%	7,2%
Ieper	6,6%	10,7%	8,5%
Kortrijk	5,6%	10,0%	7,6%
Oostende	9,4%	10,8%	10,0%
Roeselare	5,4%	9,2%	7,1%
Tielt	4,4%	8,1%	6,1%
Veurne	7,3%	8,8%	8,0%
West-Vlaanderen	6,5%	9,6%	7,9%
De rest van het Vlaamse Gewest	8,0%	11,6%	9,6%
Het Rijk	10,0%	13,1%	11,4%

(a) Werkloosheid = EU-definitie, inclusief de oudere werklozen.
(Bron: VDAB en Rijksregister)

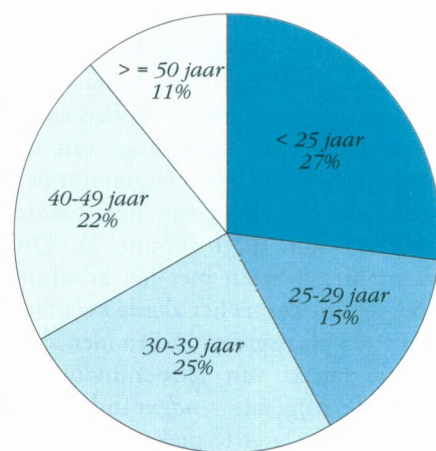
De vrouwelijke werkloosheid bevindt zich op een structureel hoger niveau dan de mannelijke. In West-Vlaanderen bedraagt de werkloosheidsdruk 9,6% bij de vrouwen en 6,5% bij de mannen. Bij de mannen kent vooral het arrondissement Oostende een hoge werkloosheidsdruk (9,4%). Het arrondissement Tielt scoort laag (4,4%). Bij de vrouwen is de werkloosheid nergens slechter dan elders in Vlaanderen (11,6%). Het verschil tussen de vrouwelijke en de mannelijke werkloosheidsdruk is in het zuiden van West-Vlaanderen (arrondissementen Kortrijk, Roeselare, Tielt en Ieper) merkbaar groter. In het arrondissement Kortrijk is de druk bij de vrouwen (10,0%) trouwens hoger dan gemiddeld in de provincie.

De arrondissementen met de laagste totale werkloosheidsdruk kenden de sterkste procentuele toename van de werkloosheid over de periode 1990 – 1994. Dit is te wijten aan het relatief lage vertrekniveau in 1990. Uitgedrukt per 100 potentieel beroepsactiven was de werkloosheidstoename het grootst in het arrondissement Oostende.

De werkloosheid naar leeftijdsklasse

Figuur 4 geeft de verdeling van de werkloosheid naar leeftijdsklasse weer in West-Vlaanderen in 1994. Het gaat

*Figuur 4
Aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen volgens leeftijdsklasse, 1994*

(Bron: VDAB)

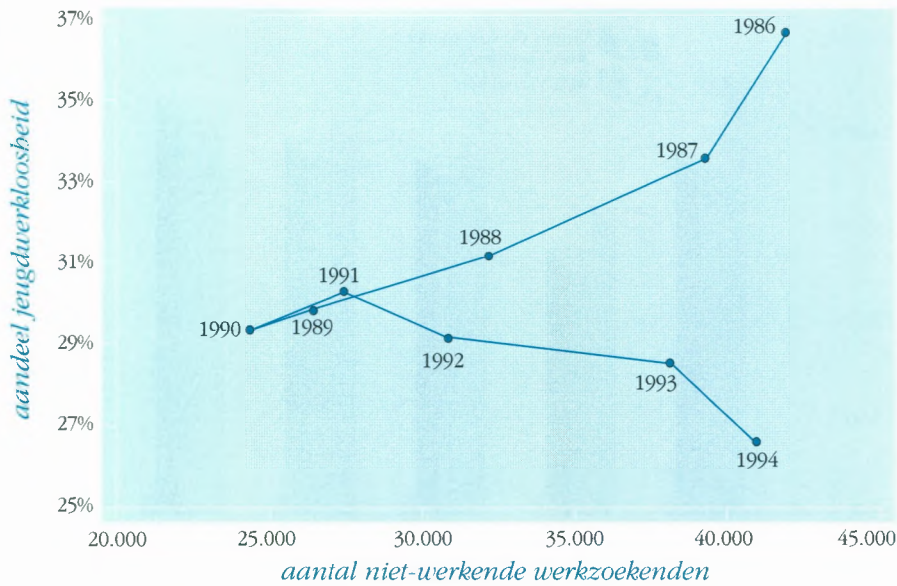
over de niet-werkende werkzoekenden (EU-definitie). De categorie uitkeringsgerechtigde volledig werklozen – niet werkzoekend is er niet inbegrepen. Dit wil zeggen dat naast de andere werklozen in de EU-definitie enkel de werkzoekende oudere werklozen opgenomen zijn in de categorie van 50 jaar en meer.

De werklozen jonger dan 25 jaar maken circa 27% uit van de niet-werkende werkzoekenden. In totaal is 42% van de werklozen jonger dan 30 jaar. In vergelijking met 1990 is het aandeel van de werklozen jonger dan 25 jaar iets teruggelopen (van 29% tot 27%). Specifieke maatregelen (het jongeren-banenplan) spelen een rol. Dit alles moet echter gezien worden tegen een achtergrond van stijgende absolute werkloosheidsaantallen voor alle leeftijdsklassen.

Over een langere periode beschouwd neemt het aandeel van de jeugdwerkloosheid (jonger dan 25 jaar) vrij stelselmatig af (zie figuur 5). In de periode 1986-1990 (hernemende conjunctuur) daalde het aandeel in West-Vlaanderen van 36,7% tot 29,4%). Bij de heropleving van de werkloosheid in 1991 nam ook het aandeel van de jeugdwerkloosheid enigszins toe (30,4%). Doch bij een stijgende algehele werkloosheid daaropvolgend bleek de jeugdwerkloosheid proportioneel toch terug te lopen. In 1994 was gemiddeld 26,7% van de werklozen jonger dan 25 jaar.

Vermeldenswaard is dat het aandeel van de jeugdwerkloosheid in West-

Figuur 5
Evolutie van de werkloosheid en het aandeel van de jeugdwerkloosheid in West-Vlaanderen

(Bron: RVA, VDAB)

Vlaanderen (26,7%) op een hoger niveau ligt dan in de rest van het Vlaamse Gewest (24,5%). Dit betekent niet ipso facto dat de werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen groter is dan elders in Vlaanderen. De jeugdwerkloosheid in verhouding tot de bevolking van 15 tot en met 24 jaar bedraagt immers 7,5% in West-Vlaanderen tegenover 9,1% in de rest van Vlaanderen.

Een ander gegeven is de categorie oudere werklozen. Sedert april 1985 komen zij niet meer voor in de werk-

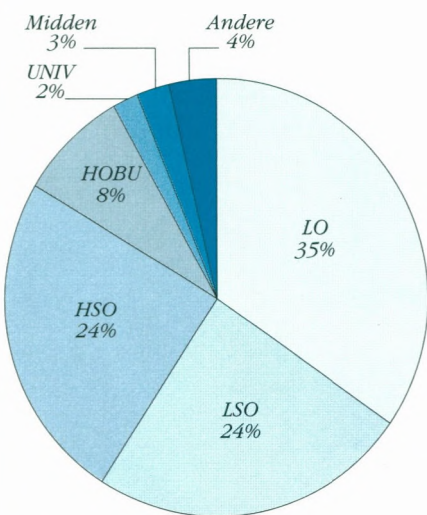
loosheidsstatistieken volgens de EU-definitie. Kenmerkend voor deze statistiek is de ongevoeligheid voor seizoenbewegingen. Het gaat heden om bijna 9.000 personen, het merendeel (63%) mannen. De oudere werklozen vormen een relatief belangrijkere groep in West-Vlaanderen. Zij maken er 18,7% uit van de werklozen gedefinieerd volgens de EU (de oudere werklozen inclusief). In de rest van Vlaanderen is dit 14,3% en in het Rijk 11,1%.

De werkloosheid naar studieniveau

Een volgende indeling betreft de werkloosheid (EU-definitie) volgens onderwijsniveau. De toestand van West-Vlaanderen in 1994 komt aan bod in figuur 6. Opvallend is het hoge aandeel lager geschoolden. Zowat 35% van de werklozen in 1994 had lager onderwijs voltooid. De categorie die lager onderwijs of lager secundair onderwijs gevolgd had vertegenwoordigt bijna zes op tien van de werklozen. Een vergelijking met 1990 toont dat het aandeel van de werklozen die lager onderwijs gevolgd hebben gevoelig teruggelopen is (van 48% in 1990 naar 35% in 1994). Het aandeel van de werklozen met onderwijsniveau lager secundair stabiliseert zich. Parallel daarmee is er een aangroei van de werklozen met een diploma hoger secundair (van 18% naar 24%). Ook de werklozen met een hoger diploma kennen een aangroei van hun aandeel. De periode van stijgende werkloosheid van 1990 tot 1994 heeft naar verhouding de hoger geschoolden zwaarder getroffen. Bij dit alles mag men echter niet vergeten dat de werkloosheid in absolute aantallen voor elke categorie toenam.

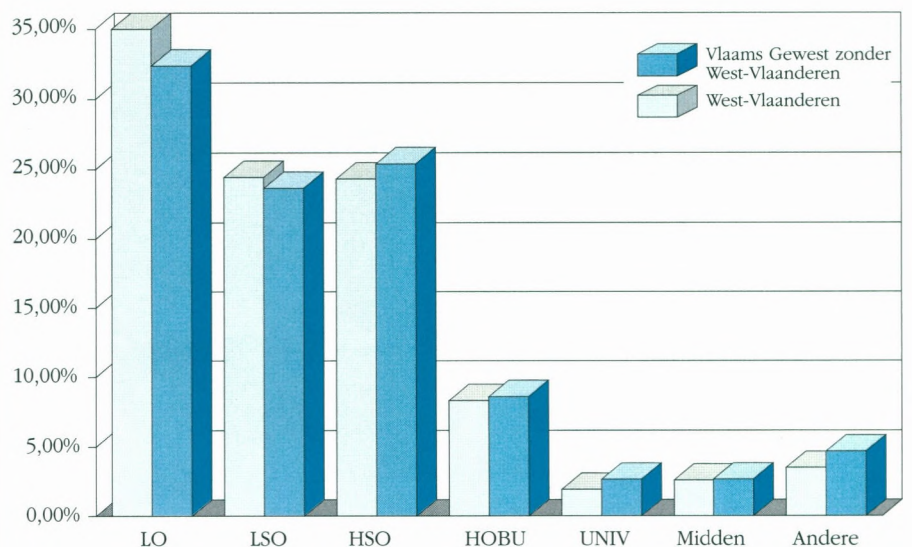
Figuur 7 toont de verdeling voor West-Vlaanderen en voor het overige gedeelte van het Vlaamse Gewest in 1994. De lager geschoolde categorieën zijn naar verhouding sterker aanwezig in West-Vlaanderen. Zo maakt de

Figuur 6
Aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen volgens onderwijsniveau, 1994

(Bron: VDAB)

Figuur 7
Aantal niet-werkende werkzoekenden volgens onderwijsniveau, 1994

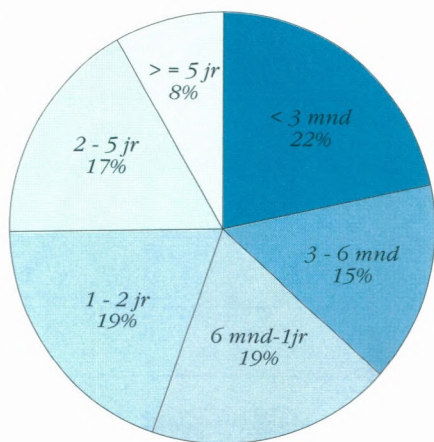
(Bron: VDAB)

groep die lager onderwijs genoten heeft 35,0% uit in West-Vlaanderen tegen 32,4% in de rest van Vlaanderen. De categorie lager secundair vertegenwoordigt 24,4% in West-Vlaanderen en 23,6% in de rest van het Vlaamse Gewest. Daar tegenover staan grotere aandelen onder de hoger geschoolden in het overige gedeelte van Vlaanderen. Men moet steeds voor ogen houden dat hiermee nog niets gezegd is over de werkloosheidsdruk in de betrokken categorieën.

De werkloosheid volgens werkloosheidsduur

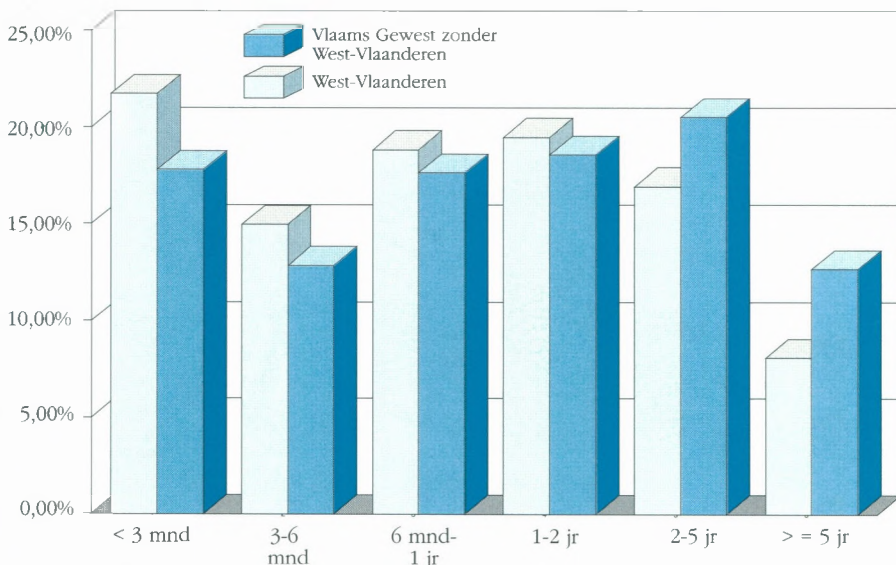
Figuur 8 geeft de verdeling van de werkloosheid in West-Vlaanderen naar duur. De registratie verloopt echter niet vlekkeloos en de interpretatie van de gegevens vraagt om omzichtigheid. In 1994 was ongeveer 37% minder dan 6 maanden zonder werk. Een kwart was langer dan twee jaar werkloos. In vergelijking met 1990 is het aandeel van de personen die minder dan 3 maanden werkloos zijn teruggelopen van 28% naar 22%. In absolute aantallen was er wel sprake van een groei van circa 1.900 werklozen. In de categorieën die zes maanden tot één jaar, één jaar tot twee jaar en twee jaar tot 5 jaar werkloos waren namen de aantallen fors toe, zowel absoluut als relatief. Het aantal werklozen in deze drie categorieën steeg met 12.200 eenheden. Daar tegenover blijkt het aan-

*Figuur 8
Niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen volgens werkloosheidsduur, 1994*

(Bron : VDAB)

*Figuur 9
Aantal niet-werkende werkzoekenden volgens werkloosheidsduur, 1994*

(Bron: VDAB)

deel van de groep die meer dan vijf jaar werkloos is te zijn geslonken van 14% naar 8%. In absolute cijfers is er een stabilisatie van hun aantal (circa 3.300 werklozen). De conjuncturele verzwakking die zich na 1990 duidelijk begon te manifesteren leidde tot een aangroei van werklozen die in 1994 reeds gedurende een langere termijn zonder werk zitten. De terugloop van het aandeel van de personen minder dan drie maand werkloos moet dan ook in deze kontekst beschouwd worden. Het aantal van deze laatste kate-

gorie is nog steeds groter dan in 1990. Dit is tekenend voor de minder goede conjuncturele situatie in 1994.

Figuur 9 maakt een vergelijking tussen West-Vlaanderen en de rest van het Vlaamse Gewest. Daaruit blijkt dat de werklozen in West-Vlaanderen gemiddeld een kortere werkloosheidsduur hebben in 1994. Zo is 21,7% van de Westvlaamse werklozen minder dan 3 maanden werkloos tegenover 17,8% in de rest van Vlaanderen. Voor de categorie tussen 3 en 6 maanden is dit 15,0% in West-Vlaanderen en 12,9%

Archief Barco Micro Electronics

in het overige gedeelte van Vlaanderen. Daar tegenover staan de grotere aandelen in de rest van Vlaanderen bij de werklozen met een duur van twee jaar of meer. Zo is 8,1% van de werklozen in West-Vlaanderen langer dan 5 jaar zonder werk tegenover 12,7% in de rest van het Vlaamse Gewest. Dit wijst op een meer structureel karakter van de werkloosheid in de rest van Vlaanderen, althans volgens deze gegevens. Hierbij valt te onderstrepen dat de verschillen in omvang van de werkloosheid bij de vrouwen een belangrijk gegeven is.

Besluit

Er bestaan verscheidene categorieën werklozen. Een adequate definiëring van het begrip werkloosheid is dan ook noodzakelijk. Er tekent zich een seizoenpatroon af in het verloop van de werkloosheid. Dit bemoeilijkt enigszins het inschatten van de evolutie.

Van 1983 tot 1990 was er sprake van een continue daling van de werkloosheid. Deze daling was in West-Vlaanderen relatief groter dan in de rest van Vlaanderen of het Rijk. Van 1990 tot

in 1994 nam de werkloosheid onder invloed van een verzwakkende conjunctuur toe. Nu bleek de werkloosheid in West-Vlaanderen procentueel sterker toe te nemen. Dit is te wijten aan het feit dat de werkloosheidsgroei in verhouding gebracht wordt tot het lage startniveau van 1990. Bij dit alles blijft de werkloosheidsdruk echter het laagst in West-Vlaanderen. In de tweede jaarhelft van 1994 zette zich opnieuw een daling van de werkloosheid in. De eerste waarnemingen voor 1995 laten echter een vertraging van deze daling zien. Het conjunctuurherstel blijkt inderdaad niet zo krachtig te zijn.

De arrondissementen met de laagste werkloosheidsdruk werden ook geconfronteerd met de sterkste procentuele werkloosheidstoename over de periode 1990-1994.

Over een langere tijdsspanne is er een vrij stelselmatige daling van het aandeel van de jeugdwerkloosheid. De conjunctuurverslechtering liet zich relatief zwaarder voelen bij de hoger geschoolden, maar de werkloosheidsdruk blijft er steeds relatief laag. Een ander gevolg was een toename van het

aandeel dat reeds een langere tijd werkloos was.

In vergelijking met de rest van het Vlaamse Gewest is het aandeel van de jeugdwerkloosheid hoger in West-Vlaanderen. Ook hier impliceert dit niet noodzakelijk een grotere werkloosheidsdruk. Het aandeel van lager geschoolde werklozen en van personen die voor een korte tijd werkloos zijn is hoger in West-Vlaanderen. De werkloosheid in de rest van Vlaanderen lijkt iets meer structureel van aard. Deze analyse illustreert dat een vergelijkende studie die zich beperkt tot een ontleding van een procentuele toename of vermindering steeds een vertekend beeld dreigt op te leveren. Belangrijk is het vertrekniveau en het verloop in verhouding tot de potentiële beroepsbevolking (of werknemersgroep). Het is afwachten wat het verdere verloop van de werkloosheid zal zijn. Er zijn in ieder geval inspanningen vereist om de werkloosheid terug te dringen in het bijzonder bij zwakkere groepen (laaggeschoolden, langdurig werklozen).

Wij steken ook energie in een goed-geregelde service.

Dat wij resoluut een rationeel energiegebruik verdedigen, is iets wat u dagelijks ervaart. Maar wist u ook dat u bij ons altijd kunt aankloppen met al uw vragen over energie? Stel uw vragen, want onze adviezen en service zijn volledig gratis. Contacteer ons op onderstaande adressen.

GASELWEST
Rijselsestraat 57 - 8500 Kortrijk - Tel. 056/36 92 11

IMEWO
F. Rooseveltlaan 1 - 9000 Gent - Tel. 09/235 96 58

GASELWEST Imewo
Verstand van energie. Gevoel voor service.

ELECTRABEL verzorgt als privé-partner de dienstverlening in opdracht van de intercommunales GASELWEST en IMEWO.

1995 09/733 54 54

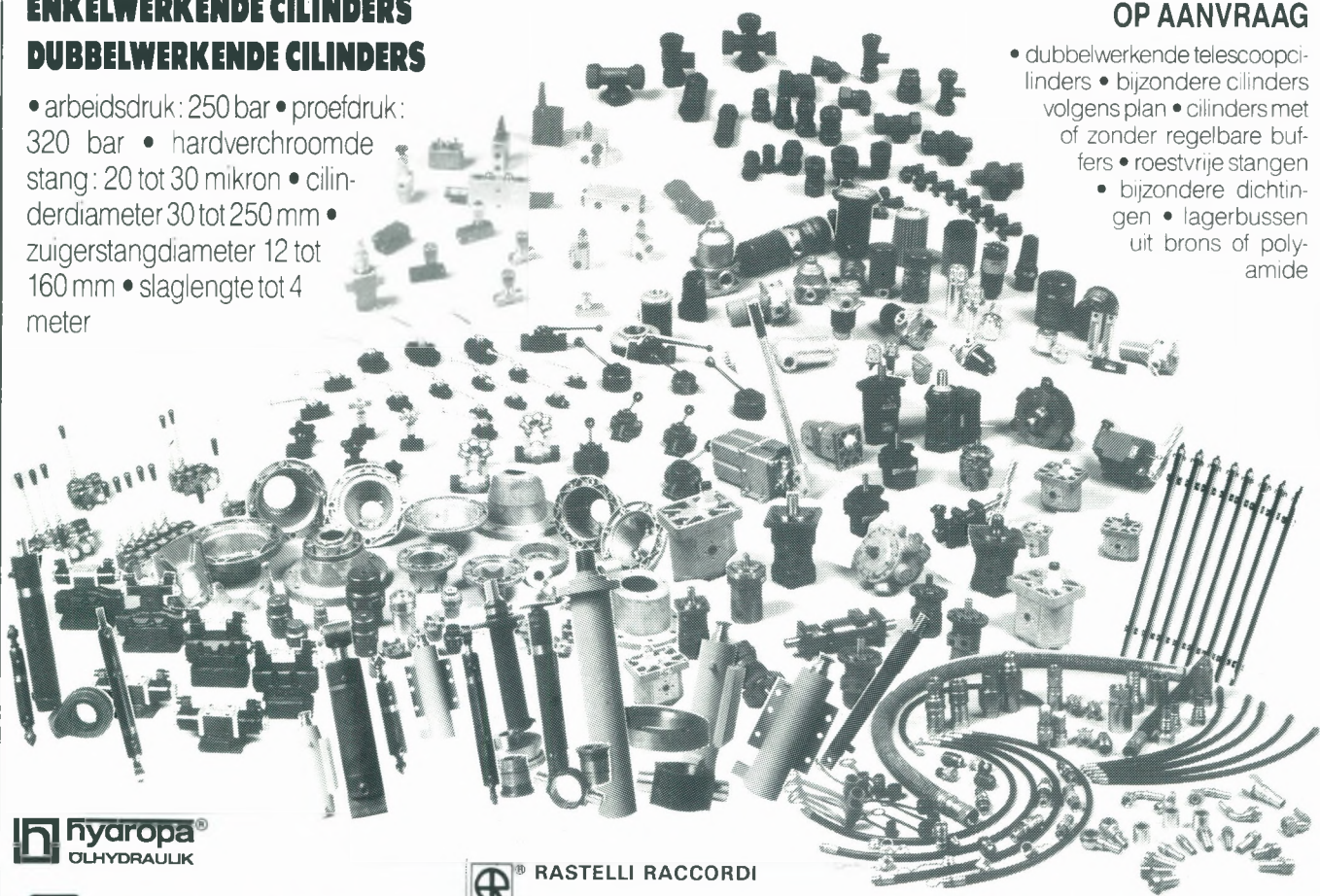
HYDRAULISCHE CILINDERS HYDRAULISCHE GROEPEN

ENKELWERKENDE CILINDERS DUBBELWERKENDE CILINDERS

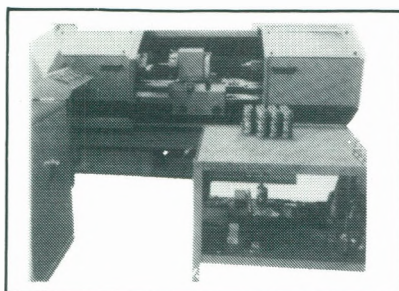
- arbeidsdruk: 250 bar • proefdruk: 320 bar
- hardverchromde stang: 20 tot 30 mikron
- cilinderdiameter 30 tot 250 mm
- zuigerstangdiameter 12 tot 160 mm
- slaglengte tot 4 meter

OP AANVRAAG

- dubbelwerkende telescoopcilinders
- bijzondere cilinders volgens plan
- cilinders met of zonder regelbare buffers
- roestvrije stangen
- bijzondere dichtingen
- lagerbussen uit brons of polyamide

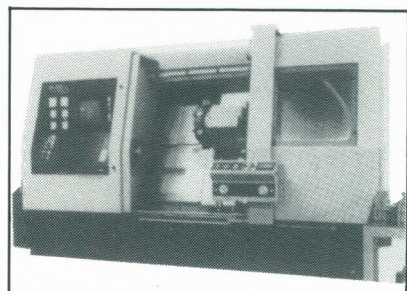
S.A.M.
HYDRAULIK

VAPO

HYDRAULICS n.v.
Industrielaan 8
8658 DADIZELE

Telefoon 056/50 11 16 en 50 11 17
Telex VAPODA 85962 - Telefax 056/50 17 99

DE BELGISCHE GROENTEVERWERKENDE INDUSTRIE

ir. G. Vulsteke

Werkleider Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw te Beitem

In onderhavig artikel worden de diverse factoren beschreven die geleid hebben tot het ontstaan en de ontwikkeling van de Belgische groenteverwerkende industrie. Vervolgens worden de resultaten aangegeven van een

van de vollegrondsgroenteteelt in onze provincie hebben het onderzoek en de voorlichting alsmede het onderwijs een belangrijke bijdrage geleverd. Tevens dient in het bijzonder de positieve mentaliteit van de bedrijfs-

spelen. Ook de mogelijkheden tot uitvoer door het vrij verkeer van goederen binnen de EEG alsmede het ontstaan van para-agrarische activiteiten, onder meer commercializatie, verwerking (konserven en diepvries) en distributie (groothandel als toeleveringsbedrijven) hebben deze toename bevorderd (Pattou, 1980).

De areaalstoename van gewassen bestemd voor industriële verwerking is vooral gestimuleerd onder impuls van de conservenindustrie (erwten, bonen, wortelen en schorseneren) alsook van de diepvriesindustrie (prei, bloemkool, spruitkool, spinazie). Immers de methode van diepvriezen is een nieuwe bewaartechniek. Daarbij aansluitend hebben de mechanizatie waardoor diverse groenten op grotere bedrijven en oppervlakten verbouwd kunnen worden alsook de relatief geringere investeringen bij de reconversie naar vollegrondsgroenteteelt bijgedragen tot deze explosieve ontwikkeling.

De arbeidsintensieve teelten zoals prei, spruit- en bloemkool zijn bepalend geweest voor de inkomensvorming van de minder grote bedrijven en het leefbaar houden van deze bedrijven dit eventueel gekombineerd met vee- of varkenshouderij. Het inschakelen van vollegrondsgroenten bood de mogelijkheid om de aanwezige arbeidskrachten beter te valoriseren (Avermaete, 1980).

Uit tabel 1 blijkt dat het areaal voor groenteteelt in West-Vlaanderen nagenoeg verdubbeld is, terwijl de oppervlakte voor gans België nagenoeg ongewijzigd bleef, met uitzondering van 1980. De hoeveelheid geproduceerde groentekonserven verdubbelden slechts terwijl de diepgevroren groenten vervijfvoudigden in vergelijking met de productie in 1980.

Op te merken is dat het grootste aantal groenteverwerkende industrieën zich hebben gevestigd in West-Vlaanderen en dat tot op heden de bevoorrading aan groenten voor deze bedrijven nog grotendeels in de eigen regio gebeurt.

enquête uitgevoerd in 1994 bij de groenteverwerkende industrieën. Zij tonen het belang van deze industrie-
sektor aan. De oppervlakte groenten geteeld in België en in het buitenland zowel onder eigen beheer als door bemiddeling van de groothandel, alsmede de bruto- en nettoproductie ervan worden uitvoerig beschreven. Er wordt speciale aandacht geschonken aan het gedeelte bestemd voor verduurzaming in blik naast het totale pakket verwerkte (konserven & diepvries) groenten.

Ontstaan en ontwikkeling van deze para-agrarische sektor

Factoren van fysische aard zoals klimaat en bodem alsmede factoren van sociaal-ekonomische aard lagen aan de basis van het ontstaan en de uitbreiding van de vollegrondsgroenteteelt.

De provincie West-Vlaanderen bezit diverse bodemtypen geschikt voor het verbouwen van groenten, heeft gronden met een hoge vruchtbaarheidsgraad (verkregen door het gebruik van grote hoeveelheden reststoffen van dierlijke oorsprong) en bezit bedrijven van verschillende bedrijfsgrootte en -structuur. Bij de uitgroei

leid(st)er ten aanzien van de reconversie naar de teelt van vollegrondsgroenten vermeld. De aanwezigheid van een goed funktionerende Veiling te Roeselare alsmede het ontstaan van diverse conserven- en diepvriesgroentebedrijven waren van enorm belang bij de ontwikkeling van de groenteteelt in de provincie.

De diepvriesindustrie heeft een spektakulaire uitbreiding gekend in de periode 1965-1985, terwijl de conservenindustrie eerst stabiel bleef en daarna daalde. Deze sektor is hoofdzakelijk gekenmerkt door een familiale structuur en een nauwe verbondenheid met de landbouw. De bedrijven zijn ontstaan uit landbouwbedrijven, uit vlasverwerkende bedrijven of uit groothandel in groenten. De beschikbaarheid van terreinen maar vooral van grondstoffen voor de verwerking alsmede het toeval bepaalden deels de lokalizatie van de groenteverwerkende bedrijven (Depuydt, 1982).

De uitbreiding van de groenteteelt tijdens de periode 1960-1980 is vooral te danken aan de algemene stijging van de welvaart, waarbij een verfijnd en meer gevarieerd voedingspatroon werd verkregen en waarbij de groenten een belangrijke rol zijn gaan

Tabel 1

Evolutie van areaal, produkties en geldelijke waarden van groentekonserven en diepgevroren groenten (a)

	1975	1980	1986	1990	1991	1993
Areaal (ha) groenteteelt België	29.681	18.027	31.172	29.949	31.445	29.195
W.-VI.	8.902	7.918	13.961	12.745	13.577	13.794
Productie van groentekonserven in België (ton)	206.449	127.822	280.208	269.405	269.324	-
Productie van diepgevroren groenten in België (ton)	34.379	69.305	228.970	316.077	366.308	-
Totale waarde van de afgewerkte groenten in België (1.000 BF)		2.626.107	5.388.992	8.668.291 (b)	9.191.466 (b)	-

(a) Bron: N.I.S. 15 metellingen.

(b) Aardappelprodukten opgenomen.

Bij vergelijking van de in- en uitvoercijfers van groenten in de Benelux in 1992 (zie tabel 2) wordt vastgesteld dat het exportoverschot voor de bevroren groenten de helft bedraagt van het totale export-overschot van groenten.

Resultaten van de enquête bij de groenteverwerkende industrie

Aangezien de globale groenteverwerkende nijverheid een zeer belangrijke bedrijfstak is, zowel qua afzet van groenten als qua tewerkstelling, niet alleen in België maar ook in West-Europa, bleek het zeer nuttig te weten welke omvang deze industrietaak in België heeft.

Door het uitvoeren van een enquête bij de diverse bedrijven in België werd gepoogd reële cijfers te bekomen over het totale groentenareaal bestemd voor industriële verwerking, over de omvang van de brutoproduktie van groenten en nettohoeveelheden na verwerking. Tevens werd be-

oogd het aandeel te kennen van de groenten bestemd voor de diepvries alsmede voor het conserveren volgens het warmteprocédé in blik of glas. Interessant was ook de belangrijkheid van de diverse groentesoorten bestemd voor deze verwerkingstak te kennen en eventuele verschuivingen na te gaan. Finaal werd getracht het aandeel van West-Vlaanderen daarin op te geven.

Om deze informatie te bekomen werd gedurende 1994 een enquête verricht door het Provinciaal Centrum voor Land- en Tuinbouw door middel van een vragenlijst voor het jaar 1993. Er werden 19 bedrijven aangeschreven waarop 17 positief hebben gereageerd of 89%.

In het opgegeven cijfermateriaal (zie tabel 3) werd geen rekening gehouden met de tussen haakjes vermelde cijfers daar ze onvolledig waren of omdat deze groenten in verwerkte toestand werden aangekocht. Aardappelen en suikermais werden niet in aanmerking genomen.

Bij de 17 groenteverwerkende bedrijven die meewerkten aan de enquête bedroeg de bezoldigde tewerkstelling (arbeiders en bedienden) 2.384 personen in 1994, waarvan 1.435 werkzaam waren in de Westvlaamse bedrijven.

Areaal groenten

Aan de hand van de bekomen cijfers van de 17 groenteverwerkende bedrijven werden in 1993 in het totaal door deze sektor 31.207 ha vollegrondsgroenten verbouwd. De diverse groenteverwerkende industrieën teelden 27.020 ha op kontrakt terwijl de groothandel 4.187 ha of 13,4% van het totale vollegrondsgroentenareaal voor zijn rekening nam.

De groenteverwerkende industrie kende in België 22.213 ha onder de vorm van eigen kontraktteelt. In het buitenland 4.807 ha of 21,6% t.o.v. het areaal groenten in België verbouwd. De groothandel daarentegen verbouwde 2.118 ha in de omringen-

Tabel 2

Invoer en uitvoer van groenten in de Benelux in 1992 (a)

Bestemming	Invoer 1992		Uitvoer 1992		Exportoverschot
	ton	1.000 BF	ton	1.000 BF	
groenten					miljoen BF
Vers	490.077	7.249.688	611.066	15.474.578	8.225
Konserven	133.357	4.985.792	157.198	4.412.666	-573
Bevroren	80.811	2.359.103	359.887	10.013.223	7.654
Totaal groenten (b)	735.019	16.235.357	1.142.178	30.635.479	14.400

(a) Bron: N.I.S. 15 metellingen.

(b) Gedroogd, voorlopig verduurzaamd en tafelzuren inbegrepen.

Tabel 3
Totale oppervlakte areaal (ha) per groentesoort, 1993

Groentesoort	Teelt in			Aankoop (3)		Aankoop (4) t.o.v. totaal areaal (%)	Totaal areaal
	België (ha) (1)	Buitenland (ha)	% (2)	België (ha)	Buitenland (ha)		
<i>Andijvie</i>	16	-	-	-	-	0	16
<i>Bleekselderij</i>							
- witte	187	-	-	20	12	14,6	219
- donkergroene	24	-	-	-	-	-	24
<i>Bonen</i>							
- groene	4.453	340	7,6	735	537	21,0	6.065
- boter	289	54	18,7	20	-	5,5	363
- flageolet	-	(180)	-	(40)	-	(18,2)	(220)
<i>Courgettes</i>							
<i>Erwten</i>							
- rondzadige	2.002	1.211	60,5	360	320	17,5	3.893
- gekreuktzadige	6.227	1.970	31,6	200	180	4,4	8.577
<i>Kervel</i>	34	-	-	8	-	19,0	42
<i>Knolselderij</i>	222	-	-	18	57	25,2	297
<i>Kolen</i>							
- bloemkool	2.562	-	-	-	-	0	2.562
- groene kool	21	-	-	-	-	0	21
- koolrabi	127	-	-	-	-	-	127
- rode kool	38	-	-	6	22	42,4	66
- spruitkool	1.880	-	-	-	10	0,5	1.890
- witte kool	26	-	-	-	-	0	26
<i>Prei</i>	498	-	-	-	-	0	498
<i>Rabarber</i>	14	-	-	5	6	44,0	25
<i>Rapen</i>	45	18	40,0	26	-	29,2	89
<i>Rode biet</i>	8	-	-	-	-	-	8
<i>Schorseneer</i>	640	743	116,1	6	216	13,8	1.605
<i>Spinazie</i>							
- blad	1.107	70	6,3	200	26	16,1	1.403
- puree	461	-	-	83	56	23,2	600
<i>Ui</i>							
- zaai	49	-	-	10	28	43,7	87
- zilver	-	-	-	-	-	-	-
<i>Wortelen</i>							
- Amsterdammer Bak	417	386	92,6	320	134	36,1	1.257
- Fakkese	377	6	1,6	2	36	9,0	421
- Nantese	236	9	3,8	25	293	56,5	563
- Parijse markt	170	-	-	25	110	44,3	305
Totaal	22.213	4.807		2.069	2.118	13,4	31.207

(1) De som van de opgegeven cijfers van de medewerkende bedrijven.

(2) Het percentage van de oppervlakten groenten verbouwd buiten België ten opzichte van binnenlandse oppervlakte.

(3) Het aantal hektaren, geteeld door groothandel maar aangekocht door de groenteverwerkende bedrijven via dit kanaal.

(4) Verhouding van het areaal langs aankoop bekomen ten opzichte van totaal areaal groenten.

de landen in vergelijking met 2.069 ha in het binnenland.

Het totaal aantal ha vollegrondsgroenten zowel onder kontrakt geteeld door de bedrijven als aangekocht via de groothandel bedroeg in België 24.282 ha en in het buitenland 6.925 ha. Dit betekent dat er 28,5% van de groenten, bestemd voor industriële verwerking in België, geteeld worden in Nederland, Frankrijk, Duitsland of andere landen. Bij de enquête uitgevoerd door Depuydt in 1981 kwamen daarentegen nagenoeg alle groenten uit West-Vlaanderen.

Zeven van de zeventien bedrijven verbouwen geen groenten onder de vorm van eigen kontraktteelt in het buitenland. Van de 17 bedrijven waren er 6 met een totale oppervlakte aan te verwerken groenten van meer dan 3.000 ha, 5 meer dan 2.000 ha, 5 meer dan 1.000 ha en 3 minder dan 1.000 ha.

Soort groenten

Van de groentesoorten die, zowel in België als in het buitenland verbouwd en/of aangekocht werden, vormden erwten (rond- en kreukzadige) 12.470 ha, bonen (groene en boter), 6.428 ha, wortelen (alle typen) 2.546 ha waarvan 1.257 ha type Amsterdammer Bak, bloemkool (2.562 ha), spinazie (2.003 ha), spruitkool (1.890 ha) en schorseneer (1.605 ha) het grootste areaal.

De belangrijkste groenten, in België verbouwd en/of aangekocht, waren erwten (totaal 8.789 ha), bonen (groene en boter) (5.497 ha), bloemkool (2.562 ha), spruitkool (1.880 ha), spinazie (1.851 ha) en wortelen (totaal 1.572 ha).

De groenten welke het meest in het buitenland werden geteeld of aangekocht bleken erwten (totaal 3.681 ha), wortelen (974 ha), schorseneer (959 ha) en bonen (931 ha) te zijn.

Van de drie hoofdgroenten nl. erwten, bonen en wortelen werden er respectievelijk 70,5%, 71,4% en 53,3% in België verbouwd of aangekocht. Wat de groenten bloemkool, spinazie, spruitkool en schorseneer betreft, kwamen er respectievelijk 100%, 92,4%, 99,5% en 40,2% van de desbetreffende oppervlakten voor in België.

Qua aankoop via groothandel leverden volgende groentesoorten de

Tabel 4

Totale productie (ton) vers en verwerkt per groentesoort, 1993

Groente	Bruto	Netto	Netto konserven	% konserven
<i>Andijvie</i>	1.685	591	-	-
<i>Bleekselderij</i>				
- witte	10.915	6.903	962	13,9
- donkergroene	1.308	1.021	-	-
<i>Bonen</i>				
- groene	69.826	62.827	14.459	23,0
- boter	3.868	3.571	1.296	36,3
<i>Courgettes</i>	6.089	5.286	-	-
<i>Erwten</i>				
- rondzadige	25.445	21.294	11.023	51,8
- gekreuktzadige	55.789	50.150	9.203	18,4
<i>Kervel</i>	923	660	155	23,5
<i>Knolselderij</i>	12.403	8.871	1.966	22,2
<i>Kolen</i>				
- bloemkool	51.200	44.437	-	-
- groene kool	686	562	-	-
- koolrabi	9.644	5.336	-	-
- rode kool	3.495	2.761	2.088	75,6
- spruitkool	34.331	32.736	43	0,1
- witte kool	1.077	941	328	34,9
<i>Prei</i>	16.901	14.701	19	0,1
<i>Rabarber</i>	776	670	-	-
<i>Rapen</i>	3.742	2.409	176	7,3
<i>Rode biet</i>	199	117	-	-
<i>Schorseneer</i>	38.421	12.909	2.892	22,4
<i>Spinazie</i>				
- blad	34.573	22.056	39	0,2
- puree	19.295	14.442	1.402	9,7
<i>Ui</i>				
- zaai	6.484	5.653	-	-
- zilver	(739)	(589)	-	-
<i>Wortelen</i>				
- Amsterdammer Bak	94.623	54.552	16.914	31,0
- Flakkese	29.219	18.472	2.770	15,0
- Nantese	23.078	14.389	430	3,0
- Parijse markt	8.389	3.991	95	2,4
Totaal	564.384	412.308	66.260	16,1

Groothandelsmarkt groenten-fruit te Heule.

grootste oppervlakten in België: erwten (560 ha), bonen (755 ha), wortelen (372 ha) en spinazie (283 ha) terwijl in het buitenland vooral volgende groentesoorten aangekocht werden: wortelen (573 ha), bonen (537 ha), erwten (500 ha) en schorseneer (216 ha). De conservenbedrijven verwerken 10-12 groentesoorten, terwijl de diepvriesverwerkende industrieën een polyvalenter gamma groentesoorten opnemen.

Productie verse en verwerkte groenten

De gegevens van de productie van verse en verwerkte groenten zijn berekend aan de hand van de medegedeelde cijfers (zie tabel 4). Daar de netto geproduceerde hoeveelheden op enkele formulieren ontbraken, werden deze berekend aan het gemiddeld percentage van de andere bedrijven,

ofschoon dit cijfer soms vrij sterk varieerde van bedrijf tot bedrijf. De cijfers netto-konserven (glas en/of blik) zijn op dezelfde wijze zo berekend ofschoon er een duidelijk verschil in rendement werd genoteerd tussen diepvriezen en inblikken van groenten. De cijfers kunnen dus als richtwaarde beschouwd worden. De bruto totale hoeveelheid groenten bestemd voor industriële verwerking van de 17 bedrijven die hun medewerking verleenden aan de enquête bedroeg in 1993: 564.384 ton. Van deze bruto-aanvoer werd 412.308 ton verwerkt produkt bekomen. De bestemming van deze verse groenten was hoofdzakelijk diepvriesverwerking. Uit de cijfers blijkt dat slechts 66.260 ton als verduurzaamde groenten in blik of glas werden verkregen. Dit is slechts 16,1% van het totaal aandeel verwerkte groenten, terwijl de diepvriesver-

werking oploopt tot 83,9%. Bij vergelijking van de cijfers 1981 bedroeg de aankoop van brutogroenten door de verwerkende industrie 66.300 ton voor conservering en 76.030 ton voor diepvries (prei en bloemkool werden reeds uitsluitend diepgevroren) (Depuydt, 1982). Van de zeventien verwerkende groentebedrijven waren er 3 met een netto geproduceerde hoeveelheid groenten van meer dan 40.000 ton; 2 met meer dan 30.000 ton en 5 met meer dan 20.000 ton in 1993, berekend op basis van de bekomen produktcijfers.

Het aandeel netto gekonserveerde groenten bedroeg 16,1% van de totale hoeveelheid netto verwerkte groenten. De belangrijkste verduurzaamde groenten in blik of glas waren wortelen type Amsterdammer Bak, bonen, rondzadige erwten, schorseneer en rode kool. In het totaal pakket van

netto verwerkte groenten, gerangschikt volgens hun belangrijkheid, waren de voornaamste groentesoorten: wortelen (22,2%), bonen (16,1%), bloemkool (10,8%), spinazie (8,8%) en spruitkool (7,9%). De volledige groenteproduktie van bloemkool, donkergroene selderij, andijvie, groene kool, rabarber, courgettes, zaaiui, koolrabi en rode biet was bestemd voor diepvries. Globaal beschouwd voor de totale hoeveelheid ingevroren groenten bedroeg het aandeel aan wortelen 20,6%, erwten 14,8%, bonen 14,6%, bloemkool 12,8% en spinazie 10,1%.

Besluit

Aan de hand van deze enquête blijkt zeer duidelijk dat de groenteverwerkende industrie in België een zeer belangrijke plaats inneemt. Bij vergelijking van de cijfers 1981 en deze van 1993 is de brutoproduktie groenten bestemd voor verwerking verviervoudigd.

De verwerkende industrie teelt het grootste gedeelte van het areaal groenten nog op kontrakt, dat rechtstreeks met de producent wordt bewerkstelligd.

De groothandel in vollegrondsgroenten vervulde en blijft een kapitale rol spelen in de toelevering aan de groenteverwerkende industrieën.

Een zeer groot gamma groenten wordt verwerkt in deze groenteverwerkende sektor, zodat een rijke keuze aan verwerkte groenten voor de verbruiker ter beschikking staat. De veelzijdigheid van het aanbod is aldus een waardevolle troef voor deze bedrijven bij de afzet van hun producten.

Het invriezen is het laatste decennium zeer sterk toegenomen in vergelijking met de cijfers 1981 terwijl de appetitatie volgens het warmteprocédé duidelijk is teruggelopen.

Op te merken is dat het grootste aantal groenteverwerkende industrieën zich hebben gevestigd in West-Vlaanderen en dat tot op heden de voorraad aan groenten voor deze bedrijven nog grotendeels in de eigen regio gebeurt. Toch is de laatste jaren een duidelijke tendens vast te stellen voor bepaalde groentesoorten naar teelt op kontrakt over de grenzen heen (wortelen, erwt, schorseneer, bonen).

De belangrijkste groenten voor de verwerkende groente-industrieën blij-

ven wortelen, erwten en bonen wat nog niet gewijzigd is sedert 1960. Een opmerkelijke stijging in de diepvriessektor kenden spinazie, bloemkool, spruitkool, schorseneer en prei.

De nettoproduktie van de West-vlaamse diepvriesindustrie – sektor groenten – bedroeg gemiddeld 76% van de totale nettoproduktie verwerkte groenten in België.

De sterke mechanizatie doorgevoerd voor zeer vele groentesoorten heeft een verschuiving van verschillende groenten veroorzaakt naar de grote akkerbouwbedrijven. In de zeer nabije toekomst zullen wellicht – omwille van de grootte en de structuur van de bedrijven – andere groentesoorten aan belang winnen voor de bestemming verse markt.

Mits de groenteverwerkende industrie verder blijvende aandacht schenkt aan de kwaliteit van het verwerkt produkt kunnen de Belgische bedrijven hun dominerende positie op de Westeuropese markt handhaven. België en vooral West-Vlaanderen is momenteel immers de grootste exporteur van ver-

werkte (diepgevroren) groenten in Europa.

Literatuur

U. AVERMAETE, De verduurzaming van groenten in West-Vlaanderen, in 'West-Vlaanderen Werkt', nr. 5, 1980.

A.M. DEPUYDT, *Lokalisatie en evolutie van de groenteteelt in open lucht in West-Vlaanderen*, K.U.Leuven, Verhandeling, K.U.Leuven, 1982.

M. PATOU, Evolutie van de groenteteelt in West-Vlaanderen, in 'West-Vlaanderen Werkt', nr. 5, 1980.

Soepel investeren met

Voor een zelfde aanpak.

MEER INFO?

BEL

051/235.444

BR-LEASE, de leasemaatschappij van de BANK VAN ROESELARE
 ☎ 051/235.444, U vraagt naar Wim Callewaert of Geert Cokelaere

TIV

Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's

Als **innoverende KMO** wenst U: een goed produkt, een geschikte partner,
een klare kijk op de nieuwste technologische ontwikkelingen,
een passende strategie, de juiste informatiekkanalen, een snel resultaat

TIV: uw rechterhand voor een suksevolle innovatiestrategie

Tot uw beschikking staan:
een multidisciplinair team
jarenlange ervaring in het opsporen van de
nieuwste produkten, processen of projekten
toegang tot databanken, instituten, federaties, ...
waar ook ter wereld
een flexibele, uitgeteste metodiek
technologie-monitoring
geleide workshop voor het initiëren van produktideeën

TIV biedt U een volledig gepersonaliseerd programma aan

startbespreking en formulering van uw
interesseprofiel
wereldwijde prospektie en kontaktnaam
analyse van de respons
evaluatie van de voorstellen
rapportering van de resultaten
opvolging van de kontakten

**De Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw
werd opgericht door de vijf Vlaamse GOM's en
wordt door hen en de Vlaamse Executieve gesteund.**

Kontaktadressen:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge-Assebroek
Tel. 050/35.81.31. - Fax 050/36.31.86

TIV
Bisschoffsheim 25, 1000 Brussel
Tel. 02/219.56.10 - Fax 02/219.82.27

Totale bevolking in de Westvlaamse gemeenten naar leeftijd op 1/1/95

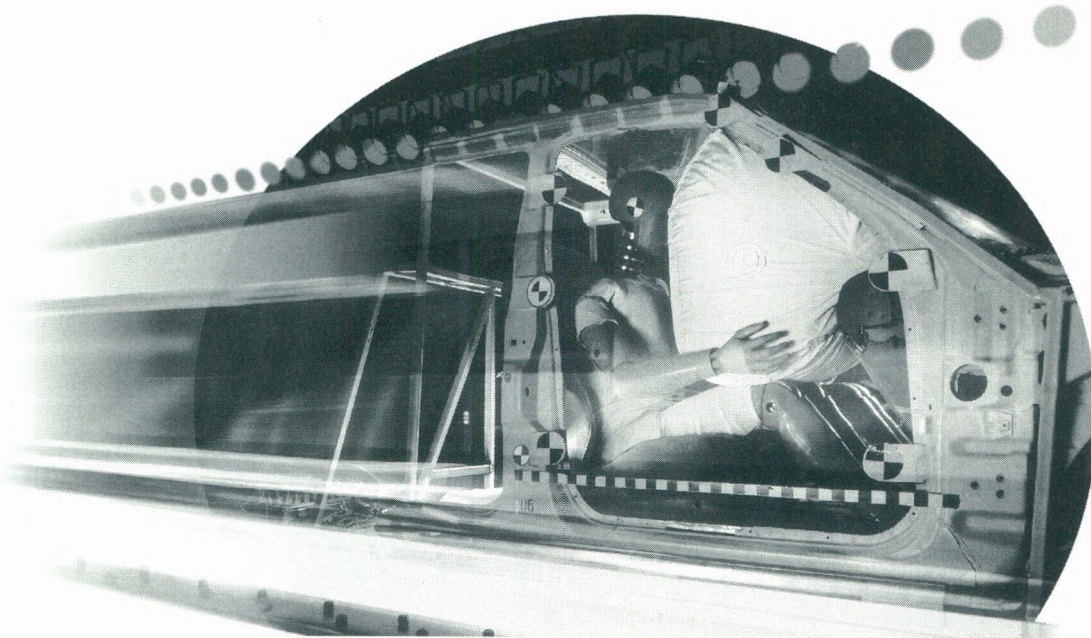
Bron: Rijksregister.

Gemeente	0-14	15-24	25-44	45-64	65-69	70-79	80+	totaal
Beernem	2.639	1.863	4.255	3.326	699	943	554	14.279
Blankenberge	2.639	1.943	5.041	4.321	1.009	1.520	845	17.318
Brugge	19.112	14.762	34.288	28.191	6.165	8.422	5.333	116.273
Damme	2.188	1.333	3.382	2.419	546	625	413	10.906
Jabbeke	2.596	1.748	4.000	3.089	572	646	407	13.058
Knokke-Heist	4.599	3.540	8.960	8.506	2.124	3.018	1.633	32.380
Oostkamp	3.848	2.891	6.277	5.125	881	1.060	800	20.882
Torhout	3.367	2.458	5.661	4.375	854	1.139	687	18.541
Zedelgem	4.182	2.812	6.701	4.959	873	1.051	617	21.195
Zuierenkerke	552	384	826	645	116	142	93	2.758
Arr. Brugge	45.722	33.734	79.391	64.956	13.839	18.566	11.382	267.590
Kustgemeenten overig arr. Brugge	7.238 38.484	5.483 28.251	14.001 65.390	12.827 52.129	3.133 10.706	4.538 14.028	2.478 8.904	49.698 217.892
Diksmuide	2.939	1.889	4.434	3.494	802	1.066	695	15.319
Houthulst	1.706	1.129	2.539	1.956	499	666	400	8.895
Koekelare	1.508	997	2.436	1.779	418	570	298	8.006
Kortemark	2.271	1.646	3.540	2.841	679	866	492	12.335
Lo-Reninge	676	368	857	633	184	275	204	3.197
Arr. Diksmuide	9.100	6.029	13.806	10.703	2.585	3.443	2.089	47.752
Heuvelland	1.744	1.089	2.472	1.786	467	593	347	8.498
Ieper	6.740	4.627	10.092	8.020	1.946	2.573	1.413	35.411
Langemark-Poelkapelle	1.544	958	2.167	1.619	421	503	266	7.478
Mesen	220	123	300	218	61	72	30	1.024
Poperinge	3.551	2.685	5.260	4.438	948	1.497	852	19.231
Vleteren	747	455	1.001	815	190	283	120	3.611
Wervik	3.337	2.380	4.966	4.166	941	1.327	783	17.900
Zonnebeke	2.147	1.448	3.156	2.518	609	849	492	11.219
Arr. Ieper	20.030	13.765	29.414	23.580	5.583	7.697	4.303	104.372
Anzegem	2.539	1.824	3.952	3.107	674	806	478	13.380
Avelgem	1.619	1.137	2.726	1.999	516	710	402	9.109
Deerlijk	2.077	1.668	3.348	2.700	529	672	421	11.415
Harelbeke	4.761	3.460	8.026	6.203	1.291	1.653	755	26.209
Kortrijk	13.272	9.869	22.023	17.956	4.129	5.522	3.269	76.040
Kuurne	2.307	1.784	3.887	3.243	582	663	432	12.898
Lendelede	1.039	742	1.541	1.298	301	321	222	5.464
Menen	5.704	4.122	9.220	7.760	1.824	2.343	1.435	32.408
Spiere-Helkijn	373	242	549	412	107	140	54	1.877
Waregem	6.915	4.848	11.137	8.034	1.521	1.950	1.205	35.610
Wevelgem	6.124	4.276	9.362	7.073	1.463	1.705	1.039	31.042
Zwevegem	4.302	3.132	6.919	5.407	1.191	1.407	786	23.144
Arr. Kortrijk	51.032	37.104	82.750	65.192	14.128	17.892	10.498	278.596

BEVOLKING

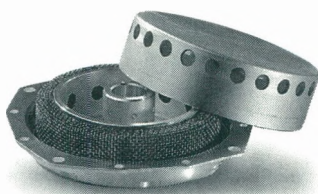
Gemeente	0-14	15-24	25-44	45-64	65-69	70-79	80+	totaal
Bredene	2.576	1.575	4.116	3.009	585	725	439	13.025
De Haan	1.876	1.310	3.123	2.899	640	847	430	11.125
Gistel	2.125	1.211	3.187	2.356	463	671	445	10.449
Ichtegem	2.518	1.684	4.111	2.983	665	792	439	13.192
Middelkerke	2.542	1.810	4.298	4.290	1.067	1.262	633	15.902
Oostende	9.920	7.802	18.924	17.478	4.370	6.440	3.924	68.858
Oudenburg	1.576	1.094	2.534	2.154	399	527	301	8.585
Arr. Oostende	23.133	16.486	40.284	35.169	8.189	11.264	6.611	141.136
Kustgemeenten	16.914	12.497	30.461	27.676	6.662	9.274	5.426	108.910
Overig arr. Oostende	6.219	3.989	9.823	7.493	1.527	1.990	1.185	32.226
Hooglede	1.855	1.275	2.822	2.179	410	554	298	9.393
Ingelmunster	1.888	1.436	3.050	2.577	546	684	451	10.632
Izegem	4.473	3.620	7.528	6.723	1.295	1.684	1.133	26.456
Ledegem	1.720	1.291	2.690	2.256	436	589	354	9.336
Lichtervelde	1.492	1.054	2.495	1.943	370	553	286	8.193
Moorslede	1.966	1.422	2.992	2.697	583	675	450	10.785
Roeselare	9.713	6.940	15.824	12.753	2.748	3.609	2.030	53.617
Staden	2.074	1.390	3.124	2.511	582	749	447	10.877
Arr. Roeselare	25.181	18.428	40.525	33.639	6.970	9.097	5.449	139.289
Ardooie	1.859	1.298	2.825	2.241	526	609	374	9.732
Dentergem	1.486	1.006	2.305	1.628	365	478	403	7.671
Meulebeke	2.025	1.368	3.189	2.503	584	742	457	10.868
Oostrozebeke	1.366	975	2.167	1.693	348	384	235	7.168
Pittem	1.281	904	1.911	1.433	331	394	269	6.523
Ruiselede	971	605	1.503	1.126	275	345	230	5.055
Tielt	3.481	2.581	5.629	4.643	952	1.251	847	19.384
Wielsbeke	1.693	1.218	2.545	1.890	412	494	312	8.564
Wingene	2.138	1.558	3.523	2.889	661	858	570	12.197
Arr. Tielt	16.300	11.513	25.597	20.046	4.454	5.555	3.697	87.162
Alveringem	882	583	1.226	1.069	285	445	259	4.749
De Panne	1.468	1.178	2.623	2.527	660	963	544	9.963
Koksijde	3.051	2.151	5.086	4.993	1.349	1.604	749	18.983
Nieuwpoort	1.841	1.176	2.888	2.331	598	795	431	10.060
Veurne	2.272	1.478	3.282	2.515	554	855	527	11.483
Arr. Veurne	9.514	6.566	15.105	13.435	3.446	4.662	2.510	55.238
Kustgemeenten	6.360	4.505	10.597	9.851	2.607	3.362	1.724	39.006
Overig arr. Veurne	3.154	2.061	4.508	3.584	839	1.300	786	16.232
West-Vlaanderen	200.012	143.625	326.872	266.720	59.191	78.176	46.539	1.121.135

BEKAERT STAALDRAAD

TELKENS ALS JE LEVEN ERVAN AFHANGT

Het luchtkussen of de "airbag" die de autopassagiers beschermt bij een fatale klap is uiteraard een zaak van levensbelang. Rond het ontstekingsmechanisme van de "airbag" is een filter gebouwd, gemaakt uit zeer dunne staalvezels. Deze staalvezel-filter staat mede borg voor de perfecte en veilige werking van de "airbag". Een staaltje van Bekaerts leiderschap in kwaliteit en technologie. Bekaert staaldraad is zeer opvallend aanwezig zoals in afrasteringen, maar meestal verborgen en toch van vitaal belang zoals staalkoord voor de versterking van radiaalbanden, wapening van pijpleidingen in zee, gebruik in computers of in kritische filtratieprocessen... De 16.000 medewerkers van de Bekaertgroep uit meer dan 50 productiecentra in 18 landen en uit de vele verkoopkantoren geven in de wereld van staaldraad de toon aan en staan borg voor kwaliteit en betrouwbaarheid.

 BEKAERT

W E K N O W H O W

- *Meli Park* gelegen in De Panne verwacht dit jaar 700.000 bezoekers. Sinds de opening op 1 april 1995 werden al 20% meer ingangkaartjes verkocht ten opzichte van dezelfde periode in 1994. Tot de nieuwe activiteiten van het pretpark behoren het inrichten van seminaries, personeelsfeesten en promotie-akties. In 1994 bedroeg de winst 4 miljoen BEF. Voor 1995 wordt een winstcijfer van 10 miljoen BEF vooropgesteld.
- *Pieters Visbedrijf* gevestigd te Brugge investeerde de voorbije vier jaar 120 miljoen BEF in drie zalmkwekerijen op de Schotse Hebriden. De volgende drie jaar worden voor 180 miljoen BEF vijf bijkomende kweekplaatsen uitgerust wat de capaciteit van 2.000 naar 4.500 ton zalm per jaar zal brengen. Verder plant Pieters nu ook via zijn Engelse holding Minamura de bouw van een nieuwe fabriek in Stornoway (investering 90 miljoen BEF) voor de verwerking van de vis uit de kwekerijen. De omzet van Pieters Visbedrijf groeide van 2,9 miljard BEF in 1993 naar 3,4 miljard BEF in 1994.
- 'Flanders Language Valley' is een gezamenlijk initiatief van de Vlaamse, provinciale en lokale overheden en het taaltechnologisch bedrijf Lernout en Hauspie Speech Products. Doel van het project is een hoogtechnologische industriezone te creëren voor bedrijven actief op het vlak van taal- en spraaktechnologie. Hiervoor wordt een uitbreiding van 25 ha voorzien op het Ieperse bedrijventerrein. Het is de bedoeling om Flanders Language Valley te laten uitgroeien tot het Europees centrum voor taaltechnologische toepassingen waar niet alleen bedrijven uit West-Europa hun zetel zullen vestigen maar ook ondernemingen uit Amerika en Azië. Momenteel zijn er reeds zes kandidaat-ondernemers.
- Het passagiersvervoer van de Regie voor Maritiem Transport te Oostende steeg in het eerste trimester van 1995 met 14% ten opzichte van de zelfde periode van 1994. Het aantal auto's nam toe met 26%, bussen met 13% en vrachteenheden met 30%.
- De beschutte werkplaats WAAK te Kuurne ontving op 12 mei jongstleden het kwaliteitscertificaat ISO 9002. In WAAK werken 1.450 mensen uit de groep van de kansarmen waarvan 1.250 personen met een handicap. De werkplaats beschikt over drie afdelingen: bedrading en kabelbomen (WAAK 1), schoonmaakproducten en activiteiten centrum (WAAK 2) en metaalbewerkingen (WAAK 3). Het omzetcijfer in 1994 bedroeg 1,3 miljard BEF waarvan 800 miljoen BEF gerealiseerd werd door de export naar voornamelijk Duitsland en Zweden.
- De Vlaamse regering heeft op 19 april 1995 het licht op groen gezet voor de aanleg van het Wielingendok te Zeebrugge. Het project omvat de bouw van een kaaimuur met een lengte van 750 m, het uitbaggeren van het dok, het afwerken van een binnenvarendam en het aanleggen van de primaire toegangswegen. De totale kosten worden geraamd op 1,6 miljard BEF, waarvan 1,2 miljard BEF ten laste is van de Vlaamse overheid en 441,5 miljoen BEF ten laste van MBZ.
- De Vlaamse regering stemde in met een wijziging van het gewestplan Roeselare-Tielt. De terreinen D'Hooie te Wielsbeke krijgen voortaan een industriële bestemming; uitbreidingsmogelijkheden worden ook voorzien voor de bedrijven Unilin Wielsbeke en Unilin Bospan Wielsbeke alsook voor het bedrijventerrein te Wingene-Hille; de ecologische waarden in de valleien van de Leie, Mandel en Wante worden beschermd.
- De Vlaamse regering heeft de erkenning en de subsidiëring goedgekeurd van het Researchpark te Kortrijk. Het Researchpark, bestemd voor hoogtechnologische bedrijven, zal worden ingeplant naast de KU-Lewen Campus Kortrijk, op terreinen die daarvoor in het in herziening gestelde Gewestplan worden gereserveerd. De aanleg en de uitrusting van het Researchpark wordt door het Vlaamse gewest gesubsidieerd voor 85% van de investeringskosten.
- De vrachtrafiek op de Oostendse luchthaven is sterk gestegen. Tijdens het eerste kwartaal van 1995 werd 44% meer vracht vervoerd dan in dezelfde periode van vorig jaar. De stijging is vooral het gevolg van een verhoogde invoer van verse groenten uit West-Afrika en Egypte.
- De Noorse rederij Nosac heeft vanaf april 1993 Zeebrugge als aanloophaven voor het vervoer van Ford-wagens met bestemming Australië en Nieuw-Zeeland. Vanaf 1 mei 1995 meren eveneens de autocarriers van de Duitse groep Wilhelmsen Line af in Zeebrugge voor het vervoer van Ford-wagens met bestemming Australië en Nieuw-Zeeland.
- Het studieceterium Lannoo-Snoek Partners uit Marke nam intrek in een nieuw kantorencomplex in de Kortrijkse Doorniksewijk. Het studiebureau is actief op het domein van architectuur en wegenwerken en voert tevens stabiliteitsstudies uit. De jongste jaren legt het bureau zich toe op studies inzake kollektoren en pompstations. Voor Aquafin voert Lannoo-Snoek hydraulische studies uit. Het studiebureau telt 14 personeelsleden.
- Het Hoger Technisch Instituut (HTI) gelegen in de spoorwegstraat te Sint-Michiels/Brugge vierde op 12 mei jongstleden haar 35-jarig bestaan. De hogeschool telt 1.177 studenten en biedt 11 verschillende studierichtingen aan. Vanaf 1 september 1995 zal het HTI deel uitmaken van de nieuwe Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende.
- De firma Vanderbeke uit Kuurne, distributeur van artikelen en componenten voor de koudeketting in de voedingsindustrie, behaalde op de vakbeurs Interfreeze de prijs voor het beste nieuwe produkt in de categorie 'non-food'. Het betreft de koelbox 'Maillon' die terzelfdertijd gekoelde en diepgevroren produkten op de juiste temperatuur houdt. De firma Vanderbeke stelt 16 mensen tewerk en behaalde in 1994 een omzet van 220 miljoen frank.

- *Sinds begin april is het 'Carcenter' gelegen aan het Britanniadok te Zeebrugge operationeel. Het 'Carcenter' werd opgericht door goederenbehandelaar Sea Ro in samenwerking met de Duitse transportgroep Mosolf. In dit toeleveringsbedrijf worden de Ford-wagens van het type Galaxy aangepast aan de behoeften van de klant. Het Carcenter bestaat uit een montagehal en een hal voor onderdelen. Er werd tevens een nieuwe parking aangelegd om de wagens (stock van 1.500 voertuigen) te stallen.
De investering in het Carcenter bedroeg 100 miljoen frank. Er kunnen 40 mensen aan de slag.*
- *Het Deerlijkse bedrijf Dheedene Fabrics (DHE) vierde in april zijn 50-jarig bestaan. Het bedrijf produceert meubelstoffen en viscose-tapijten. De viscosetapijten zijn een getrouwe kopie van de handgeknoopte zijden tapijten. Ze worden vooral in het Verre Oosten goed verkocht. Van de totale produktie is 30% bestemd voor export buiten de Europese grenzen. Bij DHE zijn 50 mensen tewerkgesteld.*
- *De firma Packo Diksmuide produceert onderdelen voor melkmachines alsook pompen bestemd voor allerhande dranken en vloeibare voedingsmiddelen. Eind maart behaalde de firma als eerste Europese pompkonstrukteur het Europees reinigbaarheidscertificaat voor pompen. Investerings die de firma onlangs uitvoerde leidde tot een verhoging van de produktiekapaciteit met 70%. Van de totale produktie is 82% bestemd voor export. Tot de vaste afzetgebieden behoren Thailand, Taiwan en Australië. In april vertrok een eerste levering van 134 pompen naar Japan. Bij Packo Diksmuide zijn 60 mensen tewerkgesteld. De omzet bedraagt 310 miljoen BEF.*
- *Het Sealife Centre te Blankenberge werd op donderdag 27 april jongstleden officieel geopend. In het Sealife Center werden een dertigtal grote en kleine aquaria ondergebracht met meer dan 70 verschillende soorten zeedieren. De belangrijkste attractie is de onderwatertunnel waar de bezoeker de haaien boven het hoofd kan zien zwemmen. Het Sealife Centre is een project van de Britse onderneming Vardan Attractions. De investeringen bedroegen 100 miljoen BEF.*
- *Koramic, producent van bouwmaterialen en gevestigd te Kortrijk, heeft een participatie van 94 procent gekocht in het Franse bedrijf Desvres. Desvres is één van de grootste producenten van vloer- en wandtegels van Europa met een jaarlijkse produktiekapaciteit van 10 miljoen m² tegels. Met de overname vervijfvoudigt Koramic de omzet van zijn activiteiten in wand- en vloertegels. De produktie van tegels wordt nu de belangrijkste activiteit van Koramic. De Koramic-groep heeft 3.000 mensen in dienst en noteert een omzet van 17 miljard frank. Er zijn produktie-eenheden in België, Nederland, Frankrijk, Duitsland, Tsjechië en Italië.*
- *Er zijn onderhandelingen tussen de Europese Gemeenschap en de maatschappij Skytech over de vestiging van een helikopterbasis aan de Vlaamse Westkust. Het project maakt deel uit van het Europese noodinterventieplan waarbij één of meerdere grote helikopterbases worden uitgerust voor diverse rampen zoals overstromingen en bosbranden. De luchthaven van Oostende komt in aanmerking voor een dergelijke basis wegens zijn goede geografische ligging.*
- *De firma Huyzentruijs Bouwbedrijf investeerde 100 miljoen frank in de modernisering van het bedrijfsgebouw en de produktielijnen. Een aantal bewerkingen worden voortaan in de fabriek uitgevoerd en niet meer op de bouwplaats. Dit levert voor de klant een aanzienlijke besparing op. Zo worden in de produktiehallen de volledige riolering, de dragende binnenmuren, het schouw-element, de vloer- en plafondplaten, het binnen en buitenspouwblad van de topgevels en de gemetselde dakkapellen voorbereid. Huyzentruijs verwacht voor 1995 een omzet van 700 miljoen BEF.*
- *In de jachthaven te Nieuwpoort werd op 12 mei jongstleden de nieuwe bootliftinstallatie voor jachtboten officieel ingewijd door minister-president L. Van den Brande. Tevens werd door de minister-president 'Vlaanderen-Europa, Nieuwpoortweek' voorgesteld. Tijdens deze internationale week met sportevenementen, die zal doorgaan van 1 juli tot 11 juli 1995 wordt de Vlaamse Kust in Europa toeristisch gepromoot.*
- *Het Provinciebestuur van West-Vlaanderen en de County Council of Suffolk ondertekenden een samenwerkingsakkoord in het Provinciaal Hof te Brugge. Een aantal projecten op het vlak van economische ontwikkeling, toerisme en onderwijs zijn gestart. Op het vlak van onderwijs wordt een uitwisseling tussen scholen voorzien waarbij de samenwerking met het bedrijfsleven centraal staat. Zo volgden zes studenten uit Suffolk al een korte stage in vijf Brugse scholen. Op het vlak van toerisme werken de Westvlaamse Vereniging voor Vrije Tijd en de East Anglia Tourist Board aan een gemeenschappelijk fietstoerisme-project.*
- *De firma Arplam, gespecialiseerd in de produktie van glasvezelversterkte polyesterprodukten, heeft zijn activiteiten overgebracht van Sint-Eloois-Winkel naar Brugge. Sinds begin juni is Arplam van start gegaan in de aangekochte gebouwen van de chemie- en milieugroep De Neef. De herlokalisatie betekent een bijkomende tewerkstelling van 30 mensen.*
- *Het konfektiebedrijf Levi-Strauss & Co werft 20 extra personeelsleden aan in het produktie-atelier te Gits. Bij Levi-Strauss werken op heden 368 arbeiders en 36 bedienden.*
- *De Bank van Roeselare investeert 60 miljoen BEF in een nieuwe vestiging te Brugge-St.-Michiels. Het nieuwe bankkantoor is voor het KMO-cliënteel bedoeld die eveneens aan de rand is gevestigd. De bank zal worden gehuisvest in de rechtervleugel van de nieuwbouw; in de linkervleugel zullen kantoren worden verhuurd. Het nieuwe complex zal in het najaar van 1996 voltooid zijn. De Bank van Roeselare telt 75 vestigingen waarvan twee in Oost-Vlaanderen. Er zijn 654 mensen tewerkgesteld.*
- *Het pretpark Bellewaerde te Ieper beschikt over twee nieuwe attracties. De 'Indianen Show' is een avonturenspektakel vol met filmische effecten en computergestuurde technische snuffes. De 'Niagara Splash' is een spektakulaire waterattractie die door premier J.L. Dehaene op 6 mei jongstleden officieel werd geopend. De investeringen in beide attracties bedroegen 100 miljoen BEF.*

- *De Kamer van het Bouwbedrijf Oostende-Veurne-Diksmuide en de Groep S - Sociale Samenwerking* beschikken over een nieuw dienstencentrum langs de Zandvoordeschorredijkstraat te Oostende. De investering in het nieuwe complex bedroeg 22 miljoen BEF waarvan twee derde ten laste van de Groep S en één derde van de Kamer van het Bouwbedrijf.
- *Bij Blikslagerijen De Clerck*, gevestigd op het bedrijventerrein de Blauwe Toren te Brugge, wordt de productie van blik tegen 10 oktober 1995 volledig afgestoten. De firma wordt voortaan opgesplitst in 7 entiteiten: Polywin, producent van PVC-ramen; Dewaka, poederlakbedrijf; Polymate, producent van kwaliteitskontrole machines; Polyreel, gespecialiseerd in de productie van bobijnen; Eurologidis, distributiecentrum voor de opslag van goederen van buitenlandse bedrijven; Polypack, producent van milieuvriendelijke verpakking en De Clerck Services, dienstverlening en beheer van de gebouwen.
- *Als gevolg van het HOBU-dekreet van 13 juli 1994* worden de 12 katholieke hogescholen in West-Vlaanderen vanaf 1 september 1995 gegroepeerd in twee entiteiten: de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende met vijf departementen en de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen met zeven departementen.
- *De KULAK heeft de tweede bouwfase van het expansieplan voltooid.* Het betreft de uitbreiding van de bibliotheek (door inname van de helft van de ondergrondse parking), de inplanting van een nieuw studentencafetaria en de realisatie van de overdekte verbindingsdoorgang op het niveau van de parking. De investeringen bedroegen 10,8 miljoen BEF. De derde fase voorziet in de volledige inname van de parking onder de bibliotheek, de bouw van een groot auditorium en de aansluiting ervan op het volledige KULAK-gebouwencomplex.
- *Hessenatie en Katoen Natie/Seaport Terminals hebben een akkoord ondertekend* inzake de overslag van containers in Zeebrugge. Tot de eigen terminal ten noorden van het containerdok in de Zeebrugse voorhaven klaar is, zal Hessenatie gebruik maken van de Flanders Container Terminal van Seaport.
- *De Vlaamse regering heeft het gewestplan Brugge-Oostkust in herziening gesteld en een nieuw ontwerp goedgekeurd.* Het ontwerp is nog niet definitief: het wordt eerst aan een openbaar onderzoek onderworpen. De wijzigingen in het gewestplan betreffen onder meer het havengebied van Zeebrugge waar een transportzone en een ringweg worden voorzien. Een toeristische randparking en de invulling van een bufferzone tussen het havengebied en Heist behoren eveneens tot de mogelijkheden. Inzake wegeninfrastructuur bevat het nieuwe ontwerp voorstellen voor de verbinding tussen de E40/A28 (Jabbeke) en de N49 te Westkapelle in het kader van de trans-europese verkeersas (Antwerpen-Zeebrugge - Jabbeke-Franse grens). De uitbreiding van de bedrijventerreinen Blauwe Toren en Lege Moeren te Brugge wordt voorzien alsook van de recreatie- en natuurgebieden Polderwind en Uitkerkse Polder.
- *De firma Hemmis te Kortrijk, gespecialiseerd in geautomatiseerde meetnetten op vlak van water en lucht zal aan het bestuur van de Somogy County in Hongarije een milieu-informatiesysteem leveren.* In de Somogy County wordt een regionaal coördinatiecentrum opgericht dat ondersteuning kan bieden bij planologische - en milieubeleidsbeslissingen. Het centrum zal worden uitgerust met het project SCEIS (Somogy County Environmental Information System) van Hemmis. Dit systeem bestaat uit een databank, een geografisch informatiesysteem en de aangepaste toepassingssoftware.
- *PDC Brush, gespecialiseerd in de productie van borstel en schoonmaakartikelen voor huishoudelijk gebruik (merknaam Linea), behaalde op 19 mei jongstleden het kwaliteitscertificaat ISO 9002.* Het bedrijf, gevestigd op het bedrijventerrein Mandeldal te Izegem, heeft een omzet van 500 miljoen BEF. Van de totale productie wordt 65% geëxporteerd. De firma beschikt over een zusterbedrijf (Interbrush) te Roeselare. In deze afdeling wordt dit jaar 130 miljoen BEF geïnvesteerd in een hypermoderne installatie voor het produceren van bezemstelen en uitschuijstelen in staal.
- *De firma Van de Wiele, producent van weefgetouwenmachines en gevestigd te Marke, boekte eind 1994 een omzet van 4,6 miljard BEF.* Dit is een sterke vooruitgang ten opzichte van 1993 toen het zakencijfer 3,2 miljard BEF bedroeg. De succesvolle introductie van een nieuw weefgetouw op de markt met een hoger rendement is verantwoordelijk voor de omzetsijging. In 1994 investeerde de firma voor 300 miljoen BEF in geavanceerde weefgetouwmachines. Bij Van de Wiele zijn 463 werknemers tewerkgesteld. Van de totale omzet wordt 70% gerealiseerd door de export naar een vijftigtal landen.
- *De Barco-Groep heeft 86% van de aandelen van de firma Silex (Silicon Expertise) overgenomen.* Silex, gevestigd te Louvain-la-Neuve, is een bedrijf gespecialiseerd in het ontwerp en verkoop van ASICS (Application Specified Integrated Circuits). In het domein van asics biedt Silex een compleet gamma aan van diensten en producten, vanaf de specificatie en het concept van de schakelingen tot de levering van prototypes en reeksen. Het bedrijf telt 8 medewerkers. De omzet in 1994 bedroeg 56,5 miljoen BEF.

Milieudoorlichting 'op maat van uw bedrijf'

- doorlichting van de milieukosten, vergunningstoestand, milieu-impact en het milieubeleid van de onderneming
- knelpuntenanalyse
- prioriteitenplan

Milieuzorgsysteem

- begeleiding bij de implementatie van milieuzorgsystemen (volgens de BS 7750 of EMAS)
- begeleiding bij de integratie van milieuzorg en kwaliteitszorg

- ### *MER*
- infrastructuur-MER
 - industriële MER

- ### *Marktonderzoek*
- (afvalstoffen, milieutechnologie)

Verdere inlichtingen: ir. J. Lammerant

tel.: 050/35.84.42
fax: 050/36.31.86

Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge

Algemene Informatievergadering GOM-West-Vlaanderen

De Algemene Informatievergadering van de GOM-West-Vlaanderen had plaats op 12 juni jongstleden in het Provinciaal Hof te Brugge. Gastspreker was de heer K. Vinck, Gedelegeerd Bestuurder van Union Minière. Zijn toespraak werd integraal overgenomen in dit nummer van 'West-Vlaanderen Werkt'.

Dr. N. Vanhove, Directeur-Generaal van de GOM-West-Vlaanderen ging in zijn uiteenzetting in, enerzijds op de recente evolutie van een aantal socio-ekonomische indicatoren in West-Vlaanderen, anderzijds op de eigenlijke werking van de GOM in het voorbije jaar. Het uitvoerig verslag van deze uiteenzetting vindt U terug in het tweede nummer 1995 van 'West-Vlaanderen Werkt'.

In het eerste deel van zijn toespraak over de evolutie van de socio-ekonomische indicatoren in West-Vlaanderen beklemtoonde N. Vanhove het belang van de industriële sektor in onze provincie. Hij wees op de algemene misvatting dat de toekomst is weggelegd voor de dienstensektor. 'Weinig dienstensektoren leveren aan de provincie echte oorspronkelijke waarde. Voorbeelden van echte structurele diensten zijn daarentegen onze havens, de transportsektor, het internationaal bank- en verzekeringswezen, de distributiecentra en de onderzoeksinstellingen'.

Het tweede deel van de uiteenzetting van N. Vanhove handelde over de eigenlijke werking van de GOM, beperkt tot acht punten.

1. De *ontvangststructuur voor de ondernemingen*. Met betrekking tot de ontvangststructuur voor de bedrijven, waren de belangrijke GOM-activiteiten: de herziening van de gewestplannen inzake bedrijventerreinen; de doorgangsgebouwen; de bedrijvencentra.

2. De *verbetering van de industriële structuur*. De GOM blijft actief in het aantrekken van buitenlandse ondernemingen waarbij de prospectie vooral is gericht naar high-tech-sektoren. Ook de aantrekkelijkheid van West-Vlaanderen voor distributiecentra wordt benadrukt. De industriële structuur zal ook verbeterd worden door de realisa-

tie van een researchpark te Kortrijk.

3. Het *bevorderen van het clusterbeleid*. Er ligt een voorstel van een cluster kunststofverwerkende industrie bij de Vlaamse regering. Essentieel hierbij is de oprichting van een 'Centrum voor kunststofverwerking' op het researchpark te Kortrijk. Ook moet een aangepaste opleiding 'hoger onderwijs kunststofverwerking' tot stand komen. Een cluster agro-voedingsindustrie is eveneens in onderzoek.

4. *Technologietransfer*. Technologieresearch, toepassing van researchresultaten, procesverbeteringen en produktontwikkeling spelen een vitale rol in de regionale groei. De GOM-West-Vlaanderen stimuleert sinds jaren via verscheidene initiatieven de technologietransfer naar KMO's.

5. *Ondersteuning van de KMO's*. KMO's staan centraal in de endogene streekontwikkeling van West-Vlaanderen. Via exportpromotie, toeleveringsakties en adviesverlening ondersteunt de GOM-West-Vlaanderen de KMO's.

6. *Regionale ontwikkeling en milieu*. In de bedrijfsvoering van de ondernemingen winnen de milieu-aspekten meer en meer aan betekenis. De GOM-West-Vlaanderen is werkzaam op het vlak van milieu, niet als controleur doch als begeleider van de ondernemingen via diverse initiatieven.

7. *West-Vlaanderen en Europa*. Ook voor de regio West-Vlaanderen heeft Europa een betekenis. De GOM-West-Vlaanderen heeft grote inspanningen gedaan om de erkenning van de Westhoek als 5b gebied te bekomen. Het kaderprogramma is door de Europese Commissie goedgekeurd. Ondertussen werkt de GOM aan het communautaire EG-programma Interreg.

8. *Bevorderen van de infrastructuur*. Een belangrijke taak van de GOM-West-Vlaanderen is het behartigen van de infrastructuur in onze provincie. Deze infrastructuurvoorziening, samen met de reeds vermelde bedrijventerreinen, komen aan bod in de voorbereiding van het Structuurplan West-Vlaanderen waaraan de GOM zijn medewerking verleent.

De slottoespraak van de Algemene Informatievergadering werd gehouden door de heer W. Vens, Bestendig Afgevaardigde en Voorzitter van de GOM-

West-Vlaanderen. Hij benadrukte het tienpunten-programma dat door de Raad van Bestuur van de GOM-West-Vlaanderen werd goedgekeurd en overgemaakt aan de partijleiders en de onderhandelaars voor de vorming van de Vlaamse regering. Het tienpunten-programma werd afzonderlijk als Spektrum in dit nummer opgenomen.

De heer W. Vens wees tenslotte op de nauwe band tussen de Provinciale overheid en de GOM. De laatste maanden werden akties ondernomen om deze band nog te verstevigen. 'Dit kan enkel leiden tot een versterking van de provinciale reflex die een efficiënte werking binnen onze provincie ten goede komt', aldus de voorzitter.

Delokatie

'Het delokatiefenomeen vanuit West-Vlaanderen naar Noord-Frankrijk en Henegouwen en mogelijke oplossingen' was het onderwerp van de perskonferentie die door de GOM-West-Vlaanderen werd georganiseerd in samenwerking met de intercommunales Leiedal en WIER op 27 maart jongstleden. Een recente enquête van de GOM-West-Vlaanderen bevestigt het delokatiefenomeen.

Het betreft een niet-exhaustieve enquête in Noord-Frankrijk en in een gedeelte van Henegouwen (inzonder Moeskroen en Komen).

Hierbij werd een onderscheid gemaakt tussen: overname; nieuwe afdeling; nieuw bedrijf; delokatie.

Hieruit blijkt dat ten aanzien van Noord-Frankrijk het delokatieverschijnsel geen grote vormen aanneemt. Op de 41 onderzochte ondernemingen is er slechts één enkele delokatie.

De situatie vertoont een totaal ander beeld ten aanzien Henegouwen. Op de 37 onderzochte ondernemingen werden 18 delokaties van West-Vlaanderen naar Henegouwen geregistreerd. Dit is erg veel. Verontrustend is dat het verschijnsel zich vooral situeert in de periode 1993-94 en in 1995 doorgaat.

Voor het delokatiefenomeen zijn er vier redenen aan te duiden. Het valt op dat de overheidssteun, hoewel belangrijk, niet de enige reden is. De argumentatie van het bedrijfsleven baseert zich op:

Tabel 1
Vergelijking behoefte/aanbod bedrijventerreinen 1994-2003 (30 juni 1994) (a)

	Berekende behoefte (infrastructuur inbegrepen) excl. bouwrijpe grond	Voorraad bouwrijpe grond	Bestemde bouwrijpe grond (c)	Bijkomend aanbod ten opzichte van toestand 30 juni 1994
Brugge (b)	189	34	139	-
Diksmuide	50	1	20	-
Ieper	132	23	68	9
Kortrijk	332	39	57	88
Oostende (b)	82	56	134	-
Roeselare	178	9	(d) 178	34
Tielt	178	9	23	
Veurne	74	11	-	-
Totaal	1.215	182	619	131

(a) Dit is de toestand vóór de gewestplanwijzigingen van Kortrijk, Roeselare-Tielt en Ieper-Poperinge.

(b) Exclusief havenzones.

(c) Bepaalde terreinen zijn moeilijk hard te maken.

(d) Inclusief APA Roeselare.

- een tekort aan bedrijventerreinen;
- overheidssteun;
- meer soepele houding administratie (aanpassingsproblematiek bedrijven, overgangsregelingen);
- snelle afhandeling dossiers.

De GOM-West-Vlaanderen heeft de behoefte en het aanbod van bedrij-

venterreinen voor de periode 1994-2003 onderzocht.

In het recente verleden worden reeds meerdere studies terzake ondernomen. Dit gebeurde vooral in het licht van de herziening van de gewestplannen. Een syntese van deze studies en een updating werd gepubliceerd in de studie

Tabel 2

Samenvatting van de stand van uitvoering van de procedure inzake de herziening van de gewestplannen

Gewestplan	Voorstel GOM-West-Vlaanderen			Definitief vastgelegd door de Vlaamse regering		
	Datum	Oppervlakte (ha) (a)		Datum	Oppervlakte (ha) (a)	
		Effektief	Reserve		Effektief	Reserve
Brugge-Oostkust	10.12.92	91	0	-	-	-
Veurne-Westkust	10.12.92	42	3	-	-	-
Diksmuide-Torhout	27.10.93	55	0	-	-	-
Oostende-Middenkust	10.12.92	24	0	-	-	-
Ieper-Poperinge	13.12.91	33	14	20.01.95	31	0
Roeselare-Tielt						
1e schijf	13.12.91	111 (c)	44	23.11.94	73	0
2e schijf	13.12.91	38	0	19.04.95	36	0
Kortrijk	05.07.91	250	87	14.12.94	167	0
+ deel Menen (b)	13.12.91	15	0	11.01.95	3,2	0

(a) In principe zijn de oppervlakten inzake de uitbreiding ter plaatse van solitaire vestigingen hier niet inbegrepen. Evenmin werd hier rekening gehouden met de eventuele gronden die terug een agrarische bestemming kunnen krijgen.

(b) Oorspronkelijk voorgesteld via 'Ieper-Poperinge'.

(c) Exclusief APA-gebieden Roeselare.

van de heer H. Desmyttere 'Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen. Aanbod en Vraag', WES, Facetten van West-Vlaanderen, n° 40, 1994.

De berekende behoefte (zie tabel 1) voor de komende tien jaar bedraagt 1.397 ha. Hiervan waren er op 30 juni 1994 182 ha beschikbaar en bouwrijp, 619 ha bestemd en niet-bouwrijp. Sinds deze datum kwamen er door de gewestplanwijzigingen nog 131 ha nieuwe bestemmingen (niet-uitgerust) bij.

Dit houdt in dat er circa 500 bijkomende terreinen moeten worden vastgelegd in de komende tien jaar.

Hierbij moet men echter rekening houden met de ongelijke vraag/aanbod-verhouding per arrondissement en de vraag naar speciale terreinen. Hierdoor stijgt de reële behoefte.

Deficitaire arrondissementen, ook na de herziening van de Gewestplannen Kortrijk, Ieper-Poperinge en Roeselare-Tielt zijn: Kortrijk, circa 200 ha; Tielt, circa 150 ha; Veurne, circa 75 ha; Ieper, circa 55 ha; Brugge, circa 50 ha; Diksmuide, circa 30 ha.

Sinds meerdere jaren tracht de GOM-West-Vlaanderen het aanbod aan bedrijventerreinen te verruimen via gewestplanwijzigingen.

In de periode 1991-93 kwamen alle Westvlaamse gewestplannen aan bod. De aandacht van de GOM-West-Vlaanderen gaat in de eerste plaats naar regionale bedrijventerreinen (zie tabel 2).

Uit de herziening van de gewestplannen zijn twee belangrijke vaststellingen af te leiden:

- 1) de procedure tot gewestplanwijzigingen duurt onvoorstelbaar lang;
- 2) de goedgekeurde oppervlakten zijn veel minder groot dan de GOM-voorstellen. De praktijk geeft echter de GOM-West-Vlaanderen gelijk.

De oplossingen die door de GOM-West-Vlaanderen en de intercommunales WIER en Leiedal worden voorgesteld ter voorkoming van delokatie zijn:

a. Ruimer aanbod aan bedrijventerreinen

De totale oppervlakte van West-Vlaanderen bedraagt 300.000 ha waarvan 5.000 ha bestaande industriegrond of 1,6%.

De actuele vraag betreft 600 ha bijkomende industriegrond of 0,2%.

b. Het herleiden van de discrepantie in overheidssteun

c. Een soepeler en kortere vestigingsprocedure

d. Grotere rechtszekerheid

*Het Researchpark Kortrijk
goedgekeurd door de Vlaamse regering*

De Vlaamse regering heeft op 6 april 1995 de erkenningsaanvraag goedgekeurd voor de oprichting van een Researchpark te Kortrijk. Deze goedkeuring is een bekroning van de vele inspanningen die werden geleverd om dit initiatief te realiseren bij de Westvlaamse Universitaire Instelling: de KULAK. Het Researchpark vormt ook een belangrijke aanbreng bij het realiseren van de ontwikkelingsstrategie die voor de provincie werd uitgestippeld.

Bij de analyse van de bedrijfssectoren in West-Vlaanderen in de studie 'West-Vlaanderen 2000: een strategie voor economische ontwikkeling', kwam duidelijk naar voor dat de provincie zwak scoort in toekomstgerichte sectoren. Met toekomstgerichte sectoren worden bedrijfsontwikkelingen bedoeld die zowel inzake toegevoegde waarde als marktpotentie interessante vooruitzichten bieden. Bij dergelijke ontwikkelingen speelt technologievernieuwing een belangrijke rol. Een begeleidingskader dat technologie-ontwikkeling beter mogelijk maakt en het innovatieprofiel van de regio versterkt, is bijgevolg een noodzaak. Innovatie- en groei-activiteiten worden immers bij hun vestigingskeuze in belangrijke mate beïnvloed door de inspanningen van een streek bij de uitbouw van een innovatief bedrijfsmilieu.

Het Researchpark zal worden ingeplant naast de KULAK-campus op terreinen die daarvoor in het Gewestplan werden gereserveerd.

Het Researchpark zal bestemd zijn voor de vestiging van innoverende bedrijven, laboratoria, onderzoekscentra, testcentra, pilootprojecten en de ermee samenhangende kantoren en diensten. Een belangrijke component van de activiteit moet op fundamenteel en/of toegepast onderzoek zijn afgestemd. Productie-activiteiten zijn toegelaten wanneer zij samengaan met navorsing zoals bijvoorbeeld de studie en ontwikkeling van prototype tot industriële productie en commercialisatie. Producties die naast opzoekingswerk een aanhoudend wetenschappelijk toezicht vragen komen eveneens in aanmerking, alsook die activiteiten die hoogtechnologisch en (van academisch niveau) gekwalificeerd personeel vergen.

Een innoverend bedrijf kan zowel een jong bedrijf als een afdeling van een grote onderneming zijn. Ook spin-offs van laboratoria en onderzoeksinstituten komen in aanmerking.

De meerwaarde voor de bedrijven, die op de zone worden toegelaten, zal worden gevormd door het synergie-effect dat uitgaat van de concentratie van onderzoeksgerichte activiteiten. Ook de samenwerking met de KU-Leuven, de KULAK, de KIH en de PIH, evenals de bijzondere steun die de Vlaamse regering voorziet, zullen een belangrijke positieve balans aanbrengen.

Volgende personen maken deel uit van het beheerscomité dat de aanvragen voor vestiging op de zone zal behandelen:

Stemgerechtigde leden

Namens de GOM-West-Vlaanderen:

- Prof. Dr. N. Vanhove

- de heer iur. J. Callens

Namens de Interkommunale Leiedal:

- de heer A. Sansen

- de heer F. Cornelus

Namens de KULAK:

- Prof. Dr. J. Vander Eecken

- Prof. Dr. O. Leroy

Raadgevende leden

Namens de Vlaamse minister voor Economie:

- de heer B. Maenhout

Namens de Katholieke Industriële Hogeschool:

- de heer A. Vanryckegem

Namens de Provinciale Industriële Hogeschool:

- de heer G. Verplancke

Namens de Stad Kortrijk:

- de heer E. de Bethune

Het beheerscomité wordt voorgezeten door Prof. Dr. N. Vanhove (GOM-West-Vlaanderen). De heer A. Sansen (Leiedal) is ondervoorzitter en de heer J. Callens (GOM-West-Vlaanderen) sekretaris. De evaluatiecommissie die de dossiers van kandidaat-investeerders voor het beheerscomité zal voorbereiden wordt voorgezeten door Prof. J. Vander Eecken (KULAK).

Bij het aanvaarden van kandidaten voor vestiging op het Researchpark kijkt het beheerscomité vooral naar volgende initiatieven uit: onderzoekscentra die een stuwende functie vervullen voor het Westvlaamse bedrijfsleven, onderzoeksafdelingen van bedrijven uit West-Vlaanderen en nieuwe ontwikkelingen die het technolo-

gisch profiel van de streek versterken.

De uitrusting van het Researchpark zal worden verzorgd door de Interkommunale Leiedal.

Konkrete dossiers kunnen worden gericht aan de sekretaris van het beheerscomité, p/a GOM-West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge, tel. 050/35.81.31, fax 050/36.31.86.

De initiatiefnemers hopen dat het Researchpark zal uitgroeien tot een motor voor hoogwaardige bedrijfsontwikkeling in West-Vlaanderen.

Sterke groei voor Bekaert

Tijdens de Algemene Vergadering van de Aandeelhouders op 24 mei 1995 werden de resultaten van de Bekaertgroep door de Voorzitter van de Raad van Bestuur toegelicht. De Bekaertgroep heeft voor het jaar 1994 een winst geboekt van 6.586 miljoen BEF in vergelijking met 2.232 miljoen BEF in 1993. De winst van 1994 bevat een meerwaarde van 3,7 miljard BEF op de verkoop van 12,1 miljoen BMA-aandelen (Bridgestone Metalpha Corporation - voorheen BSB). Zonder deze meerwaarde bedraagt de winst van het voorbije boekjaar 2.886 miljoen BEF, wat een stijging betekent van 30% ten opzichte van 1993. De stijging van de winst werd volledig gerealiseerd door de gekonsolideerde vennootschappen van de Groep.

De gekonsolideerde omzet van 1994 bedroeg 59,3 miljard BEF, een stijging van 9,2% ten opzichte van 1993. Het verkocht volume steeg met 12,6%. Deze evolutie weerspiegelt de prijsdruk op de markt, niettegenstaande de gestegen grondstofprijzen. De gekonsolideerde omzet van Draad- en Draadprodukten steeg met 12,2%, die van Staalkoerd met 13,7%.

De gezamenlijke omzet voor de gekonsolideerde vennootschappen en de deelnemingen bedroeg 86,7 miljard BEF, wat een stijging betekent van 8,6% ten opzichte van 1993. Het gezamenlijk verkocht volume steeg in dezelfde periode met 11,4%.

De omzet van de Bekaert groep steeg het sterkst in Europa met 11,8%, in Noord-Amerika met 8,3%, in Latijns-Amerika met 0,9% en in de rest van de wereld met 8,2%. De verbeterde resultaten zijn voor een belangrijk deel te danken aan de voortzetting van de 'doorbraakprogramma's' voor staal-

draad en -koord. Deze programma's worden meer en meer geïntegreerd in een totaal kwaliteitsbeleid waarbij de binding met de klant via specificatie, kwaliteit, dienstverlening en lagere kosten wordt versterkt.

Een uitstekend voorbeeld van verbeterde dienstverlening naar de klanten toe is het Centraal Distributiecentrum dat de afdeling Speciale Staaldraden sinds 1992 in Zwevegem heeft opgestart en dat in 1994 tot volle ontplooiing is gekomen. Recent werd ook een distributiecentrum voor Handelsprodukten (opslag van rollen gaas, afsluitingen) opgestart te Zwevegem. Vanuit dit centrum kan Bekaert binnen de 48 uren in heel Europa de handelsprodukten leveren.

Belangrijke gebeurtenissen in 1994 waren de overname van Prolansa sa, een draadbedrijf en kabelslager te Peru en het Duitse bedrijf Rösler dat handelsprodukten vervaardigt. Nieuwe initiatieven in het Verre Oosten en in Oost-Europa zijn in voorbereiding.

De staalkoördgroep breidde zijn leiderschap verder uit met het op gang brengen van het nieuw bedrijf in de Volksrepubliek China waarvan de bouw omstreeks de jaarwisseling werd afgewerkt. Het eerste lot lokaal vervaardigde produkten werd tijdens het eerste kwartaal van dit jaar verzonden. Dit bedrijf gelegen in Jian Yin City, ten westen van Shanghai aan de Yangtze-rivier is een stapsteen in de opbouw van een belangrijke industriële Bekaert-positie in China en het Verre Oosten.

Ook de nieuwe activiteiten van Bekaert kenden in 1994 een sterke groei. Vooral de activiteit Roestvaste vezels realiseerde een sterke omzetstijging van 25% ten opzichte van 1993. Opvallend is dat de omzet steeg zowel in Noord-Amerika, Europa als in Japan en dat een belangrijk gedeelte van deze stijging voortspuit uit nieuwe toepassingen die vijf jaar geleden nog niet echt commercieel bestonden.

De tewerkstelling van de Bekaert groep, inclusief de deelnemingen, bedroeg eind 1994 wereldwijd 16.762 medewerkers. Dit is een stijging met 224 personen ten opzichte van 1993. Deze stijging is volledig te verklaren door de aanwervingen voor het opstarten van de staalkoördfabriek in de Chinese Volksrepubliek, en door de acquisities in Latijns-Amerika. In Europa is er een personeelsbestand van 9.355 medewerkers.

Elektriciteitscentrale Herdersbrug

Aan de Pathoekeweg te Brugge werd gestart met de bouw van de elektriciteitscentrale Herdersbrug. Tijdens een persconferentie op 23 mei jongstleden werden de werken door het bestuur van Electrabel uitvoerig toegelicht.

De inplanting van de elektriciteitscentrale zal zorgen voor een beter evenwicht tussen vraag en aanbod van elektriciteit in onze provincie. West-Vlaanderen verbruikt één tiende van de elektriciteit in België, maar produceert er zelf nauwelijks. Bovendien neemt het verbruik er sterker toe dan in de rest van het land. Tot nog toe moet de elektrische energie vanuit Oost-Vlaanderen worden aangevoerd. Hierdoor is het noorden van de kustprovincie thans een zwakke plek inzake elektriciteitsbevoorrading. De keuze van de vestigingsplaats viel op Herdersbrug, ten noorden van Brugge, in een 'zone voor milieubelastende industrieën', tussen het Boudewijnkanaal en de Pathoekeweg. De mogelijkheid om aardgas aan te voeren en om de centrale op het bestaande hoogspanningsnet aan te sluiten, alsook de gunstige infrastructuur, maakten de inplanting mogelijk. De aansluiting op het hoogspanningsnet zal via ondergrondse kabels gebeuren.

Er werd geopteerd voor een STEG of 'stoom- en gasturbine' met een vermogen van 460 MW.

Een STEG bestaat in hoofdzaak uit een gasturbine, een recuperatiestoomketel, een stoomturbine en een alternator. De gasturbine drijft rechtstreeks een alternator aan, om elektriciteit te produceren. De hete uitlaatgassen van

de gasturbine worden herbenut om, via een recuperatiestoomketel een stoomturbine met alternator aan te drijven. Hierdoor wordt nog eens extra elektriciteit opgewekt.

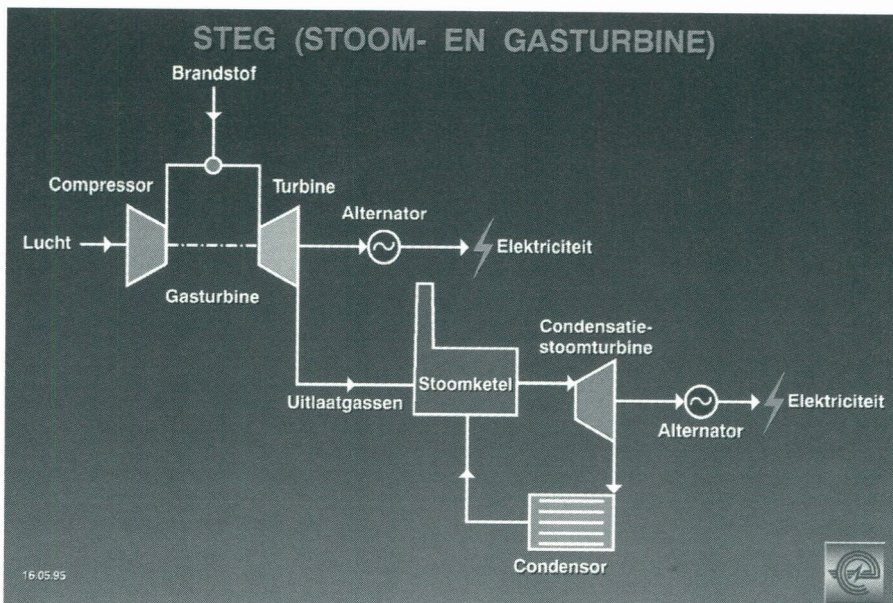
STEG-eenheden koppelen een maximaal rendement aan een doorgevoerde milieuzorg. Het brandstofverbruik ligt merkbaar lager dan bij een konventionele centrale. Bovendien veroorzaakt aardgas geen stof en weinig zure emissies en koolzuurgas (in tegenstelling met de kolencentrales). Voor de centrale Herdersbrug werd extra geïnvesteerd in geluidsbeperkende maatregelen.

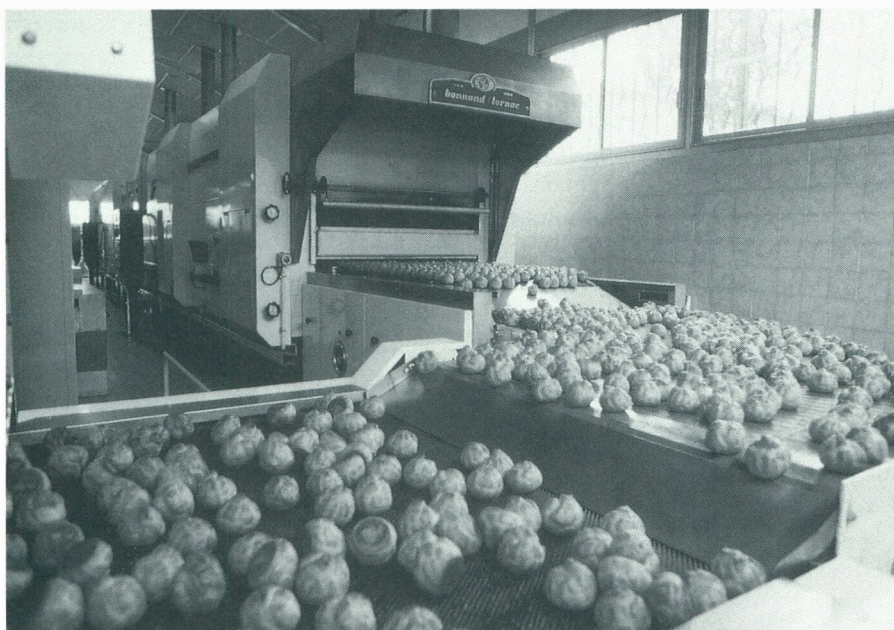
Een fraaie omgeving, verantwoorde bouwmaterialen en groenschermen (140 populieren werden reeds aangeplant) zullen de centrale in het landschap inpassen en zoveel mogelijk aan het zicht onttrekken. Het hoogste punt (van de beide schoorstenen) meet 55 m. De luchtkondensator reikt 31,6 m hoog en stoot geen damppluim uit.

De investeringen in de centrale Herdersbrug bedragen 12 miljard BEF. Tijdens de bouwwerken zullen een 800-tal personen worden tewerkgesteld. Na de start zullen 40 gekwalificeerde werknemers de centrale besturen. De indirecte tewerkstelling wordt op 40 man geraamd. Als de planning wordt aangehouden, zal de Electrabelcentrale eind '97 operationeel zijn.

Pidy neemt Frans bedrijf over

Het Ieperse bladerdeegbedrijf Pidy nam in maart 1995 het Franse bedrijf Biscuiterie Michel Lassau (BML) te Mougins (nabij Cannes) over. De groep Pidy be-

staat nu uit vier eenheden : Pidy Ieper, Pidy Dayton (verkooppunt voor de Amerikaanse markt), Pidy Halluin (Frankrijk) en BML.

Bij BML wordt soezendeeg, zand- en biscuitdeeg geproduceerd. Er zijn 15 mensen tewerkgesteld. De overname van BML geeft Pidy de kans het assortiment van deegprodukten te verruimen. Via de overname verkrijgt Pidy ook toegang tot bepaalde sectoren van de Franse markt waar zij tot nu toe nog niet vertegenwoordigd waren (zoals de brood- en banketafdeling van de super- en hypermarkten). Wegens de gunstige ligging van BML in het zuiden van Frankrijk wordt ook de toelevering naar Italië gemakkelijker. Pidy wil de produktie in BML opdrijven en in 1996 in de omgeving van Mougins een nieuw fabrieksgebouw optrekken. Voor 1996 voorziet de groep Pidy een stijging van de omzet van 953 miljoen BEF naar 1.094 miljoen BEF. Van de totale produktie is 60% bestemd voor de export. De belangrijkste afzetgebieden zijn : Frankrijk, USA, Engeland, Duitsland en Italië. In alle vestigingen samen stelt Pidy 170 mensen tewerk.

Beleidsnota GOM-West-Vlaanderen Tien-puntenprogramma in het kader van de regeringsonderhandelingen

In het kader van de voorbereiding van het regeringsprogramma van de toekomstige Vlaamse regering dringt de GOM-West-Vlaanderen aan om een oplossing te brengen voor een aantal ernstige problemen en om een aan-

tal projecten te realiseren. Deze zijn in een tien-puntenprogramma van de GOM-West-Vlaanderen opgenomen.

1. Het delokatieprobleem ten aanzien van Henegouwen en Noord-Frankrijk

Om de delokatie tot een minimum te herleiden is het noodzakelijk dat er wordt gewerkt rond vier punten:

(a) Ruimere beschikbaarheid van bedrijventerreinen in West-Vlaanderen. Na de herziening van de gewestplannen is er behoefte aan 600 ha bijkomende terreinen. De GOM-West-Vlaanderen zal een nieuwe herziening voorstellen voor de gewestplannen Kortrijk, Roeselare-Tielt en Ieper-Poperinge met ook bijzondere aandacht voor watergebonden terreinen.

(b) Het reduceren van de discrepantie in overheidssteun tussen het zuiden van West-Vlaanderen, enerzijds, en Henegouwen en Noord-Frankrijk, anderzijds.

Het initiatief van de Vlaamse regering voor steun aan expansiedossiers in de 'Gordelzone' is een belangrijke stap in de goede richting.

(c) Een meer soepele en kortere vestigingsprocedure.

Hier vragen drie toepassingsvelden de aandacht:

- gewestplanwijziging;
- uitbreiding van zonevreemde bedrijven;
- milieuvergunningen.

(d) Grotere rechtszekerheid.

Het is hoog tijd dat sancties worden voorzien tegen het 'tergend en roekeloos dagvaarden' door partikulieren en groeperingen.

Het probleem van de rechtszekerheid ten aanzien van de ondernemingen stelt zich echter meer algemeen.

2. Het opnieuw invoeren van de rekonversie maatschappij als regionaal ontwikkelingsinstrument

De rekonversie maatschappij was een zeer krachtig instrument voor de ontwikkeling van de Westhoek. De GOM-West-Vlaanderen pleit voor het opnieuw invoeren van dit instrument in het Westhoek 5b-gebied en de gemeenten in de Gordelzone. De toepassing kan beperkt worden tot industriële bedrijven en stuwende activiteiten in de tertiaire sektor.

3. Fiscale stimuli tot het aantrekken van vernieuwende activiteiten uit het buitenland en het stimuleren van binnenlandse investeringen

Er kunnen twee overwegingen als uitgangspunt worden genomen:

(a) een industriële structuur die te weinig gericht is op groeisectoren;

(b) het is merkwaardig dat België veel minder buitenlandse projecten aantrekt dan Nederland. Nederland weet ongeveer tienmaal meer Japanse bedrijven aan te trekken dan België.

Ter zake stelt de GOM-West-Vlaanderen het volgende voor:

- een gunstiger fiscaal regime ten opzichte van risicodragend kapitaal;
- een gunstiger fiscaal regime ten opzichte van distributiemaatschappijen;
- de mogelijkheid tot het oprichten van administratiekantoren.

Hierbij aansluitend is een meer efficiënte en meer dynamische aanpak voor het aantrekken van buitenlandse projecten noodzakelijk.

4. Ondersteuning van een cluster kunststofverwerking en een cluster agro-voedingsindustrie

Deze twee takken behoren tot de groeisector in West-Vlaanderen. Teneinde de internationale concurrentiepositie te handhaven pleit de GOM-West-Vlaanderen ter ondersteuning van beide sectoren voor een Technologisch Wetenschappelijk Centrum en de nodige aanpassingen op het vlak van het hoger onderwijs. Hierdoor kunnen twee technologiepolen in West-Vlaanderen worden gerealiseerd.

5. Oprichting van een headquarterzone te Brugge

Brugge beschikt over een aantal factoren om de realisatie van een headquarterzone met succes tot stand te brengen. Deze factoren zijn:

- de nabijheid van de Europese Commissie;
- de internationale kunst-historische reputatie van Brugge en het goede leefklimaat;
- de groei van de haven van Zeebrugge;
- de ligging in de groeidriehoek Rijsel-Zeebrugge-Calais.

6. Vernieuwing en bescherming van de Vlaamse Kust

De Vlaamse Kust heeft tijdens de jongste drie jaar een slechte beurt gemaakt. Nochtans kent de toeristische markt zowel in het binnenland als in onze buurlanden een groei.

De hoofdredenen van de achteruitgang houden in de eerste plaats verband met het uitblijven van vernieuwing. De vernieuwing moet worden gezocht in:

- elkweervoorzieningen;
 - de uitbouw van een stelsel van randparkeren;
 - het verkeers- en parkeerarm maken van de badplaatsen en de aankleding van de straten tot wandelstraten.
- De bescherming veronderstelt:
- een strikte ruimtelijke ordening (zie structuurplan West-Vlaanderen);
 - meer zorg voor de zeewering.

7. Het invoeren van vakantiespreiding tijdens het hoogseizoen

De concentratie van de vakanties in de tijd blijft een ernstig probleem zowel in ons land als in Europa. Om deze reden heeft de Europese Commissie in 1994 te Düsseldorf een kongres georganiseerd en resoluties goedgekeurd voor een betere vakantiespreiding. Deze resoluties suggereren dat elk land initiatieven neemt voor de eigen ingezetenen.

De vakantiespreiding is noodzakelijk omwille van vijf redenen:

- a. de belangen van de konsument;
- b. door de concentratie kan een gedeelte van de bevolking geen vakantie nemen;
- c. de vakantieconcentratie verhoogt de publieke uitgaven;
- d. de oneconomische aanwending van het toeristisch patrimonium van de publieke en de private sektor;
- e. de vakantieconcentratie verhoogt de milieubelasting.

Om deze redenen is in de eerste plaats een betere spreiding van de zomervakanties wenselijk. Dit kan gebeuren door de opdeling van ons land in twee zones op basis van de taal. Uiteraard behelst dit een koppeling van school- en bedrijfsvakanties.

8. Toepassing van het subsidiariteitsbeginsel inzake Structuurplanning

Het Structuurplan Vlaanderen is richtinggevend voor de structuurplan-

ning. Het Structuurplan Vlaanderen moet echter voldoende ruimte en flexibiliteit inhouden voor een verfijning op het provinciale vlak via de provinciale structuurplannen. Daarenboven kan het Structuurplan Vlaanderen niet in alle gevallen normen vastleggen die strikt voor elke provincie van toepassing zijn. Het vestigingspatroon en de activiteit zijn verschillend van provincie tot provincie en de behoeften inzake bedrijventerreinen en de woonbehoeften moeten op provinciaal en subregionaal vlak worden aangepakt.

9. Betere watervoorziening voor West-Vlaanderen

West-Vlaanderen kent een groot deficit inzake de waterbalans. Daarenboven is de prijs van het water voor konsument en bedrijfsleven zeer hoog.

Ter zake suggereert de GOM-West-Vlaanderen:

(a) het maximaal inpassen van het project 'Verdronken Weiden' te Ieper in de globale watervoorziening van West-Vlaanderen;

(b) de realisatie van het bekken Blankaart II;

(c) in samenspraak met Wallonië moet werk worden gemaakt van de sanering van de Schelde zodat de produktie van het produktiecentrum 'Kanaal Kortrijk-Bossuit' tegen het einde van deze eeuw kan worden opgedreven van 15.000 m³/dag naar 50.000 m³/dag.

GENENCOR

INTERNATIONAL

Genencor International N.V.

Komvest 43, 8000 Brugge

Tel. 050/44.91.11 - Telefax 050/33.68.49

Genencor International N.V. is een produktie-onderneming toegespitst op de fermentatie, opwerking en formulering die zich in hoofdzaak richt naar biotechnologische produkten voor industriële toepassingen.

10. Verbetering van de economische infrastructuur voor de provincie West-Vlaanderen

De GOM-West-Vlaanderen pleit voor veel meer financiële middelen teneinde de economische infrastructuur instrumenten te verbeteren.

(a) Wegenwerken

- Uitbouw van de Vlaams-Europese hoofdtransportas Antwerpen-Zeebrugge-Jabbeke-Franse grens.

- Hierbij gaat de aandacht in West-Vlaanderen naar het traject tussen de A10 te Jabbeke en de N49 te Westkapelle.

- Hierbij aansluitend vragen we aandacht voor:

- . de voltooiing van de ring om Oostende: aanleg van de sekte tussen het rondpunt 'Kennedy' en De Bolle (renovatie haven Oostende);

- . de aansluiting van de haven van Zeebrugge;

- . de westelijke omleiding van de transportzone te Zeebrugge.

Dit alles vormt een onderdeel van de kamstructuur van het Structuurplan West-Vlaanderen (onderdeel Kustzone).

- Doortrekking A17 tot Dottenijs, tegelijk met de voltooiing van Komen-A19, met inbegrip van de omleiding van Menen en aansluiting bedrijventerreinen.

- Westelijke ring Kortrijk, gekoppeld aan aanpassing Leie aldaar.

- Harelbeke-Kuurne.

- Omleiding Roeselare.

- Aanbrengen van bijkomende rijstroken op de E17 zodat de sekte tussen Oost-Vlaanderen en de verkeerswisseelaar A14/A17 te Marke helemaal op 2x3-rijstroken komt.

(b) Spoorwegen

- Verlenging van de IC-bediening Oostende-Brugge-Roeselare-Kortrijk tot Rijsel en goede aansluiting op de TGV aldaar.

- Uitbreiding van de spoorkapaciteit tussen Zeebrugge en Gent.

(c) Waterwegen

- Afwerking van de Leie voor schepen van 1.350 ton (onder meer het opheffen van de stop van Kortrijk).

- Ontsluiting van Zeebrugge inzake waterweg via een aangepast tracé van het Noorderkanaal, bevaarbaar voor duwbakken met een capaciteit van vier duwbakken per konvooi (is tevens een belangrijk project voor de waterbeheersing).

(d) Waterbeheersing

Rekening houdend met de wateroverlast en overstromingen in 1993 en 1994, wordt aangedrongen op een spoedige uitvoering van de nodige beschermende infrastructuurwerken.

(e) Zeehavens

- Toegankelijk maken van de haven van Zeebrugge voor schepen van 55 voet.

- Verdere afwerking van de voorhaven te Zeebrugge.

- Realizatie van de volledige renovatie van de haven van Oostende met toegankelijkheid van de achterhaven voor schepen van 10.000 ton.

(f) Luchthaven Oostende

Voltooiing van de rolweg ter ontsluiting van de luchthavengebonden industriezone.

(g) Telekommunikatie

Inschakeling van West-Vlaanderen op een internationaal competitief telecommunicatienetwerk.

10 jaar Bedrijvencentrum Regio Brugge

Het Bedrijvencentrum Regio Brugge bestaat 10 jaar. Deze verjaardag werd op 20 april 1995 gevierd met een academische zitting in het Provinciaal Hof te Brugge.

Het centrum werd opgestart op initiatief van de GOM - West-Vlaanderen op 14 juni 1984 met kapitaalsinbreng van Philips, Electrabel, de NIM en Watteeuw International. Het centrum was toen het tweede bedrijvencentrum in Vlaanderen. Het eerste werd in 1983 opgericht te Wevelgem.

In de volgende tien jaar werd door de GOM - West-Vlaanderen in samenwerking met het Vlaamse Gewest en de privé-sektor een netwerk opgebouwd van zeven bedrijventra te Brugge, Ieper, Oostende, Roeselare, Veurne, Waregem en Wevelgem.

Bedrijventra hebben als doelstelling creatieve mensen vlugger tot het starten van een onderneming te brengen en het risico van mislukking in de beginfase te herleiden. Konkreet nemen zij een aantal startbelemmeringen weg en stellen zij naast een aangepaste bedrijfsruimte en managementsbegeleiding, een administratieve en logistieke omkadering ter beschikking.

Tien jaar later dragen deze doelstellingen bij tot het succes van de bedrijventra.

Op 31 december 1994 waren 96 bedrijven gehuisvest in de bedrijventra,

waarvan 83 firma's van binnenlandse oorsprong. De globale tewerkstelling bij deze 96 bedrijven bedroeg 283 arbeidsplaatsen. In het totaal hebben reeds 258 bedrijven deze bedrijventra verlaten met een rechtstreekse jobcreatie van meer dan 100 mensen.

Het bedrijventra te Brugge huisvest momenteel 12 bedrijven. Van de 51 bedrijven die tijdens de voorbije 10 jaar in het centrum werden opgestart, zijn er 40 succesvol op de markt doorgestoten.

Chinese provincie stelt investeringsmogelijkheden voor aan GOM-West-Vlaanderen en Westvlaams bedrijfsleven

Een officiële delegatie van één van de rijkste Chinese gebieden, de provincie Jiangsu, bezocht onder leiding van de Vice-Gouverneur de GOM-West-Vlaanderen om de ontwikkelingsmogelijkheden voor Westvlaamse bedrijven op de Aziatische markt te promoten.

De provincie Jiangsu ligt in het oostelijk deel van China bij de Yangtze Rivier, de belangrijkste Chinese stroom, dicht bij de Chinese commerciële metropool Shanghai.

De provincie telt meer dan 68 miljoen mensen of ongeveer 5% van de Chinese bevolking en kent de grootste bevolkingsdichtheid in China: 668 personen/km².

De hoofdstad is Nanjing, de oude keizerlijke hoofdstad en andere belangrijke centra zijn Wuxi, Suzhou, Zhenjiang, Nantong en Lianyungang.

Sinds de opendeur politiek startte in 1979 kent de provincie een economische groei van meer dan 14% per jaar.

De industriële activiteit concentreert zich rond textiel, lichte machinebouw met nadruk op instrumenten en precisie-apparatuur, elektronika, petrochemie en bouwmaterialen. Het bedrijfspatroon vertoont een sterk KMO-karakter. Twee Westvlaamse bedrijven: de nv Bekaert uit Zwevegem en de nv Picanol uit Ieper werken aan de opbouw van samenwerkingsprojecten in deze provincie.

De goede ervaringen met de Belgische samenwerkingsprojecten hebben de Jiangsu-autoriteiten ertoe aangezet de GOM-West-Vlaanderen te contacteren om na te gaan welke verdere economische samenwerkingsmogelijkhe-

den er kunnen worden ontwikkeld. De interesse gaat in de eerste plaats naar samenwerkingsakkoorden met Westvlaamse bedrijven voor de ontwikkeling van activiteiten in de provincie Jiangu.

Vooraf voor de volgende sectoren bestaat interesse bij de Chinezen en kan men partners aanbieden.

a) De agro-sektoren:

- voedselverwerking (fruit, groenten en oliën);

- katoenverwerking;

- sieplantenverwerking;

- vee- en visverwerking.

b) Industriële verwerking:

- huishoudapparatuur;

- lichte elektronika;

- kunststofverwerking;

- machinekonstruktie (onder andere belangrijke textielstreek);

- fietsen- en bromfietsenproductie.

Daar de overheid in China ook in het economische leven nog steeds een hoofdrol vervult is een goede introductie op dit niveau belangrijk. De GOM-West-Vlaanderen staat graag ter beschikking om de relaties die zij opgebouwd heeft in de provincie Jiangu nuttig in te zetten voor het Westvlaams bedrijfsleven. Bij de afdeling Bedrijfsontwikkeling is de contactpersoon de heer Jan Callens, tel. 050/35.81.31, fax 050/36.31.86.

Westvlaamse Interkommunales in 1994

Op 19 mei jongstleden had in het Sport- en Cultuurcentrum De Valkaart te Oostkamp de jaarvergadering plaats van de Westvlaamse Interkommunale Verenigingen WIER, WIH en WITAB.

Voor de **Westvlaamse Interkommunale voor Huisvestingsbeleid (WIH)** was 1994 een uitstekend jaar. Vooral op het vlak van de verkoop werden uitzonderlijke resultaten geboekt: 433 uitgeruste percelen bouwgrond werden verkocht, verspreid over 31 projecten. Dit wijst op een grote behoefte aan sociale kavels.

Inzake de grondaankoop werden ruim 29 ha verworven, gespreid over 16 projecten. Hierbij valt de kleinschaligheid van de projecten op. Dit is een logisch gevolg van de schaarste aan beschikbare en geschikte gronden. Het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden wordt immers door de overheid sterk aan banden gelegd.

Speciale zorg werd besteed aan projecten voor bejaardenhuisvesting. Er werd gestart met de bouw van zes bejaardenwoningen te Langemark-Poelkapelle. Ook met diverse andere gemeenten werden concrete afspraken inzake samenwerking gemaakt. Diverse projecten inzake dorps- en stads-kernherwaardering werden eveneens gerealiseerd.

De uitvoering van het vijfjarenplan van de **Westvlaamse Interkommunale voor Economische Expansie en -Rekonversie (WIER)** werd afgeremd door aanslepende bestemmingsprocedures. De herziening van de gewestplannen door de Vlaamse regering hinkte echter achterop. Voorstellen tot herziening van de gewestplannen werden door de GOM-West-Vlaanderen bij de Vlaamse regering ingediend.

Van de 295 ha bijkomende bedrijventerreinen, vooropgesteld door de GOM - West-Vlaanderen binnen het werkgebied van de WIER, was bij afsluiting van het boekjaar 1994 slechts één project goedgekeurd: het regionaal bedrijventerrein Tielt Noord-uitbreiding (35 ha). Op aanvraag zijn daar nog drie projecten aan toegevoegd (Poperinge uitbreiding Sappenleer (19 ha), Wervik Laag Vlaanderen (15 ha) en Wingene De Hille (12 ha)). Koncreet kon in 1994 slechts 48 ha worden aangekocht (waarvan 19 ha in de uitbreiding van de zone Ieperkanaal te Ieper en 12 ha in de uitbreiding van het bedrijventerrein Sappenleer te Poperinge).

In 1994 werden door de WIER voor 388 miljoen BEF infrastructuurwerken uitgevoerd, verspreid over diverse bedrijventerreinen. De verkoop van bouwrijpe percelen schommelde, zoals in 1993, rond de 40 ha. Schaarste aan economisch interessante en goed gelokaliseerde bouwrijpe gronden blijft de hoofdoorzaak van deze stagnatie.

Bij de **Westvlaamse Interkommunale voor Technisch Advies en Bijstand voor Ruimtelijke Ordening** werden de hoofdactiviteiten gerealiseerd door de Dienst Ruimtelijke Planning en de Intergemeentelijke Milieudienst.

De dienst Ruimtelijke Planning verleende zijn medewerking aan het Structuurplan West-Vlaanderen, deel Kustzone. Tevens werd er gewerkt aan gemeentelijke structuurplannen, algemene plannen van aanleg (APA) en algemene verkeersstudies.

Op het niveau van de ruimtelijke ordening was de WITAB actief betrokken bij de opmaak van ruim 100 bijzondere plannen van aanleg, 12 verkavelingsplannen, 5 structuurstudies en 4 onteigeningsplannen.

Op het niveau van de uitvoering trad de WITAB in vele gemeenten op als begeleider van de gemeentelijke diensten. Meerdere voorstudies inzake stadsvernieuwingsoperaties werden opgemaakt.

Eind 1994 sloten 24 gemeenten een raamovereenkomst met de intergemeentelijke milieudienst van de WITAB. De dienstverlening betrof het verlenen van advies in het kader van het VLAREM, de uitvoering van studies, het opstellen van milieubeleidsnota's, milieu-inventarissen en GNOP's.

Van de OVAM en het Provinciebestuur van West-Vlaanderen kreeg de WITAB de opdracht tot het maken van een studie voor de 'Inventarisatie van Potentieel Verontreinigde Sites' (IPVS). Hieronder wordt verstaan stortterreinen, verlaten fabrieksterreinen, schrootopslagplaatsen en dergelijke. De overeenkomst gold voor 200 sites en liep over 15 maanden. De studie startte op 1 september 1993 en werd beëindigd op 30 november 1994. Met de opdrachtgevers werd inmiddels overeengekomen de studie te verlengen.

Sedert mei 1993 heeft de werking van de interkommunales ook een regionale dimensie gekregen.

Sterke groei voor Desimpel

Het jaar 1994 was voor de Kortemarkse baksteengroep Desimpel een uitstekend jaar. De verschillende productie-eenheden draaiden op maximale capaciteit en de vraag op de afzetmarkten in binnen- en buitenland was dermate hoog dat de voorraden afgewerkte producten minimaal waren op het einde van 1994. Daarnaast kwamen de diverse acquisities van de voorgaande jaren op kruissnelheid en werd de positie in Frankrijk versterkt door de overname van de steenfabrieken Roca en St. Palais.

Desimpel realiseerde in 1994 een gekonsolideerde omzet van 5,4 miljard BEF ten opzichte van 4,7 miljard BEF in 1993. Dit is een stijging van 15,7%. In deze jaarcijfers werden de acquisities van 1994 nog niet opgenomen.

Voor 1995 verwacht de groep eveneens gunstige resultaten. De belangrijkste aandachtspunten voor het groepsmanagement zijn de bouw van een nieuwe handvormfabriek te Péruwelz (die einde 1995 operationeel moet zijn) en het verder optimaliseren van de recentste akquisities.

Groei voor de Wevelgemse luchthaven

Op 16 mei jongstleden vond de jaarlijkse Algemene Vergadering van aandeelhouders van de Westvlaamse Intercommunale Vliegveld Wevelgem en Bissegem (WIVWB) plaats.

Voor de luchthaven van Wevelgem was 1994 een jaar van groei: globaal nam het luchtverkeer toe met 13,3% ten opzichte van 1993. Het zachte winterweer heeft deze gunstige resultaten beïnvloed. De buitenlandse bewegingen stegen met 27,8%, het segment zakenvluchten met 21%. In 1994 werden 5.128 zakenvluchten uitgevoerd ten opzichte van 4.228 zakenvluchten in 1993. Het aantal passagiers op deze zakenvluchten steeg van 13.008 naar 16.273 in 1994. Het inleggen van de luchtlijn Wevelgem-Londen droeg bij tot het succes van de zakenvluchten.

Niettegenstaande de globale groei in vliegbewegingen werd een negatief resultaat geboekt van -1,384 miljoen BEF. Als oorzaken worden de daling van de inkomsten uit brandstofverkoop, de hoge afschrijvingskosten (na de uitvoering van het financieel plan) en de hogere concessievergoedingen aangeduid. Bemoedigend is echter de positieve cash-flow (11,5 miljoen BEF) wat er op duidt dat de activiteiten op de luchthaven vitaal en rendabel zijn, aldus het bestuur van de luchthaven.

De Voorzitter van het WIVWB toonde zich verheugd met de 'Schengen-erkenning' van Kortrijk Wevelgem. Begin 1995 verkreeg de vlieghaven officieel het statuut van internationale luchthaven. De implementatie van de 'Schengen-erkenning' vergde een aangepaste infrastructuur en de toepassing van een aantal veiligheidsmaatregelen. Aan beide vereisten is sinds 26 maart voldaan.

In 1995 wil de WIVWB zich verder toeleggen op het maximaal beperken van de geluidsoverlast veroorzaakt door de toenemende luchthavenactiviteit. 'Een werkgroep geluidsbeperking' werd hiertoe opgericht.

Intentieverklaring van Gist-Brocades en Genencor International

De Koninklijke Gist-Brocades (Delft) en Genencor International (Rochester, USA) hebben een intentieverklaring ondertekend waarbij Gist-Brocades zijn activiteiten in de industriële enzymen aan Genencor verkoopt. Het betreft industriële enzymen voor gebruik in was- en schoonmaakmiddelen, bij de zetmeelverwerking en in de textiel-, papier en pulpindustrie.

Tot deze overeenkomst behoort ook de verkoop aan Genencor van de aandelen van de enzymenfabriek Gist-Brocades International te Brugge.

Genencor International is één van de toonaangevende biotechnologische bedrijven in de Verenigde Staten met een jaarlijkse omzet van bijna 140 miljoen dollar. Naast de enzymactiviteiten is het bedrijf een portfolio in de fine and specialty biochemicals aan het opbouwen.

Koninklijke Gist-Brocades is een groep van internationale bedrijven met vestigingen in de hele wereld. De belangrijkste producten zijn het resultaat van fermentatieprocessen. De

groep is één van de grootste producenten van gist- en bakkerij-ingrediënten, antibiotica en de daarvan afgeleide producten en enzymen. Daarnaast ontwikkelt de groep nieuwe ingrediënten voor de cosmetische-, babyvoeding- en kleurstoffenindustrie.

De overeenkomst tussen Gist-Brocades en Genencor International laten beide ondernemingen toe hun positie op de groeiende markt van industriële enzymen te consolideren.

Gist-Brocades zal voortaan zijn enzymactiviteiten meer kunnen richten op de voedingsmiddelensektor (bakkerij-, zuivel-, vruchtesappen-, bier- en wijn-ingrediënten) en diervoeders, alsook op het gebruik van de enzymtechnologie bij de productie van antibiotica en smaakstoffen. Genencor blijft zijn enzymbelangen concentreren op was- en schoonmaakmiddelen, zetmeelverwerking, textiel, diervoeders, papier en pulp. Genencor doet ook aan research op biochemisch gebied, zoals een project voor indigo kleurstof, dat zich nog in het ontwikkelingsstadium bevindt.

Beide ondernemingen wachten op de vereiste overheidsgoedkeuring om hun overeenkomst te bekrachtigen.

Voortaan integreert BBL Soft Telelink de telecommunicatiemodule, het raadplegen van databestanden, de overdracht van bestanden en de off-line intoetsing van uw betalingen.
Is de BBL ook daarom de voorkeurbank ?

AGENDA

Vakbeursprogramma van de Vlaamse GOM's

De Vlaamse GOM's voorzien de organisatie van een groepsstand voor KMO's op de volgende internationale vakbeurzen:

Naam en plaats	Data	Onderwerp
Anuga Keulen	30/09-5/10/95	voeding
Equip'Auto Parijs	13/10-19/10/95	auto-uitrusting
Interkama Düsseldorf	30/10-4/11/95	meet- en automatizatietechniek
Batimat Parijs	6/11-11/11/95	bouwmaterialen
Midest Parijs	20/11-24/11/95	toelevering
VAT Utrecht	30/01-02/02/96	toelevering
Roka Utrecht	25/02-28/02/96	voeding
Interregio Brussel	07/05/-11/05/96	toelevering
Interpack Düsseldorf	9/5-15/5/96	verpakking
Sial Parijs	20/10-24/10/96	voeding
Electronica München	12/11-15/11/96	electr. onderdelen
Salon de l'Emballage	14/11-20/11/96	verpakking

Deze lijst is niet limitatief.

De groepsstand vande Vlaamse GOM's bestaat uit volledig uitgeruste stands, heeft als voornaamste voordeel dat heel wat organisatieproblemen in verband met de deelname aan de vakbeurs door de GOM's worden behartigd zodat de deelnemers zich maximaal kunnen concentreren op hun commerciële opdracht.

Verdere informatie: GOM-West-Vlaanderen, Afdeling Bedrijfsontwikkeling. Tel. 050/35.81.31.

Ecological aspects of green areas in urban environments, werelcongres door IFPRA (International Federation of Park and Recreation Administration), Antwerpen, 3 tot 8 september 1995.

Info: 050/33.21.33.

Matexpo 95, 26e internationale vakbeurs voor machines, technieken en materieel voor de hout- en bouwnijverheid, de wegenbouw, de industrie en de openbare werken, De Hallen Kortrijk, 6 tot 10 september 1995.

Info: 056/21.08.32.

Multisektorale verkenningszending naar Saksen, georganiseerd door de VDBH, 25 tot 29 september 1995.

Info: 02/504.88.41.

PC Stuntdag, computerbeurs voor het groot publiek, georganiseerd door Two Expo (Leiden). Flanders Expo Gent, 1 oktober 1995.

Info: 31(0)71/14.49.15.

Cad Cam 95, 12e internationale vakbeurs voor computergestuurd ontwerpen en fabriceren, De Hallen Kortrijk, 3 tot 5 oktober 1995.

Info: 056/20.40.00.

B.I.S. (Bouw- en immobiliënsalon), georganiseerd door Exporama Antwerpen, Flanders Expo Gent, 7 tot 15 oktober 1995.

Info: 03/239.53.42.

Multisektorale zending naar Polen, georganiseerd door de VDBH, 18 tot 20 oktober 1995.

Info: 02/504.88.44.

IFEST, Flanders Expo Gent, 22 tot en met 25 oktober 1996.

Info: 09/241.92.11.

Londen - promotiedag 'Voeding en dranken', georganiseerd door de VDBH, Londen, 24 oktober 1995.

Info: 02/504.87.08.

Eurofinish, vakbeurs voor oppervlakte technieken van materialen, georganiseerd door VOM (Belgische vereniging voor oppervlakte technieken van materialen), Flanders Expo Gent, 25 tot 27 oktober 1995.

Info: 09/241.92.11.

Postuniversitaire opleiding Vastgoedkunde, ingericht door de K.U. Leuven Permanente Vorming, Leuven, 2 februari 1995 tot en met 16 december 1995 (donderdagavond en zaterdagochtend).

Info: 016/28.43.01.

Slijtageproblemen bij warmbewerkingen: hoe aanpakken?

Studiedag georganiseerd door het WTCM-Oppervlakteveredeling, Holiday Inn, Hasselt, 22 september 1995.

Info: 011/26.88.26

Sterke stijging van Barco

De Barco-groep heeft het boekjaar 1994 afgesloten met een groepsomzet van 11,624 miljard fr. Dit is een stijging van 10,9%. Het koerant resultaat na belastingen stijgt met 40% tot 1,579 miljard fr.

In Azië steeg het zakencijfer met 38%. De omzet in Amerika verhoogde met 9% en in Europa met 8%.

De vooruitgang van de omzet in Azië is markant voor de ganse groep: het aandeel in de groepsomzet van rechtstreekse en onrechtstreekse verkopen naar Azië steeg van 13% in 1993 naar 17% in 1994. Met het oog op verdere ontplooiing in dit werelddeel heeft Barco beslist een President Barco Azië te benoemen.

Barco Graphics (26% van de groepsomzet) was met een omzetstijging van 26% verantwoordelijk voor meer dan de helft van de totale toename van de groepsomzet. De belangrijkste elementen die bijgedragen hebben tot deze groei waren het succes van de CPP-toepassing (Commercial Printing and Publishing), de overschakeling naar 'open systemen' waardoor Barco Graphics haar produkten kon integreren in bestaande configuraties, en de oprichting van een verkoopfiliaal in Singapore eind 1993.

De samenwerking met het Japans bedrijf Dainippon Screen voor de verkoop van Barco Graphics-produkten in Japan en Korea was daarenboven succesvol.

Barco Automation groeide met 9% en is verantwoordelijk voor 16% van de groepsomzet. Van deze groei is 3,6% afkomstig van de Zwitserse firma Gebr. Loepfe A.G., die eind november werd overgenomen van de Zweedse groep SKF en vanaf december 1994 gekonsolideerd in de Barco-groep. Door deze akquisitie versterkt Barco Automation haar positie op het vlak van kwaliteitssensoren.

Barco Automation registreerde op het einde van het jaar een lichte verbetering van de situatie in de textielactiviteiten in Europa en een aarzelende toename van de vraag naar CIM-systemen in Oost-Azië. Over het ganse jaar gezien kwam de groei hoofdzakelijk uit het domein van kwaliteitssensoren voor spinmachines, met ondermeer een belangrijk order van de Amerikaanse groep Milliken.

Barco Visualization is met 52,5% nog steeds de belangrijkste activiteit

van de groep. De groei beperkte zich tot 6% en is volledig voor rekening van de business unit projektoren. Geografisch situeert de groei zich voornamelijk in Oost-Azië (31%). Vooral de high end CRT-projektoren en de nieuwe lijn van LCD-projektoren, samen met de projektormuur Graph-X Wall, kennen een groeiend succes. Het openstaande orderboek groeide aanzienlijk aan tengevolge van tijdelijke capaciteitsproblemen bij de toelevering van onderdelen, zodat verder een sterke groei in 1995 kan verwacht worden.

De externe omzet van Barco Specialized Subcontracting groeide met 4,5%. De totale capaciteitsgroei werd opgeslorpt door groei van de interne vraag. Op het einde van het jaar werd een belangrijk investeringsprogramma gerealiseerd, dat in 1995 ook externe groei moet toelaten.

Succesvol eerste boekjaar voor Terca

De baksteengroep Terca heeft in het eerste jaar in zijn huidige vorm een belangrijke stijging in de resultaten gerealiseerd. De omzet steeg in totaal met 37,5% van 5.624 miljoen fr. in 1993 naar 7.730 miljoen fr. in 1994.

Dit is te danken aan de interne en externe groei van de groep, de eerste realisaties op synergetisch vlak en een gunstige evolutie van de volumes en verkoopprijzen in bijna alle landen waar Terca actief is.

De externe groei werd verwezenlijkt door de overname in 1994 van de Belgische groep Duvanco (hoofdzakelijk actief in de productie van binnenmuurstenen) en de Franse baksteen-groep Cofrac.

Door deze overnames werd de groep uitgebreid met 4 productie-eenheden in België en 4 productie-eenheden in Frankrijk, zodat Terca in totaal 34 productie-eenheden, verspreid over 26 lokaties in België, Nederland, Frankrijk en Duitsland telt.

Door de overname van de Cofrac-groep beschikt Terca nu, zoals in de andere landen waar de groep actief is, over een eigen landelijke verkooporganisatie. Voor de Franse markt, die uit twee onderscheiden deelmarkten bestaat, is deze organisatie opgesplitst in Terca Nord voor Noord-Frankrijk en Pacema voor de rest van Frankrijk.

Op synergetisch vlak werden de baksteenactiviteiten ingebracht door de

stichtende groepen Koramic, Redland en Van Biervliet, geïntegreerd in de Groep. Ook de akvititeiten van de recente overnames werden geïntegreerd.

De vooruitzichten voor dit jaar zijn gunstig. Algemeen wordt verwacht dat de huidige vraag naar gevelstenen in België, Nederland en Duitsland hetzelfde niveau zal blijven behouden. Tevens wordt een betere evolutie verwacht in de Noord-Franse markt. Hierdoor kan verwacht worden dat het merendeel van de productie-eenheden ook gedurende 1995 met een goede capaciteitsbenutting zullen kunnen blijven opereren. Verder blijft Terca in 1995 werken aan het gebruik van haar synergetisch potentieel.

Voorjaarspersdag Westtoerisme

De jaarlijkse voorjaarspersdag van Westtoerisme had op 24 april 1995 plaats in het Casino van Knokke. Zoals gebruikelijk stelden de Westvlaamse diensten voor toerisme en VVV's hun nieuwe toeristische programma's aan de pers voor.

Westtoerisme is volop bezig met de uitwerking van promotiekampanjes voor het seizoen 1995. De eerste editie van de Feestkalender met de belangrijkste evenementen tijdens het zomerseizoen aan de Kust en in het Achterland verscheen midden juni. De tweede editie verschijnt midden september. 'Zomerzoem' wordt voor het tweede opeenvolgende jaar door TV-Focus en WTV geprogrammeerd. De uitzending belicht geselecteerde kust- en achterlandevenementen, aangevuld met een agenda en een zomerspot.

Tijdens de perskonferentie wees de voorzitter van Westtoerisme op de nood aan creatieve 'all-in arrangementen' voor de kust. Dergelijke formules bestaan reeds voor de korte vakanties maar dienen dringend te worden uitgewerkt met betrekking tot all-in weekaanbiedingen. De heer F. Peuteman gaf ook toelichting bij het nieuwe informatiesysteem IST van het VCGT.

Het IST-systeem is een toeristische databank die op termijn over alle belangrijke toeristische informatie zal beschikken. De lokale diensten zullen toeristische gegevens doorsturen naar de Vlaamse toeristische federaties die op hun beurt de gegevens zullen bundelen, filteren en doorsturen naar het VCGT. Westtoerisme zal van de diensten, die niet aangesloten zijn op het

computernet-systeem, eveneens informatie moeten samenbrengen en doorgeven aan het VCGT. Op deze wijze zal de dienstverlening naar de toeristen toe vlugger en efficiënter verlopen.

De Vlaamse GOM's met een groepsstand op Midest 95

Als een van de belangrijkste toeleveringsmanifestaties in Europa heeft Midest een niet te onderschatten invloed op de toeleveringssector in ons land. In 1994 telde deze Franse vakbeurs 2.039 exposanten waarvan 567 uit het buitenland en 42.255 bezoekers waarvan 5.224 van buiten Frankrijk. Hiervan waren er liefst 1.210 uit België, overigens de belangrijkste buitenlandse groep. Omwille van het belang van Midest voor ons land, maar ook omdat deze vakbeurs als het ware de toegangspoort is tot de Franse markt zullen de Vlaamse GOM's er opnieuw een groepsstand organiseren. De GOM-aanpak is reeds voldoende bekend: een sleutel-op-de-deur formule waarbij aan de KMO's een compleet uitgeruste stand, een aangepaste dienstverlening en persoonlijke assistentie wordt aangeboden. De doelstelling van de Vlaamse GOM's is hier duidelijk: de KMO's de kans geven om op een efficiënte wijze en aan haalbare kosten deel te nemen aan een internationale vakbeurs.

Deelnemen aan de groepsstand van de Vlaamse GOM's op Midest kost 15.950 BEF/m². Inschrijven kan bij de GOM-West-Vlaanderen, gelieve te vragen naar de heer L. Vermandere.

GOM-milieucellen organiseerden milieukontaktdagen 'milieuzorgsystemen'

Milieuzorg is één van de uitdagingen voor het bedrijfsleven. Om te voldoen aan de evoluerende milieuwetgeving zal in de nabije toekomst gestreefd worden om de zorg voor het leefmilieu te beheren vanuit een zogenaamd 'milieuzorgsysteem'. Hierbij wordt getracht om de milieu-impact van een bedrijf zo ruim mogelijk in beeld te brengen, doelstellingen te formuleren – met de wettelijke verplichtingen als absoluut minimum – en strategieën/procedures te ontwikkelen om deze doelstellingen te halen.

Met betrekking tot normalizatie en certificatie van milieuzorgsystemen vinden er heel wat ontwikkelingen plaats. Om bedrijven omtrent de recente evoluties ter zake terdege te informeren organiseerde de Milieucellen van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen een infonamiddag rond dit thema.

Deze milieukontaktdag ging voor de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant door op 25 april 1995 in het Hoger Instituut der Kempen (HIK) te Geel. Voor Oost- en West-Vlaanderen had dit plaats op 27 april 1995 in het Gemeentehuis van Aalter te Aalter.

Op 13 april 1995 werd de EG-verordening inzake de vrijwillige deelname van bedrijven uit de industriële sector aan het communautair milieubeheer- en auditsysteem (Eco-management and Audit Scheme of EMAS) in alle lidstaten van toepassing. De eisen inzake milieuzorg vastgelegd in deze verordening en de in Vlaanderen voorziene akkreditatiestructuren werden door de heer R. De Keyser van AMINAL toegelicht.

Inzake normalizatie van milieuzorgsystemen gaf het British Standards Institution in maart 1992 de toon aan met de introductie van de BS 7750 norm. Ondertussen werkt ook de International Organization for Standardization reeds geruime tijd aan een eigen norm voor milieumanagement (ISO 14001), naar analogie met de bestaande normen voor kwaliteitszorg (ISO 9000 normen). De stand van zaken en de op dit vlak te verwachten evoluties werden toegelicht door de heer M. Demuyne, coördinator Milieu bij SECO cv en Belgisch afgevaardigde in ISO Technical Committee over milieu.

De heer J. Lammerant, projectcoördinator WES Milieu-onderzoek en -advies verduidelijkte hoe milieuzorgsystemen het best in bestaande kwaliteitszorgsystemen geïntegreerd worden.

Tenslotte zal verder de opbouw en de implementatie van het milieuzorgsysteem in Ford-Werke AG Fabrieken Genk (op 25 april 1995) en in DSM Moreels nv Gent (op 27 april 1995) toegelicht worden.

Tevens voorzag deze infonamiddag in de mogelijkheid tot gepersonaliseerde contacten met bureaus die bedrijfsbegeleiding aanbieden bij de ontwikkeling van een milieuzorgsysteem

en/of bij de doorlichting van uw milieuprestaties.

Materiaaltechnologie: een unieke strategische uitdaging voor uw bedrijf

De GOM-West-Vlaanderen organiseerde een info-avond rond **nieuwe materiaaltechnologieën** in samenwerking met Gaselwest/Electrabel.

In de huidige competitieve omgeving dringt innovatie zich op als een fundamentele strategische keuze binnen elk bedrijf. Innovatie biedt immers de mogelijkheid om produktiekosten te verlagen, de druk op de prijzen te verlichten door de creatie van een hogere toegevoegde waarde, flexibeler in te spelen op de wensen van uw klanten, enzovoort. Materiaaltechnologie vormt een essentiële schakel binnen het innovatieproces.

Tijdens deze info-avond werden nieuwe toepassingsmogelijkheden van enkele van de meest recente bevindingen op het vlak van materiaaltechnologie voorgesteld.

Membraan-technologie bestaat uit het creëren van specifiek opgebouwde membranen met poriën waardoor selectief bepaalde molekulen kunnen migreren. Deze technologie kan onder andere voor een olie/water-scheiding in de voedingssector en de metaalsektor worden gebruikt of om in de textielveredelingssector de verfpigmenten uit het afvalwater te halen.

Neo-keramieken zijn zowel slijtage- en corrosiebestendig als bestand tegen zeer hoge temperaturen. De combinatie van deze eigenschappen opent vele perspectieven. Het sinds lang gekende probleem van de zwaar belaste onderdelen binnen de metaalsektor, bijvoorbeeld, kan hierdoor grotendeels worden opgelost.

Dunne harde deklagen zijn uniek omwille van hun slijtagevastheid, corrosiebestendigheid, chemische inertie en lage wrijvingsweerstand. Dit biedt nieuwe specifieke toepassingen voor zowel de metaal- als de kunststofsector, zoals bijvoorbeeld de verbetering van de lossingseigenschappen van de kunststof in de spuitgietmatrijs of de verbetering van de levensduur van gereedschappen voor het omvormen van metalen.

De VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek) heeft de toepassingsmogelijkheden van deze nieuwe technologieën uitvoerig toege-

licht aan de hand van concrete praktijkvoorbeelden. De VITO heeft op dit vlak binnen Europa baanbrekend toegepast onderzoek verricht en stelt haar know-how ten dienste van de Vlaamse bedrijven bij de toepassing van nieuwe produkten of processen.

Deze info-avond ging door op donderdag 22 juni 1995 te 18.00 uur in de kantoren van Electrabel, Rijselstraat 57 te 8500 Kortrijk.

Het Westvlaams Ondernemersfonds: fonds voor uw nieuw projekt

Het Westvlaams Ondernemersfonds (WOF) heeft tot doel jonge bedrijven in West-Vlaanderen financieel te steunen in de beginfase van de ontwikkeling van hun bedrijf. Initiatieven die zich in een startfase bevinden en getuigen van een innovatie aanpak komen in aanmerking. Ook de projekten die nood hebben aan een technologische aanbreng en een goede begeleiding vanuit een industriële hogeschool of gespecialiseerd technisch instituut in West-Vlaanderen kunnen hierop een beroep doen.

Het Fonds kan jaarlijks maximum drie renteloze leningen voor een gezamenlijk bedrag van 1,5 miljoen BEF toekennen. Deze leningen worden toegekend voor een periode van zes jaar en worden vanaf het einde van het tweede jaar à rato van 1/5 terugbetaald. Het kapitaal voor dit fonds werd samengebracht door de GOM-West-Vlaanderen en het Provinciebestuur van West-Vlaanderen.

Om te kunnen genieten van het WOF moeten de bedrijven over voldoende technologische kennis beschikken (dus geen dienstverlenende onderneming), waarbij het innovatief karakter een belangrijke rol speelt. Ook een gezonde financiële basis is een vereiste.

De kandidaturen worden ingediend bij de GOM-West-Vlaanderen en moeten de volgende elementen bevatten:

1. Een kort historisch overzicht van de firma en de capaciteiten van de vennoten.
2. De activiteiten, de sterke punten en het innovatief karakter van de onderneming.
3. Wordt er samengewerkt met een industriële hogeschool of met een technisch instituut, of worden er mogelijkheden gezien om dit te doen voor de

verdere ontwikkeling van het bedrijf?
4. Een business plan van de onderneming.

Voor dit jaar was de uiterste inschrijvingsdatum 15 mei 1995, zodat in juli 1995 over de toekenning kan worden beslist.

Voor meer informatie over dit Fonds kan U terecht bij de GOM-West-Vlaanderen, kontaktpersoon ir. Koen Astaes.

Leiedal in 1994

Bij de interkommunale Leiedal zijn 12 gemeenten aangesloten. In 1994 werden deze gemeenten door Leiedal bijgestaan op het vlak van ruimtelijke ordening (in 1994 werd er gewerkt aan 68 BPA), verkeersinfrastructuur en openbaar domein, gebouwen, milieu- en leefomgeving, natuur en landschap.

Het opmaken van het 'Gemeenschappelijk Algemeen Plan van Aanleg' (GAPAK) voor de 12 gemeenten van het arrondissement Kortrijk vormde voor 1994 de hoofdbrok van de activiteiten. Dit document wordt eerstdaags aan de gemeenteraden voorgelegd. Het GAPAK moet de basis vormen voor het opmaken van de afzonderlijke Algemene Plannen van Aanleg per gemeente.

In 1994 werd 'Overleg Cultuur Zuid-West-Vlaanderen' opgestart. Twaalf van de dertien aangesproken gemeenten hebben een protocol ondertekend, waarbij zij dit gestructureerde overleg tussen schepenen en diensthoofden van cultuur, ondersteunen en gezamenlijke initiatieven ook financieel mogelijk maken.

Het voorbije jaar was Leiedal ook betrokken bij talrijke streekprojekten, die kaderen in de globale strategie van grensoverschrijdende samenwerking. Een aantal konden rekenen op Europese financiële steun in het kader van INTERREG I of ERNACT I. Voor beide werd meegewerkt aan het opmaken van vervolprogramma's voor de volgende jaren. Aanvragen tot deelname aan nieuwe Europese programma's zijn ingediend of in onderzoek.

In 1994 verkocht Leiedal 10 ha bedrijfsgronden aan 18 bedrijven waarvan 11 op de uitbreiding Gullegem-Moorsele. In de huisvestingssector werden 18 kavels verkocht te Aalbeke. Nieuwe verkavelingen werden voorbereid te Lendeledede, Sint-Denijs, Anzegem en Avelgem. Inzake inbreiding

en tegen herwaarderingsprojekten zijn er twee initiatieven in uitvoering te Kuurne (sociale groepsbouw) en te Deerlijk (appartementengebouw als herbestemming van een verlaten industrieel pand).

Charter 99 reikt milieucertificaat 1995 uit

Tijdens een academische zitting in het PIH te Kortrijk op 18 april 1995 ontvingen 19 bedrijfsleiders het Certificaat 1995 van de Charter 99 Milieuverklaring, uit handen van ir. F. Desmyter, sekretaris-generaal van het Departement Leefmilieu en Infrastructuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Hiermee werden deze bedrijven beloond voor de inspanningen en investeringen die zij het voorbije jaar hebben gerealiseerd op milieugebied.

De Charter 99 Milieuverklaring is een initiatief van Charter 99 en de GOM-West-Vlaanderen.

De Charter 99 Milieuverklaring brengt bedrijven samen die op vrijwillige basis 10 milieudoelstellingen onderschrijven en bereid zijn om op jaarbasis maatregelen te treffen ter verbetering of ter realisatie van één of meerdere van de onderschreven doelstellingen. Deze doelstellingen hebben betrekking op het rationeel gebruik van water en energie, het beperken van verpakkingsafval, het stimuleren van afvalpreventie en -recuperatie, de beperking van water- en luchtverontreiniging en lawaai- en geurhinder, de landschappelijke integratie van bedrijfsgebouwen, het streven naar een goede nabuurschap met omwonenden en het integreren van milieuzorg in het bedrijfsbeleid.

Van de 19 gehonoreerde bedrijven ontvingen 16 reeds in 1994 het Charter 99 Milieucertificaat.

Het betreft: B&P Sobry nv, Barco Prints en Surface Mounting, Beaulieu Wielsbeke nv, Bekaert nv, Belgian Sewing Thread nv, Boss Paints nv, Destructo nv, Detaellenaere-Loosvelt nv, Dumo nv, Erta nv, Gaselwest, Philips Components Industrial nv, Van Ganswinkel Containertransport Wevelgem nv, Vandemoortele nv, Voeders Hanekop-Molens Vanhollebeke nv en WVEM Harelbeke.

Drie bedrijven die pas vorig jaar de Milieuverklaring ondertekenden werden eveneens met het Charter 99 Mi-

lieucertificaat 1995 gehonoreerd. Het zijn: Primeur nv, Karel Sterckx nv en Barco nv.

Tijdens de academische zitting onderschreven nog 8 bedrijven de doelstellingen van deze Milieuverklaring. Het betreft Daikin Europe nv in Oostende, Espeel Constructies nv uit Roeselare, Gist-Brocades Bio-Specialties uit Brugge, Lano nv uit Harelbeke, Recticel uit Wevelgem, Stow International uit Wevelgem, Waak-Beschutte Werkplaats vzw uit Kuurne en Watco-West nv uit Brugge.

Aansluitend op het initiatief van de Charter 99 Milieuverklaring werd door Charter 99 in samenwerking met de GOM-West-Vlaanderen en het Kortrijkse Vormingsinstituut voor KMO's een milieubeleidsclub voor bedrijfsleiders opgericht. Doel van deze club is via groeps-diskussies rond milieutema's te komen tot uitwisseling van ervaring met milieutechnieken, -maatregelen en beleidsvisies.

Voor meer informatie over hogerge-noemde initiatieven kunt U terecht bij de GOM-West-Vlaanderen, milieufdeling, Baron Ruzettelaan 33 te 8310 Brugge (tel. 050/35.81.31) of bij Charter 99, Doorniksesteenweg 218 te 8500 Kortrijk (tel. 056/22.73.98).

IMOG in 1994

De Intercommunale Maatschappij voor openbare Gezondheid in het Gewest Kortrijk (IMOG) heeft in 1994 8,3% meer huisvuil en klein ambachtelijk vuil voor verbranding aangevoerd dan in 1993; in totaal gaat het om 77.000 ton.

De verbrandingsoven is voorzien van een warmterecuperatie-installatie die in 1994 29 miljoen kWh produceerde, niettegenstaande het feit dat de installatie in het begin van het jaar buiten gebruik was; per twee kilogram afval wordt er ongeveer één kWh elektriciteit geproduceerd.

De oven is ook voorzien van een rookgas-wassingsinstallatie die 310 miljoen frank kostte, de werken van burgerlijke bouwkunde inbegrepen. De installatie laat toe aan zeer hoge normen inzake stof en chloor, maar ook inzake dioxines te voldoen.

Op het grondgebied van de gemeente Moen-Zwevegem beheert IMOG een stortplaats Klasse I en II.

Daarnaast werd er in 1994 15,3 miljoen kg groenafval opgehaald en zoveel

als kan gekomposteerd. De kwaliteit van de kompost ligt zo hoog, dat de Vlaco-label bekomen werd, wat de afzet ervan sterk in de hand werkt.

Tenslotte werd ook de inzameling van KGA verder georganiseerd.

Voor de toekomst staat vooral het verder-doorgedreven selectief inzamelen van droge afvalfrakties op het programma. IMOG wil 15 tot 20 miljoen kg droge afval beschikbaar maken voor aangepaste verwerking. Ook de sortering per kleur afvalglas staat op het urgentieprogramma.

Dadipark vernieuwde

Op 20 april werden het nieuw restaurant-feestzaal en de nieuwe keukinfrastructuur van Dadipark te Dadizele-Moorslede officieel ingebruik genomen. De werken aan het restaurant en nog enkele werken in het park zelf bedroegen 20 miljoen frank (14 miljoen frank voor het restaurant en 6 miljoen voor de nieuwe nauti-jet).

Niettegenstaande een slecht voorjaar (-15% in het voorseizoen) werd 1994 toch nog een succes, met 160.000 bezoekers en een stijging van 17% over het boekjaar. 1994 was overigens het 50e werkingsjaar van het Park. Gezien in 1994 de nodige 150.000 'bewezen bezoekers' werden bereikt, mag er voortaan een officiële bewegwijzering worden aangebracht.

Dadipark is echter geen alleenstaande attractie. Het is ingebouwd in het geestelijk en het commercieel gebeuren van de ganse gemeente. Zo is er een gans programma van evenementen en feesten, dat ieder jaar aangeboden wordt aan de bezoekers van de gemeente: de viering in de mei-maand rond de O.-L.-Vrouw-basiek en het half-oogstfeest op 15 augustus. Het half-oogstfeest gaat overigens dit jaar voor de 20e maal door.

Zelfstudiepakket over Vlaanderen en Nord-Pas-de-Calais

Aan het EuroStudieCentrum Open universiteit van de K.U.Leuven Campus Kortrijk (KULAK) loopt een Interregproject waarbij zelfstudiepakketten ontwikkeld worden, bestemd voor professionele middelen in Vlaanderen en in de regio Nord-Pas-de-Calais. De hoofdbedoeling van het

project is de kennis over de buurregio langs beide zijden van de grens te vergroten. Daartoe wordt aan de KULAK een Franstalige cursus ontwikkeld die een wetenschappelijk verantwoord beeld schets van het huidige Vlaanderen. Tegelijk loopt aan de Université Charles de Gaulle (Lille 3) een tweelingproject waarbij een Nederlandstalige zelfstudiekursus ontwikkeld wordt over de regio Nord-Pas-de-Calais.

Omwille van het specifieke professionele doelpubliek, werd gekozen voor een soepel leermiddel: afstands-onderwijs of zelfstudie.

Om een zo groot mogelijk kennisveld te bestrijden, werd geopteerd voor een modulair systeem met vier kursusedelen van elk (gemiddeld) 25 uur zelfstudie: toerisme, economie, ruimtelijke ordening en Milieu, cultuur

Zowel de Vlaamse als de Franse module over toerisme zijn ondertussen afgewerkt en beschikbaar.

Le tourisme en Flandre is het Fransstalige luik dat de Vlaamse toeristische sektor voorstelt en werd ontwikkeld aan de KULAK, in nauwe samenwerking met ondermeer het WES en het VCGT. De kursustekst bevat tien leer-eenheden met de eigenlijke 'leerstof'.

Na een bondig overzicht van de krachtlijnen van de geschiedenis van België en Vlaanderen en de belangrijkste toeristische terminologie, wordt toeristisch Vlaanderen onder de loep genomen. Met enerzijds cijfergegevens en evoluties over de Vlaming als toerist in binnen- en buitenland en over Vlaanderen als vakantiebestemming. Anderzijds ook beschrijvende hoofdstukken over het toeristisch-recreatief aanbod in Vlaanderen: de verschillende regio's (Kunststeden, Kust en Achterland, Kempen en Vlaamse Heuvelstreek) en de niet-geografisch gebonden vormen van toerisme (congres-toerisme, sociaal toerisme, gastronomie, pretparken enz.). Vanaf leer-eenheid zeven wordt de organisatie en het beleid van het toerisme in Vlaanderen voorgesteld: de officiële toeristische instanties en de verschillende beroepsverenigingen, de reisorganisatoren en -bemiddelaars. De negende leereenheid peilt het socio-economisch belang van het Vlaams toerisme, met aandacht voor investeringen, bestedingen, werkgelegenheid en een apart hoofdstuk over reconversie. De

slotleereenheid herneemt de behandelde evoluties en tendensen en maakt enkele voorspellingen voor de toekomst van het toerisme, aan de hand van het recente Toeristisch Marketingplan.

Toerisme in de regio Nord-Pas-de-Calais is de Nederlandstalige cursus over Noord-Frankrijk en is meer audiovisueel opgebouwd. Vijf videobanden van ongeveer één uur per band bevatten de te verwerven kennis. Daarbij hoort een geschreven document met een overzicht van de regionale geschiedenis en aardrijkskunde, een studie over toerisme en tewerkstelling, de terminologie van de bouwkunst en algemene nuttige informatie.

De gebruiksmogelijkheden van deze cursussen zijn zeer verscheiden. Ze kunnen als puur informatief naslagwerk gebruikt worden maar ook als werkinstrument om diepgaande kennis te verwerven over de buurregio, en waarom niet, over de eigen regio.

Voor meer info kunt U terecht bij EuroStudieCentrum KULAK, E. Sabbelaan 53, 8500 Kortrijk, tel. 056/24.62.66.

Natuurpatrimonium

De Vlaamse Minister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming, de heer J. Sauwens, tevens bevoegd voor landschapszorg, heeft op 5 april 1989 de Belhutteberg te Koekelare als landschap gerangschikt. Dit Ministerieel Besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 8 juni 1995.

Het gaat om een gedeelte (circa 75 ha) van de steilrand van het plateau van Wijnendale waarvan het kasteelpark en de bossen reeds in 1980 als landschap worden beschermd; verwacht wordt dat nog andere delen van deze steilrand zullen worden beschermd.

Het thans beschermd landschap, ook gekend als Koekelareberg, bevindt zich ongeveer 1 km ten zuiden van de kern van Koekelare, meer bepaald in de noordoostelijke hoek van de kruising van de weg Torhout-Beerst met de Belhutteberg een onderdeel van een 'landschappelijk waardevol agrarisch gebied'.

Door de rangschikking wil men het historisch, natuurwetenschappelijk (geologie) en esthetisch karakter behouden.

De Belhutteberg vormt een opvallende verschijning in het landschap. Vanuit een omgeving die op iets minder dan 20 m hoogte ligt, klimt men er over een afstand van circa 300 m op tot een hoogte van iets meer dan 40 m: een, naar Westvlaamse normen, steil terrein dat, dank zij de afwezigheid van bebouwing, zeer goed tot zijn recht komt.

Stadsbos voor Kortrijk

In maart 1994 nam minister N. De Batselier, via de afdeling Bos en Groen van Aminal, het initiatief om een studie te ondernemen naar de bebouwingmogelijkheden in het arrondissement Kortrijk.

Deze studie, uitgevoerd door de Vlaamse Bosbouwvereniging in samenwerking met de interkommunale Leiedal, werd op 16 maart 1995 jongstleden tijdens een persconferentie voorgesteld.

Het arrondissement Kortrijk behoort tot de bosarmste delen van West-Vlaanderen (een effectieve beboste oppervlakte van 339 ha).

In diverse studies en beleidsnota's werd al geruime tijd gepleit voor een evenwichtige uitbouw van de regio zowel op het vlak van economie als op het vlak van ruimtelijke ordening (meer specifiek bosuitbreiding). Zo werd in het Structuurplan Vlaanderen de aanleg van een groot stadsbos in de nabije omgeving van Kortrijk opgenomen. Ook de Provincie West-Vlaanderen voorziet in zijn milieu-beleidsplan een belangrijke bosuitbreiding voor het arrondissement Kortrijk.

Het project van het Vlaamse Gewest vormt de schakel tussen beleidsverklaring en realisatie op terrein. De studie is tevens een pilootproject in het bosbeleid van het Vlaamse Gewest. Uitgangspunten in het project waren: in welke mate is de realisatie van een 500 hectaren groot stadsbos bij Kortrijk haalbaar en waar is de beste inplantingsplaats?

Als resultaat van het onderzoek blijkt dat het gebied rond de Preshoek (de Westelijke lob van de verkeerswisselaar tussen Marke, Lauwe en Aalbeke langs de E17) het meest geschikt is voor de aanleg van een grootschalig stadsbos.

Bovendien wordt aanbevolen de aanleg van dit stadsbos in een ruimere

natuurontwikkelingskontekst te situeren. Binnen dit globaal bebouwingsscenario worden verschillende gradaties van bebouwing voorgesteld, gaande van 10 à 35% tot 70 à 90% van de oppervlakte.

De aanwezigheid van de landbouw in het algemeen en het behoud van kleinschalige landbouw in het bijzonder, in gebieden die deel uitmaken van het globaal bebouwingsscenario zorgen voor een verrijking van het geheel.

Het behoud van het open landschap in de valleigebieden die deel uitmaken van het globaal bebouwingsscenario geeft eveneens een meerwaarde aan het gebied.

De studie omtrent het stadsbos is in zijn eindfase. De resultaten van de studie worden aan het publiek kenbaar gemaakt en zullen op de verschillende bestuurlijke niveaus worden besproken.

Pas dan kan worden overgaan tot de realisatie van het stadsbos over een termijn van 30 jaar.

Opgavingen naar Walraversijde

De opgravingen te Raversijde naar het vroeger vissersdorp Walraversijde, gaan onverstoort verder. Sinds 1992 voert het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium daar archeologische opgravingen door naar de resten van het 15e-eeuws vissersdorp. De opgravingen beslaan nu reeds een halve hectare. Daar werden de resten van enkele, met grachten afgebakende, vierkante wooneilandjes blootgelegd. De bewoning gebeurde er rond een veen- en kleiwinningsgebied, waar tevens de nodige bouwmaterialen werden ontgonnen.

Het opvullingsmateriaal uit de uitgegraven kuil, uit de opgevulde grachten en uit een 20-tal houten tonwaterputten biedt reeds veel materiaal dat de vroegere levenswijze van de bewoners en de geleidelijke uitbouw van het dorp moet helpen reconstrueren.

In een proefsleuf die loopt in het Memoriaal Prins Karel, is ook een gedeelte van de vroegere Gravejansdijk gelokaliseerd. In het dijklichaam vermoeden de archeologen de resten te vinden van een nog vroegere nederzetting.

Milieuproblemen?

- Vergunningsaanvragen
- Wetgeving
- Integratie van milieuzorg
- Steunmaatregelen voor onderzoek of voor milieuinvesteringen

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer:

Milieucel van de GOM-West-Vlaanderen

Rationeler energieverbruik?

- Voorlichting over REG
- Energiebesparingsmogelijkheden
- Steunmaatregelen voor onderzoek of REG-investeringen

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer:

Energiecel van de GOM-West-Vlaanderen

KMO-begeleider en Wegwijzer:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge
Tel. 050/35.81.31
Fax. 050/36.31.86

TECHNOLOGIETRANSFER

Hierna volgen een aantal opportuniteiten die de TIV uit een internationaal aanbod weerhouden heeft en die potentieel interessant kunnen zijn voor Vlaamse bedrijven.

De TIV is de Gemeenschappelijke Technologische Innovatiecel van de Vlaamse GOM's

Indien één of meerdere van deze voorstellen U interesseren, dan kan U vrijblijvend bijkomende informatie bekomen via de GOM-West-Vlaanderen, of rechtstreeks bij de TIV.

De GOM-West-Vlaanderen en de TIV zijn eveneens graag bereid meer inlichtingen te verschaffen over de hulp die wordt geboden voor het oplossen van uw concrete problemen inzake innovatie of technologie-overdracht.

Info:

GOM, K. Astaes, 050/35.81.31.

TIV, A. Kemps, 02/219.56.10.

Beton hydratatie monitoring (TT-1447-C)

Een Britse R&D-vereniging ontwikkelde een systeem voor de monitoring van betonhydratatie door middel van continue metingen op het moleculair watergehalte.

Deze monitoring kan gebeuren op het verhardingsproces van beton, de alkalisilikaat reactie, de alumina cementomzetting in beton of op de meting van het vochtgehalte van het aggregaat.

Industriële toepassingen werden gerealiseerd op dunne voegmortels en vochtigheidsmetingen op cementaggregaat. Momenteel is het researchwerk vooral gericht op uithardingscycli in préfabelementen om de productiesnelheid te vergroten door inzicht te hebben in snellere of tragere betonuit-harding. Daarnaast werkt men aan de monitoring van afvalstabilisering met cement zodanig dat men een vroege waarschuwing van niet normale uitharding (door een teveel aan zware metaaldiffusie) kan aangrijpen om nog vóór uitharding het geheel te hermalen.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar / studie.

Voorgestelde overeenkomst:

licentie.

Thermische simulatie (TT-1449-WW)

Een Franse groep heeft een pakket ontwikkeld voor de studie van de konductieve-, konvektieve- en stralingswarmteoverdracht.

Het pakket berekent de konductieve en stralingswarmteoverdracht in axisymmetrische structuren in de overgangs- en stationaire fase. Steunend op de eindige elementen methode laat het toe om de warmteoverdracht te berekenen op stationaire of overgangsbasis. De Poljak methode wordt gebruikt voor de studie van de stralingsoverdracht parameters. De termische konductiviteit van de materialen kan een functie zijn van de temperatuur. De ingave van de geometrie van de te onderzoeken structuur en inzicht in de bekomen resultaten worden ondersteund door een pre- en postprocessor.

Bedrijven actief in de thermische simulatie zijn potentiële partners. Mogelijkheden zijn een softwarelicentie, het ontwikkelen van speciale toepassingen, projectwerk.

Ontwikkelingsgraad:

volledig getest prototype

Voorgestelde overeenkomst:

software licentie

Aluminium legeringen (TT-1450-MA)

In het Europese ruimtevaartonderzoek werden 2 nieuwe types aluminium legeringen ontwikkeld. Rapidly Solidified aluminium (RS-AL) en Oxide Dispersion Strengthened aluminium (ODS-AL) geven sterk verbeterde resultaten op vlak van stijfheid, vermoeingsweerstand en kruipweerstand tot 300 °C in het geval van RS-AL en van 300 °C tot 500 °C in het geval van ODS-AL.

Tijdens de productie van beide legeringen wordt gebruik gemaakt van cryogeen walsen van het aluminium in een bad van vloeibaar stikstof. Deze bewerking induceert insluitsels (AlN) in het metaal. Deze zorgen voor merkbaar betere eigenschappen dan die van gewone aluminium legeringen.

Het laat toe aluminium te gebruiken voor toepassingen voor hogere temperaturen en belastingen dan voorheen.

Tijdens het cryogeen walsen wordt bij de productie van ODS-AL titanium toegevoegd aan het aluminium. Dit zorgt voor de vorming van insluitsels Al₃Ti en AlN in het aluminium. Deze legering met titanium geeft het metaal een grotere stijfheid en weerstand dan de gewone titanium legeringen en een toepasbaarheid voor zeer hoge temperaturen.

Het gebruik van deze materialen bevindt zich in toepassingen waar hoge sterkte, grote stijfheid en vermoeingsweerstand wordt geeist bij een laag gewicht. RS-AL bezit toepassingen in componenten onderhevig aan vermoeidheid die blootgesteld worden aan hoge temperaturen zoals onderdelen van vliegtuigmotoren. ODS-AL kan gebruikt worden voor onderdelen blootgesteld aan temperaturen van 300 °C tot 500 °C en waar de stijfheid een grote rol speelt en in vliegtuigmotorgondels.

Ontwikkelingsgraad:

pilootschaal installatie

Voorstel:

overdracht know how

Productieplanning- en managementpakket (TT-1454-ENG)

Dit pakket is een eigen ontwikkeling van de Oostenrijkse aanbieder. Het kwam tot stand met de medewerking van verschillende kleine en grotere bedrijven, waardoor het zeer praktisch en gebruiksvriendelijk is opgebouwd. Men gebruikt bijvoorbeeld een grafische voorstelling om de stappen in het productieproces weer te geven.

Zo kan men onmiddellijk zien of er bepaalde componenten ontbreken waardoor verdere bewerkingen in het productieverloop zouden worden geblokkeerd.

Verder is er on-line hulp beschikbaar, muisbediening, paswoordbescherming, automatische datering, en dergelijke. Netwerkgebruik wordt eveneens ondersteund.

TECHNOLOGIETRANSFER

Het pakket hoeft niet compleet te worden aangekocht. Door de opbouw in modules kunnen ook kleinere firma's met de essentiële delen opstarten en naargelang de behoefte delen bij aanschaffen.

Naast een basismodule en een stuklijstmodule kan het pakket worden vervolledigd met opdrachtopvolging, tijdsregistratie, rapportgenerator, telefaxondersteuning, stockcontrole & voorraadbeheer, onderhoud.

Ontwikkelingsgraad:

wordt reeds in Oostenrijk toegepast bij KMO's. Momenteel is ondersteuning voorzien voor werkplaatsterminals van Gantner en barcodelezers van Datalogic.

Voorgestelde overeenkomst:

softwarehuizen die de Duitstalige programmatuur in het Nederlands en Frans kunnen vertalen/aanpassen en de verdeling op zich willen nemen.

Hulpmiddel bij catheterplaatsing (TT-1460-MF)

Het inbrengen van catheters in bloedvaten en het plaatsen van pacemaker-elektrodes is tegenwoordig een routinehandeling in hospitalen.

Het kan echter gebeuren dat er problemen optreden ingevolge de a-typische anatomie van de patiënt, wanneer de bloedvaten dieper liggen en ze niet zichtbaar of tastbaar zijn.

Een geleidingssysteem werd ontwikkeld, dat met behulp van ultrasonische golven een onderscheid kan maken tussen aders, slagaders en omliggende weefsels.

Met de gekozen frekwenties kan men tot 7 cm diepte een bloedvat lokaliseren en via een luidspreker hoorbaar maken. Een slagader geeft een pulserend geluid, daarentegen zal een ader een sis-toon te horen geven.

Er bestaan twee medische technieken om een catheter te plaatsen. Hoger systeem werd aangepast om met de Seldinger-techniek gebruikt te worden.

Het is de uiteindelijke bedoeling om tot voorverpakte en gesteriliseerde kits te komen die alle onderdelen bevatten

om een catheterisering te kunnen uitvoeren.

Ontwikkelingsgraad:

prototypes, het systeem werd ontwikkeld in de R&D-afdeling van een grote Zwitserse firma. Zij willen echter de marketing & fabricage niet zelf doen.

Voorgestelde overeenkomst:

fabricagelicentie.

Grafische interface (TT-1462-ENG)

Automatizeringsprojecten die een interactie of terugmelding naar de operator vereisen, wil men veelal voorzien van een grafische tussenschakel (GUI). De bediening kan dan veel eenvoudiger begrepen worden en de kans op fouten neemt af.

Een interface zoals Windows vraagt echter te veel processorcracht en 'leefruimte', om rendabel bij industriële projecten ingezet te kunnen worden. Het ideaal zou hier bestaan uit een compacte grafische interface, die voldoende snel is en toch op een eenvoudig computersysteem kan draaien.

De aanbieder heeft dit gerealiseerd door een ontwikkelingsprogramma te maken, dat toelaat om de grafische elementen van de interface volledig vrij te ontwerpen. Men kan daarbij gebruik maken van een reeks voorontwerpen ofwel van tekeningen die werden ingescand.

De grafische laag wordt ondersteund door een krachtige reeks interface drivers, sturingsmodules voor de meest gebruikte PLC's, aanraakschermen en dergelijke.

Naast alle grafische elementen en de controle erover, beschikt men over een databasesysteem dat procesparameters, momentele in- en uitgangswaarden en dergelijke bijhoudt.

De ontwerpfase dient te gebeuren op een 386 systeem met 2 Mb RAM geheugen. Daarna kan men de uiteindelijke toepassing met een runtime versie draaien op een 286 systeem.

Ontwikkelingsgraad:

meerdere realisaties waaronder : verkeerscontrole, machine terminals, gebouwencontrole, procesvisualiza-

tie, waterzuiveringsstation en dergelijke.

Voorgestelde overeenkomst:

distributie.

Mechanische snelheidsremmer (TT-1468-T)

Door het toegenomen verkeer op onze wegen zoeken vele autobestuurders en vrachtwagens naar alternatieve wegen. Hierdoor rijden deze voertuigen dikwijls door bebouwde kommen, residentiële wijken en dergelijke.

Alle voorspellingen i.v.m. het verkeer laten een toename van het aantal voertuigen, en daarmee een verergering van dit probleem vermoeden.

De plaatselijke besturen trachten dit sluisverkeer te ontraden en tevens de betrokken gebieden (scholen, dorpskern, ...) te beveiligen door het aanbrengen van wegversmallingen en verkeersdrempels.

Deze maatregelen hebben zeker effect maar vertonen ook een aantal nadelen zoals het ongemak voor de plaatselijke automobilisten, gemotoriseerde middenstanders en het openbaar vervoer. Het is ook zo dat de verkeersdrempels niet op elk type voertuig eenzelfde uitwerking hebben en door het ontbreken van een standaardontwerp van plaats tot plaats grote verschillen vertonen.

Een volledig mechanisch gebouwde verkeersdrempel kan als module in een uitgegraven strook worden geplaatst. De werking berust op veren en schokdempers, er is geen externe netvoeding vereist.

In opstaande positie ziet de autobestuurder twee dwarse en duidelijk afgebakende hindernissen op een zekere tussenafstand uit de rijweg steken. Wanneer de wielen op de eerste hindernis komen, wordt deze (zonder echt te hinderen) in de rijweg geduwd.

Wanneer de voorwielen voorbij gereden zijn, kan de hindernis terug omhoog komen. Dit wordt echter door een regelbaar mechanisme vertraagd. Indien het voertuig te snel rijdt, zal het over de tweede hindernis moeten. Wanneer de snelheid onder de inge-

TECHNOLOGIETRANSFER

stelde waarde blijft, heeft de eerste hindernis via het mechanisme de tweede hindernis ontgrendeld. Het voertuig rijdt dan ook zonder ongemakken over de tweede drempel. Hetzelfde gebeurt wanneer de achterwielen over de drempels gaan.

Dit werkingsprincipe kan naar keuze ingebouwd worden voor ofwel een welbepaalde rijrichting (zodat in de andere richting nooit een drempel ondervonden wordt), ofwel als tweerichtingsdrempel.

De beschreven mechanische snelheidsremmer dient omwille van het gewicht en de stevigheid niet te breed gemaakt worden. Men zal er dus meerdere naast elkaar moeten plaatsen om alle rijstroken af te bakenen.

Ontwikkelingsgraad:

gepatenteerd produktidee.

Voorgestelde overeenkomst:

verkoop van de know-how en de patentrechten.

Ontvriezingsindicator (TT-1480-MF)

De omzet in de sektor van de diepvriesvoeding gaat nog steeds in stijgende lijn. Dit mede door de uitbreiding van het aangeboden produktengamma en de wijde verspreiding van de microgolfoven. Toch heeft de konsument nog altijd geen goed controlemiddel beschikbaar om na te gaan of de aangeboden diepvrieswaren wel continu ingevroren zijn geweest. Ontdooiing kan immers gedeeltelijk zijn ingetreden bij het transport van de produken naar de winkel, maar ook tijdens het vervoer naar de huishoudelijke diepvriezer.

Een visuele aanduiding van het verloop van het ontvriezingsproces kan nu bekomen worden door de integratie van een indikator in de verpakking, eventueel aangebracht door een zelfklevende achterkant. Deze bevat een capsule die gevuld is met een kleurstof op waterbasis.

Door de invriezing zet de kleurstof uit, en hierdoor barst het uitgangsventiel van de capsule. De uitgang staat in verbinding met een spiraalvormig kanaal, dat op de achterwand een soort

lakmoespapier bevat. De rest van de kanaalwand bestaat uit een doorschijnende kunststof.

Wanneer ontvriezing intreedt, zal de kleurstof langzaam via het lakmoes door het kanaal opschuiven. Op verschillende plaatsen kan er een opdruk voorzien worden, bijvoorbeeld een tijdsindikatie of een mededeling zoals 'niet meer invriezen', 'nu bereiden', 'volledig ontdooid' en dergelijke.

De bedoeling van de spiraalvormige rondgang van de kleurstof, is het wegwerken van snelheidsverschillen die ontstaan bij de stockage van de produken onder een hoek of op een andere kant.

Ontwikkelingsgraad:

prototype, wettelijk beschermde toepassing.

Voorgestelde overeenkomst:

fabricagelicentie.

Tegengewichtarm (TT-1481-MB)

Monitors en andere toestellen kunnen worden bevestigd aan tegengewicht monitorarmen met nieuwe mogelijkheden. De positie van het toestel kan worden aangepast in de 3 dimensies over een groot bereik met een minimum aan krachten. Aan de basis van dit nieuw produkt ligt de ontwikkeling van een nieuw tegengewicht mechanisme, gebaseerd op een technische uitvinding steunend op de cosinus hefboomregel. Naast het gebruik in tegengewichtarmen kan de uitvinding worden gebruikt voor de ontwikkeling van mechanismen met konstante kracht.

Het tegengewicht mechanisme is bruikbaar voor zowel lichte als zeer zware objecten. Daarom kan het ook worden gebruikt in een werkplaats aan bijvoorbeeld assemblage-lijnen voor het tillen van onderdelen. Geen externe elementen zijn nodig, dit geeft een hoge veiligheid en gebruiksgemak. De benodigde kracht voor verplaatsing is laag. Toepassingen zijn te vinden in de kantooromgeving, de industrie, de gezondheidssector en de woonomgeving. De uitvinding wordt beschermd

door een patent, verschillende prototypes zijn getest. Geïnteresseerde firma wordt gezocht voor een overeenkomst in verband met een produktielicentie of transfer of know-how.

Ontwikkelingsgraad:

getest prototype.

Voorgestelde overeenkomst:

produktielicentie.

Komfortabele brandweerlans (TT-1482-MB)

In Canada werd een nieuw concept voor een brandweerlans voor het spuiten van grote hoeveelheden water onder hoge druk ontwikkeld.

Deze nieuwe soort lans vangt de reaktiekracht van het water hoofdzakelijk op tegen de schouder, wat veel minder vermoeiend is dan de opvang van de krachten door de armspieren.

Door een bocht in de lans raakt de slang achter de gebruiker sneller de gond waardoor eveneens het gewicht aanzienlijk vermindert.

Waar vroeger een gelijkaardige lans gehanteerd werd door twee brandweelrui, kan dit nu met één en het concept is zodanig dat deze brandweerman de lans hanteert met één hand, waardoor het gemak van werken en de veiligheid sterk toeneemt.

Deze lans werd recentelijk gebreveteerd en in productie genomen in Canada. De aanbieder zoekt één exclusieve licentienemer voor Europa die op zijn beurt niet-exclusieve licenties kan verlenen. Mogelijk moeten de aansluitstukken voor de slang en de spuitkop worden gewijzigd naar Europese normen.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar.

Voorgestelde overeenkomst:

licentie.

Provinciaal huis meervoudig gehandicapten

Op 18 mei jl. werd te Emelgem-Izegem de eerste steen gelegd van een provinciaal huis voor meervoudig gehandicapten.

Het huis is bedoeld voor het kleinschalig laten wonen van een 20-tal volwassen personen die zwaar motorisch gehandicapt zijn, met daarenboven matige mentale moeilijkheden. Deze personen hebben dan ook een intense zorgverlening nodig.

Voor de bewoners wordt een maximaal aanbod van dagbestedingen uitgebouwd, gericht zowel op een zeker sociaal nut als op de persoonlijke menswaardigheid. De voorziene begeleiding zal gebeuren door een eigen personeelsteam van ongeveer 25 personen, geruggesteund en aangevuld door specialisten uit de provinciale bezigheidshome De Waaiberg te Gits. De Waaiberg coördineert ook de activiteiten van de bezigheidshome Den Dorpel te Roeselare.

Het huis te Emelgem-Izegem wordt gebouwd op een terrein van 1,8 ha.

Daar worden ongeveer 3.000 m² bebouwd met drie woon-entiteiten van elk 7 kamereenheden die ieder een gemeenschappelijke leefruimte, sanitair en bergruimtes omvatten. Vooraan komt er een administratief blok met paramedische lokalen en een polyvalente zaal met grootkeuken.

Voordrachten

Prof. Dr. Ec. N. Vanhove sprak op 21 maart te Ingelmunster over 'Structuurplan Vlaanderen' voor de vergadering van burgemeesters; op 9 juni te Brugge over 'Woning behoeften jaar 2000' tijdens de Bouwinfo Beurs; op 12 juni te Brugge over 'Economische situatie van West-Vlaanderen in 1994' tijdens de Algemene Informatievergadering GOM-West-Vlaanderen; op 22 juni te Nieuwpoort over 'Problemen Belgische Kust' voor de vereniging Vakantiegenoegens; op 5 juli te Oostende over 'Vakantie-besteding Belgen en nieuwe uitdaging vastgoedsector' voor CIB Kust.

Dr. ec. J. Theys sprak op 13 maart 1995 te Izegem over 'Het delokatiefenomeen in West-Vlaanderen' tijdens een ontmoeting met de Westvlaamse parlementairen.

Dr. iur. J. Callens sprak op 28 maart 1995 te Brugge over 'economische samenwerking tussen de Suffolk County (UK) en West-Vlaanderen' naar aanleiding van de ondertekening van het samenwerkingsprotokol tussen beide vermelde regio's in het Provinciaal Hof te Brugge; op 4 april 1995 te Oostende over 'prioritaire acties van de GOM-West-Vlaanderen voor de KMO' naar aanleiding van de uitreiking van de diploma's ondernemingsopleiding bij het vormingsinstituut voor KMO te Oostende; op 30 april 1995 te Kortrijk over 'investeren in de Euregio: de bedrijfsbegeleidingspolitiek van de betrokken regio's en het delokatiefenomeen' tijdens een debatavond georganiseerd door de Jaycees Menen en de Rotaract Club Comines-Warneton-Europe; op 7 juni 1995 te Stockholm (Zwe-

Kent u dat alles-is-mogelijk gevoel?

Een stevig uurtje joggen, uw grenzen verleggen, dat is het einde. Op zo'n moment gelooft u honderd procent in uzelf, voelt u waar het echt op aankomt.

CERA pakt uw bankzaken net zo enthousiast aan. Met alle middelen. Open en hartelijk. Wij luisteren naar uw wensen, praten alles

in het volste vertrouwen met u door, helpen u bij het realiseren van uw plannen.

Loop eens langs bij het CERA-bankkantoor in uw buurt. Wij zijn open wanneer u vrij bent. Zelfs op vrijdagavond of zaterdag-

morgen. U vindt bij ons medewerkers die net zo hard in uw projecten geloven als uzelf. Die voor u de nodige financiële ruimte scheppen. Want CERA doet er alles aan om dat alles-is-mogelijk gevoel waar te maken.

R U I M T E I N J E B A N K Z A K E N . CERA

den) en op 8 juni 1995 te Göteborg (Zweden) in het kader van een investeringsmissie georganiseerd in samenwerking met de nationale en regionale instanties over 'Business opportunities in the heart of the European Community: What is important for your company?'

Lic. J. Hemschoote sprak op 29 maart 1995 te Roeselare over 'De open ruimte in het Voorontwerp Structuurplan Kustzone' voor het Provinciaal Centrum voor Landbouw en Milieu;

op 16 mei 1995 te Pittem over 'Op weg naar een ruimtelijk structuurplan voor de Zone Zuidoost (arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt)' voor de burgemeesters van het arrondissement Tielt;

op 12 juni 1995 te De Haan over 'Een toekomstvisie voor de Kustzone' voor de dekanaten van de kust;

op 15 juni 1995 te Tielt over 'Op weg naar een ruimtelijk structuurplan voor het Zuidwesten van West-Vlaanderen' voor de C.V.P.

Ir. Ph. Tavernier sprak op 18 maart 1995 in het PIH te Kortrijk over 'Milieurealizaties van bedrijven' tijdens een academische zitting naar aanleiding van de uitreiking van het Milieucertificaat 1995 van Charter 99.

Lic. A. De Raes sprak te Gistel over de 'tewerkstellingsmogelijkheden in de Oostendse zee- en luchthaven' voor het ACV.

Ir. J. Lammerant sprak op 25 april te Geel en op 27 april te Aalter over 'Integratie milieuzorg in kwaliteitszorgsystemen' tijdens de kontaktdag milieuzorgsystemen georganiseerd door de Vlaamse GOM's.

Lic. G. Sanders en lic. H. Desmyttere spraken op 19 juni 1995 te Oostende over 'Europese steunmaatregelen voor de regio Oostende' op uitnodiging van het streekplatform Oostende.

Ir. K. Astaes sprak op 19 april 1995 te Roeselare over een 'socio-ekonomische schets van het arrondissement Roeselare-Tielt' voor het KHN Roeselare-Tielt;

op 7 juni 1995 in het Meeting Center Gruzenberg te Kortrijk over 'de steunmaatregelen van de Overheid voor energiebesparende maatregelen' tijdens een studiedag voor textiel;

op 15 juni 1995 te Ichtegem over een 'socio-ekonomische schets van Ichtegem en omgeving' tijdens de academische zitting op de Open Bedrijvendag ingericht door KHN Oostende;

op 22 juni 1995 in de kantoren van Gaselwest/Electrabel te Kortrijk over 'de GOM-aktiviteit inzake technologie ondersteuning voor bedrijven' tijdens een info-avond over nieuwe materialen.

POLYVALENTE bedrijfs- en kantoorruimten te huur Diksmuide - Ieper - Poperinge - Veurne

**optimaal gelegen
bedrijfsvriendelijk milieu**

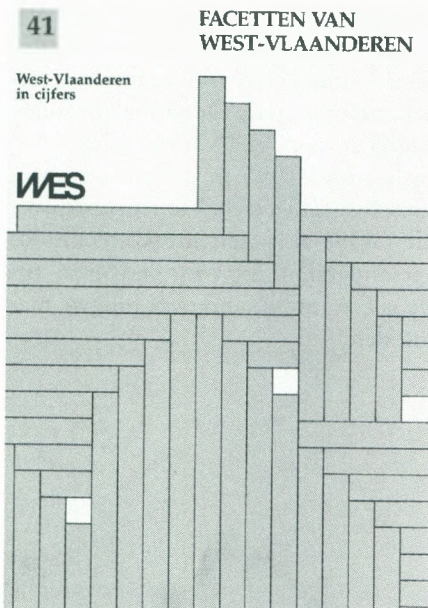
**voor meer inlichtingen,
kontakteer :**

GOM
WEST-VLAANDEREN

Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge
tel. 050 / 35 81 31
fax 050 / 36 31 86

OP DE LEESTAFEL

West-Vlaanderen in cijfers, WES, Brugge, 1995, 119 blz., 790 fr.

Bij het Westvlaams Economisch Studiebureau (WES) verscheen zopas in de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen' de publikatie 'West-Vlaanderen in cijfers'.

De bedoeling van hogergenoemde publikatie is personen, ondernemingen en beleidsinstanties een beter inzicht te geven in de sociaal-ekonomische structuur van de provincie West-Vlaanderen. Diverse statistische gegevens van sociaal-ekonomische aard (bevolking, werkgelegenheid, werkloosheid, landbouw, arbeidsmigratie, inkomen en toerisme) met inbegrip van recente data werden daartoe in het werk opgenomen.

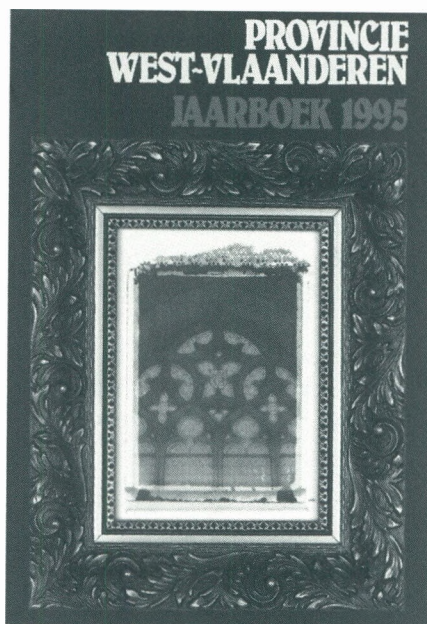
De publikatie bestaat uit een reeks tabellen die op sommige plaatsen werden aangevuld met figuren en kaarten.

'West-Vlaanderen in cijfers' omvat drie delen. Het eerste deel handelt over de positionering van de provincie West-Vlaanderen tussen de andere Belgische provincies; Het tweede deel gaat dieper in op de acht Westvlaamse arrondissementen. In het laatste deel tenslotte komen de Belgische arrondissementen aan bod.

'West-Vlaanderen in cijfers' (nummer 41 in de reeks 'Facetten van West-

Vlaanderen') kost 790 fr. U kunt de publikatie ontvangen door storting van dit bedrag op rekeningnummer 000-0125243-16 van het Westvlaams Economisch Studiebureau, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge.

Provincie West-Vlaanderen. Jaarboek 1995, Provinciebestuur West-Vlaanderen, Brugge, 1995, 208 blz., 300 fr.

Het jaarboek van de Provincie is aan zijn achtste uitgave toe. Tijdens de voorstelling van het jaarboek in het Provinciaal Centrum voor Land- en Tuinbouw, omschreef gedeputeerde W. Vens het jaarboek als 'het visitekaartje' van West-Vlaanderen; via het jaarboek krijgen de Westvlamingen een betere inzicht in de werking en de activiteiten van de provinciale overheid op het vlak van openbare werken en infrastructuur, land- en tuinbouw, zeevisserij, ruimtelijke ordening en milieu, toerisme en recreatie, welzijnszorg, onderwijs en naschoolse vorming en ekonomie.

De middenkatern van het jaarboek 1995 werd gewijd aan het thema 'Kultuur' naar aanleiding van de veertigste verjaardag van de Provinciale Dienst voor Kultuur.

Verder bevat het jaarboek heel wat

nuttige adressen zoals een volledige lijst met de namen van burgemeesters, sekretarissen, OCMW-voorzitters en OCMW-sekretarissen van alle Westvlaamse gemeenten. Het jaarboek oogt aantrekkelijk, leest vlot en werd ook dit jaar prachtig geïllustreerd met foto's en tekeningen.

Het jaarboek kan besteld worden bij de Provincie West-Vlaanderen, Dienst Boekhouding, Koning Leopold III-laan 41, 8200 Sint-Andries. Tel. 050/40.31.11.

Het toeleveringsrepertorium van de kunststof- en rubbersektor, editie 1995-96, Vlaamse GOM's, 1995, paginering per rubriek, 1.200 fr.

De Vlaamse GOM's zetten zich reeds jaren in voor de promotie van de toeleveringsactiviteiten van de Vlaamse bedrijven. Naast het organiseren van een groepsstand op de internationale toeleveringsbeurzen en het gratis verspreiden van de kwartaaluitgave 'Toeleveren Vandaag', inventariseren de Vlaamse GOM's op regelmatige tijdstippen de toeleveringsmogelijkheden van de Vlaamse industrie.

De toeleveringsdatabank gebaseerd op een Europese nomenclatuur bevat de uitgebreide gegevens van meer dan

OP DE LEESTAFEL

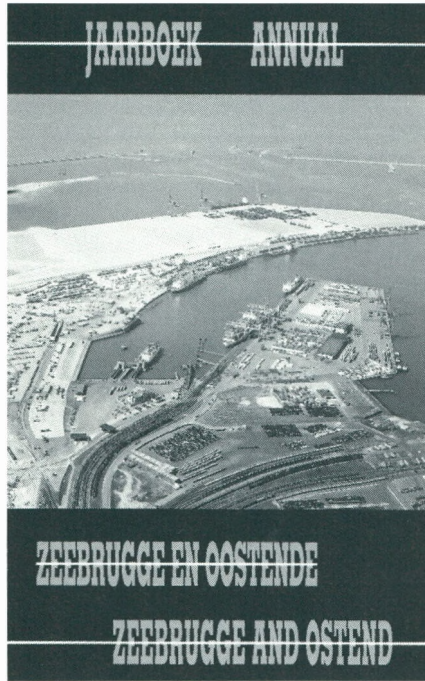
1.100 Vlaamse bedrijven en vormt de basis voor de sectoriële toeleveringsrepertoria.

Thans is de *vierde vernieuwde uitgave van het toeleveringsrepertorium van de kunststof en rubbersektor* (editie 1995-96) verschenen. Dit repertorium omvat ruim 240 Vlaamse kunststof- en rubberverwerkende bedrijven die gerangschikt zijn volgens toeleveringsprodukten, toeleveringsbewerkingen en produktiemiddelen, materialen, matrijzen- en gereedschapsbouw. In het laatste deel van het repertorium wordt elk bedrijf vermeld met zijn bedrijfskoordinaten, specialiteit, tewerkstelling en met een overzicht van zijn toeleveringsgegevens.

Naast het toeleveringsrepertorium van de kunststof- en rubbersektor (editie 1995-96), zijn er nog de toeleveringsrepertoria van de metaalsektor (editie 1994-95) en van de sektor elektrotechniek en elektronika (editie 1992-93).

Deze repertoria kosten elk 1.200 BEF en zijn te verkrijgen bij de GOM-West-Vlaanderen, afdeling bedrijfsontwikkeling, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge.
Tel. 050/35.81.31, fax 050/36.31.86.

Jaarboek Haven Zeebrugge en Oostende 1995-1996, Antwerpse Lloyd, Antwerpen, 236 blz., 1.295 fr.

Het negende jaarboek van de Havens van Zeebrugge en Oostende is verschenen. In zijn handige boekvorm is dit

jaarboek een nuttig instrument voor iedereen die van ver of dichtbij iets met de havens van Zeebrugge en Oostende te maken heeft.

Het jaarboek is een hulpmiddel om, in het raderwerk van dienstverlenende bedrijven in de haven, zijn weg te vinden. Tevens is het jaarboek een promotiemiddel voor beide havens.

Een waaier aan informatie, zoals het personenregister, fax- en telefoonnummers, BTW-nummer en andere efficiënte inlichtingen, vindt de gebruiker erin terug. Ook de statistieken en de nieuwe en bestaande lijndiensten van en naar Zeebrugge vormen een belangrijk onderdeel van dit jaarboek.

De havenplannen bieden een duidelijk overzicht van de bestaande infrastructuur.

Het Jaarboek van de Havens van Zeebrugge en Oostende 1995-1996 kost 1.295 BF (BTW inbegrepen, portkosten niet) en kan besteld worden bij:

Uitgeverij Antwerpse Lloyd n.v.,
Vleminckstraat 18, B-2000 Antwerpen
fax: 03/234.25.93, tel. 03/234.05.50.

CARL ADAMS N.V.

ERKEND SELECTIEBUREAU
SELECTIE, TRAINING EN ADVIES
VG. WS. 032

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESLARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

Publikaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1995: 595 fr. (BTW en port inbegrepen).
Buitenland: 750 fr. (port en kosten inbegrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties van het jaar.
België 1995: 900 fr. (BTW inbegrepen).
Buitenland: 1.300 fr. (port en kosten inbegrepen).

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*
O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*
G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*
West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*
Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*
Repertorium Toeleveranciers Kunststoffen en Rubber, 1995, 1.200 fr.
Repertorium Toeleveranciers Metaalsektor, 1994, 1.200 fr.
Repertorium Toeleveranciers Elektrotechniek, 1992, 1.200 fr.
Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen, 1987, 400 fr.

Reeks Wes (BTW en port inbegrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*
- 12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.
- 14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.

- 15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*
- 16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.
- 17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.
- 18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.
- 19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.
- 20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.
- 21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.*
- 22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.
- 23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.
- 24 Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.
- 25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.
- 26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.
- 27 E. Omeij, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.
- 28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen 1982, 400 blz., 774 fr.
- 29 E. Omeij, Kwalitatieve discrepanties in de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz., 819 fr.
- 30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken, 1980-1989, 1990, 520 blz., 1.060 fr.
- 31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen 2000 - Een strategie voor economische ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.

Reeks facetten van West-Vlaanderen (BTW en port inbegrepen)

- 1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*
- 2 C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.
- 3 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.
- 4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
- 5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.
- 6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.
- 7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
- 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
- 9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.
- 10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.
- 11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.
- 12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.
- 13 Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.

- 14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.
- 15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.
- 16 Terreinbehoeften voor Tewerkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.
- 18 Infrastructurale behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 19 Structuuranalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.
- 20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.
- 21 Structuuranalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.
- 22 Structuuranalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.
- 23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.
- 24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.
- 25 Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1984, 56 blz., 124 fr.
- 26 Studie ter voorbereiding van een geïntegreerde aktie voor de Westhoek, 1986, 116 blz., 280 fr.
- 27 Marktstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 176 blz., 600 fr.
- 28 Huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz., 175 fr.
- 29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree, Sociaal-economische verantwoording en milieueffectenrapportering, 1987, 112 blz., 250 fr.
- 30 Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.
- 31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz., 85 fr.
- 32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz., 154 fr.
- 33 Hoeveel toerisme in de Westhoek, 1989, 88 blz., 226 fr.
- 34 Telekommunikatie morgen - Telematicadiensten en ISDN-netwerk, 1990, 28 blz., 95 fr.
- 35 Strategisch marketingplan voor het toerisme te Knokke-Heist, een toeristisch beleidsactieplan, 1991, 32 blz., 95 fr.
- 36 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-88, 1991, 44 blz., 136 fr.
- 37 De economische betekenis van het toerisme te Brugge, 1992, 96 blz., 260 fr.
- 38 Mogelijkheden voor het riviertoeerisme in West-Vlaanderen, 1993, 72 blz., 170 fr.
- 39 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-1991, 1994, 32 blz., 200 fr.
- 40 Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen, 1994, 52 blz., 550 fr.
- 41 West-Vlaanderen in cijfers, 1995, 119 blz., 790 fr.

* Uitgeput

DESIMPEL

méér dan 100 jaar ondernemingszin!

 DESIMPEL

thuis in gebakken klei

RC
SYSTEMS

know - how in aluminium

mb

mainil, de bie & partners

reclame,- advies- en creatiebureau

GALERIJ DESKO

kunstgalerij kortemark

bedrijvencomplex roesclare

REMI CLAEYS ALUMINIUM

lichtervelde

DE VOSSENBERG

hotel & business center hooglede

Hostellerie Abdijhoeve

oudenburg

ZEEBRUGGE

EEN NIEUWE HAVEN VOOR EUROPA

HAVENBESTUUR BRUGGE-ZEEBRUGGE
Louis Coiseaukaai 2 8000 Brugge

Telefoon 050-44 42 11 / Fax 050-44 42 24 / Telex 81.201